

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Συγγραφέας: **ΜΙΧ. Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ**

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Η αξιολόγηση, η κρίση των προσαρμογών και η επιστημονική επιμέλεια του προσαρμοσμένου βιβλίου πραγματοποιείται από τη Μονάδα Ειδικής Αγωγής του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Η προσαρμογή του βιβλίου για μαθητές με μειωμένη όραση από το ΙΤΥΕ – ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ πραγματοποιείται με βάση τις προδιαγραφές που έχουν αναπτυχθεί από ειδικούς εμπειρογνώμονες για το ΙΕΠ.

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**

ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

ΜΙΧ. Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Η συγγραφή και η επιστημονική
επιμέλεια του βιβλίου
πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

**ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ**

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΛΥΚΕΙΟΥ

Τόμος 3ος

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

Το βιβλίο αυτό είναι συνοψισμένη μορφή του έργου «Γραμματική της αρχαίας ελληνικής» του Μιχ. Χ. Οικονόμου, έκδοσης 1971 του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Ιδρύματος Μανόλη Τριανταφυλλίδη).

Η συνόψιση του βιβλίου έγινε με ευθύνη του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ).

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

(Ανεξάρτητα από το γένος, τον αριθμό και την πτώση της κάθε συντομογραφίας, νοούνται ανάλογα με τα συμφραζόμενα, και τα άλλα γένη, οι πτώσεις και οι αριθμοί, καθώς και τα παράγωγα επιρρήματα).

αδύν(ατο)	αριθμ-ητ(ικό)
αθροιστ(ικό)	αρ-ιθμ(ός)
αιγυπτ(ιακός)	αρσ-εν(ικό)
αιτ-ιατ(ική)	αρχ(αίος)
αιτιολογ(ικός)	αρχ(ικός)
αι(ώνας)	ασυναίρ(ετος)
αμετάβ(ατο)	απτ(ικός)
αναδιπλ(ασιασμός)	αύξ(ηση)
αναφορ(ικός)	αφηρημ(ένο)
αντίθ(ετο)	αφωνόλ(ηκτα)
αντων(υμία)	άχρ(ηστος)
ανώμ(αλο)	αχώρ(ιστο)
αόρ(ιστος)	βαρύτ(ονα)
απαρ-έμφ(ατο)	βλ(έπε)
αποθετ(ικό)	γεν(ική)
απρόσ(ωπο)	γραμμ(ατικός)

δευτερόκλ(ιτα)	ευκτ(ική)
δηλ(αδή)	εύχρ(ηστος)
διαζευκτ(ικός)	θ(έμα)
διάθ(εση)	θέμ(ατος)
δικατάλ(ηκτα)	θεματ(ικό)
δοτ(ική)	θετ(ικός)
δυϊκ(ός)	θηλ(υκό)
ελλ-ην(ικός)	ιστ(ορικοί)
εμπρόθ(ετος)	ιων(ικό)
ενεργ-ητ(ικός)	κ(αι) ακόλουθα [ύστε- ρα από αριθμό]
ενεστ-ώτ(ας)	κ(αι) ά(λλα)
ενεστ-ωτ(ικός)	κ(αι) α(λλού)
εν-ικ(ός)	κ(αι) εξής
ενν(οεΐται)	κ(αι) τ(α) λ(οιπά)
ενρινόλ(ηκτα)	κατ-άλ(ηξη)
επίθ(ετο)	κατάλ(ογος)
επιθ(ετικός)	καταχρηστ(ικός)
επίρρ(ημα)	κάτ(οικος)
επιρρ(ηματικός)	κεφ(άλαιο)
επιφων(ήματα)	κλ-ητ(ική)
επιφωνηματ(ικός)	

κλ-ίσ(η)

κύρ(ιο)

κυριολ(εκτικά)

λ(έξη)

λ(όγου) χ(άρη)

μέλλ-οντ(ας)

μέσ(ος)

μεταβ(ατικό)

μ(ε)τ(α)β(ατικό)

μεταγ-εν(έστερος)

μ(ε)τ(α)γ(ε)ν(έστερο)

μετάθ(εση)

μεταφορ(ικά)

μ(ε)τ(α)φ(ορικά)

μ(ετά) Χ(ριστόν)

μετ(οχή)

μονολεκτ(ικός)

Νεοελλ-ην(ική)

Γραμμ(ατική)

νεοελλ(ηνικός)

νεότ(ερα)

οδοντ(ικός)

Ο(ργανισμός) Ε(κδόσεως)

Σ(χολικών) Β(ιβλίων)

ομηρ(ικό)

όν(ομα)

ον-όμ(ατα)

ον-ομ-αστ(ική)

οξύτ(ονα)

ορθογραφ(ικός)

οριστ(ική)

ουδ-έτ(ερο)

ουσ-ιαστ(ικό)

παθ-ητ(ικός)

π(αρά)β(αλε)

παράγ(ωγα)

παραγωγ(ικός)

π(αραδείγματος) χ(άρη)

παρακ-είμ(ενος)

π(α)ρ(α)κ(εί)μ(ενος)

παρασύνθ(ετο)

παρατ-ατ(ικός)

π(α)ρ(α)τ(α)τικός

παραχωρητ(ικός)

παροξύτ(ονα)

περισπώμ(ενα)

περιφρ-αστ(ικός)

πίν(ακας)

πλ-ηθ-υντ(ικός)

ποιητ(ικός)

πρόθ(εση)

προσδ(ιορισμός)

προσηγ-ορ(ικό)

προστ-ακτ(ική)

προσ-ωπ(ικός)

πρόσ(ωπο)

προφ(έρεται)

προφ(ορά)

π(ρο) Χ(ριστού)

ρ-ήμ(α)

ρ-ημ-ατ(ικός)

σ-ελ(ίδα)

σημ(είωση)

σημασ(ία)

σιγμόλ(ηκτα)

σπάν(ια)

σπαν(ιότερα)

στερητ(ικό)

συγκρ(ιτικός)

συγχων(ευμένη)

συζ(υγία)

συμπερασματ(ικός)

σύμφ(ωνο)

συμφωνόλ(ηκτα)

συναίρ(εση)

σύνδ(εσμος)

συνηθ(έστερα)

συνήθ(ως)

συνηρ-ημ(ένος)

συνθ-ετ(ικό)

σύνθ(ετο)

συντ-ελ-εσμ(ένος)

συνών(υμα)

τρικατάλ(ηκτα)

υγρόλ(ηκτα)

υπερθ(ετικός)

υπερσ-υντ-έλ(ικός)

υποθετ(ικός)

υποκείμ(ενο)

υποκορ(ιστικό)

υποσημ(είωση)

υπ-οτ-ακτ(ική)

φων(ήεν)

φωνηεντόλ(ηκτα)

χαρακτ(ήρας)

χρον(ικός)

χρ(όνοι)

§ παράγραφος

§§ παράγραφοι

˘ θέση βραχύχρονου

φωνήεντος

ˉ θέση μακρόχρονου

φωνήεντος

21ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑΣ (ΣΕ -Ω) ΒΑΡΥΤΟΝΑ

276. Στα βαρύτονα ρήματα της α΄ συζυγίας, όπως είδαμε (§ 264 και § 265), ανήκουν: α) τα **φωνηεντόληκτα ασυναίρετα**: λύ-ω, παιδεύ-ω κ.ά.: β) τα **αφωνόληκτα** (δηλ. όσα έχουν χαρακτήρα κ, γ, χ - π, β, φ - τ, δ, θ):

277. ΒΑΡΥΤΟΝΟ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΟ ΡΗΜΑ

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Ενεστ.	Ενικ.	λ'ῶ-ω λύ-εις λύ-ει	λύ-ω λύ-ης λύ-η
	Πληθ.	λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι(ν)	λύ-ωμεν λύ-ητε λύ-ωσι(ν)
	Δυϊκ.	– λύ-ετον λύ-ετον	– λύ-ητον λύ-ητον
Παρατ.	Ενικ.	ἔ-λῶ-ον ἔ-λυ-ες ἔ-λυ-ε	
	Πληθ.	έ-λύ-ομεν έ-λύ-ετε ἔ-λυ-ον	
	Δυϊκ.	– έ-λύ-ετον έ-λυ-έτην	

πλέκ-ω, γράφ-ω, πείθ-ω κ.ά.· γ) τα **υγρόληκτα** και **εν-ρινόληκτα** (δηλ. όσα έχουν χαρακτήρα λ, ρ - μ, ν):
 άγγέλλ-ω, σπείρ-ω, νέμ-ω, μέν-ω κ.ά.

Παρακάτω δίνεται ως παράδειγμα η κλίση του ρ.
 λύω - λύομαι (βαρύτονο ρήμα, φωνηεντόληκτο). Με
 βάση το ρήμα αυτό και με ορισμένες διαφορές κλίνεται
 καθεμιά από τις παραπάνω κατηγορίες ρημάτων.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ (λύ-ω, θ. λῦ- και λϋ-)

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι	– λῦ-ε λυ-έτω		λύ-ων
λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	– λύ-ετε λυ-όντων ² ή λυ-έτωσαν	λύ-ειν	λύ-ουσα
– λύ-οιτον λυ-οίτην	– λύ-ετον λυ-έτων		λῦ-ον

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Μέλ- λοντ.	Ενικ.	λ'ῠ-σω λύ-σεις λύ-σει	
	Πληθ.	λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουσι(ν)	
	Δυϊκ.	– λύ-σετον λύ-σετον	
Αόρι- στος	Ενικ.	ἔ-λυ-σα ἔ-λυ-σας ἔ-λυ-σε(ν)	λύ-σω λύ-σης λύ-ση
	Πληθ.	ἐ-λύ-σαμεν ἐ-λύ-σατε ἔ-λυ-σαν	λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι(ν)
	Δυϊκ.	– ἐ-λύ-σατον ἐ-λυ-σάτην	– λύ-σητον λύ-σητον

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λύ-σοιμι λύ-σοις λύ-σοι			λύ-σων
λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν		λύ-σειν	λύ-σουσα
– λύ-σοιτον λυ-σοίτην			λῦ-σον
λύ-σαιμι λύ-σαις ή λύ-σει-ας λύ-σαι ή λύ-σειε(ν) ¹	– λῦ-σον λυ-σάτω		λύ-σας
λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ή λύ-σειαν	– λύ-σατε λυ-σάντων ² ή λυ-σάτωσαν	λῦ-σαι	λύ-σασα
– λύ-σαιτον λυ-σαίτην	– λύ-σατον λυ-σάτων		λῦ-σαν

1. Οι τύποι της ευκτικής του αορ. σε -ειας, -ειε(ν), -ειαν λέγονται αιολικοί και είναι πιο εύχρηστοι από τους άλλους. 2. Οι τύποι του γ' πληθυντικού της προστακτικής σε -ντων είναι πιο εύχρηστοι από τους τύπους σε -τωσαν.

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	
Παρα- κείμε- νος	1.	Ενικ.	λέ-λυ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυ-κε	λε-λύ-κω λε-λύ-κης λε-λύ-κη
		Πληθ.	λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι(ν)	λε-λύ-κωμεν λε-λύ-κητε λε-λύ-κωσι(ν)
		Δυϊκ.	– λε-λύ-κατον λε-λύ-κατον	– λε-λύ-κητον λε-λύ-κητον
	2.	Ενικ.	λε-λυ-κῶς -κυῖα -κὸς ῶ ἥς ἦ ³	
		Πληθ.	λε-λυ-κότες -κυῖαι -κότα ῶμεν ἦτε ῶσι	
		Δυϊκ.	λε-λυ-κότε -κυῖα -κότε – ἦτον	

1. Μονολεκτ. 2. Περιφραστ.

3. Ο περιφραστικός παρακείμ. στην υποτακτική και την ευκτική της ενεργητικής φωνής είναι πιο εύχρηστος από το μονολεκτικό· στην προστακτική της

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑ-ΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λε-λύ-κοι	(εύχρηστος ο περιφρα- στικός)	λε-λυ-κέναι	λε-λυ-κῶς
λε-λύ-κοιμεν λε-λύ-κοιτε λε-λύ-κοιεν			λε-λυ-κυῖα
– λε-λύ-κοιτον λε-λυ-κοίτην			λε-λυ-κὸς
λελυκῶς κτλ. εἶην εἶης εἶη ³	λελυκῶς κτλ. – ἴσθι ἔστω		
λελυκότες κτλ. εἶημεν (εἶμεν) εἶητε (εἶτε) εἶησαν (εἶεν)	λελυκότες κτλ. – ἔστε ἔστων		
λελυκότε κτλ. – εἶητον (εἶτον) εἶήτην (εἶτην)	λελυκότε κτλ. – ἔστον ἔστων		

ενεργητικής φωνής κανονικά σχηματίζεται μόνο περιφραστικός παρακείμενος (σπάνια μονολεκτικός: λέ-λυ-κε, λε-λυ-κέτω κτλ.).

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Υπερ- συντέλ.	Ενικ.	έ-λε-λύ-κειν ¹ έ-λε-λύ-κεις ¹ έ-λε-λύ-κει ¹	
	Πληθ.	έ-λε-λύ-κεμεν ² έ-λε-λύ-κετε ² έ-λε-λύ-κεσαν ²	
	Δυϊκ.	έ-λε-λύ-κετον έ-λε-λυ-κέτην	
Συντελ. Μέλλο- ντας	Ενικ.	λε-λυ-κώς κτλ. ἔσομαι ἔσει (-η) ἔσται	
	Πληθ.	λε-λυ-κότες κτλ. ἐσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται	
	Δυϊκ.	λε-λυ-κότε κτλ. — ἔσεσθον ἔσεσθον	

1. Αρχαιότεροι τύποι: ἐλελύκη(ν), ἐλελύκης, ἐλελύκη. 2. Μεταγενέστεροι τύποι: ἐλελύκειμεν, ἐλελύκειτε, ἐλελύκεισαν.

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑ- ΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λελυκῶς ἐσοίμην ἔσοιο ἔσοιτο			
λελυκότες ἐσοίμεθα ἔσοισθε ἔσοιντο		λελυκῶς ἔσεσθαι	λελυκῶς ἐσόμενος
λελυκότε — ἔσοισθον ἐσοίσθην			

278. ΒΑΡΥΤΟΝΟ ΦΩΝΗΝΤΟΛΗΚΤΟ ΡΗΜΑ ΜΕΣΗΣ (λύ-ομαι = λύνω τον εαυτό μου)

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Ενεστ.	Ενικ.	λ'ῡ-ομαι λύ-η(-ει) ¹ λύ-εται	λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται
	Πληθ.	λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	λυ-ώμεθα λύ-ησθε λύ-ωνται
	Δυϊκ.	– λύ-εσθον λύ-εσθον	– λύ-ησθον λύ-ησθον
Παρατ.	Ενικ.	έ-λῡ-όμην έ-λύ-ου έ-λύ-ετο	
	Πληθ.	έ-λυ-όμεθα έ-λύ-εσθε έ-λύ-οντο	
	Δυϊκ.	– έ-λύ-εσθον έ-λυ-έσθην	

1. Οι τύποι του β' ενικού της μέσης φωνής σε -ει έγιναν αργότερα πιο εύχρηστοι από τους αρχαιότερους τύπους σε -η. Αλλά γράφεται πάντα με -ει το β' εν. των ρ. βούλομαι, οίομαι, ὄψομαι: βούλει, οίει, ὄψει.

ΦΩΝΗΣ (§ 258, β) ΜΕ ΜΕΣΗ ΔΙΑΘΕΣΗ (§ 247, β)

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο	– λύ-ου λυ-έσθω		λυ-όμενος
λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	– λύ-εσθε λυ-έσθων ² ή λυ-έσθωσαν	λύ-εσθαι	λυ-ομένη
– λύ-οισθον λυ-οίσθην	– λύ-εσθον λυ-έσθων		λυ-όμενον

2. Οι τύποι του γ' πλ. της προστακτικής σε -σθων είναι πιο εύχρηστοι από τους τύπους σε -σθωσαν. 3. Στην προστακτική της μέσης φωνής ο μονολεκτικός παρακείμενος είναι πιο εύχρηστος από τον περιφραστικό (λελυμένος -η -ον ἴσθι, ἔστω κτλ.).

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Μέσος Μέλλ.	Ενικ.	λύ-σομαι λύ-ση(-ει) ¹ λύ-σεται	
	Πληθ.	λυ-σόμεθα λύ-σεσθε λύ-σονται	
	Δυϊκ.	– λύ-σεσθον λύ-σεσθον	
Μέσος Αόριστος α´	Ενικ.	έ-λυ-σάμην έ-λύ-σω έ-λύ-σατο	λύ-σωμαι λύ-ση λύ-σηται
	Πληθ.	έ-λυ-σάμεθα έ-λύ-σασθε έ-λύ-σαντο	λυ-σώμεθα λύ-σησθε λύ-σωνται
	Δυϊκ.	– έ-λύ-σασθον έ-λυ-σάσθην	– λύ-σησθο λύ-σησθον

1. Οι τύποι του β´ ενικού της μέσης φωνής σε -ει έγιναν αργότερα πιο εύχρηστοι από τους αρχαιότερους τύπους σε -η. Αλλά γράφεται πάντα με -ει το β´ εν. των ρ. βούλομαι, οϊομαι, ὄψομαι: βούλει, οϊει, ὄψει.

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο			
λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο		λύ-σεσθαι	
– λύ-σοισθον λυ-σοίσθην			
λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο	– λῦ-σαι λυ-σάσθω		λυ-σάμενος
λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	– λύ-σασθε λυ-σάσθων ² ή λυ-σάσθωσαν	λύ-σασθαι	λυ-σαμένη
– λύ-σαισθον λυ-σαίσθην	– λύ-σασθον λυ-σάσθων		λυ-σάμενον

2. Οι τύποι του γ' πλ. της προστακτικής σε -σθων είναι πιο εύχρηστοι από τους τύπους σε -σθωσαν.

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Παρακείμεμ.	Ενικ.	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται	λελυμένος -η -ον ὦ ἦς ἦ
	Πληθ.	λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	λελυμένοι -αι -α ὦμεν ἦτε ῶσι(ν)
	Δυϊκ.	– λέ-λυ-σθον λέ-λυ-σθον	λελυμένω -α -ω – ἦτον ἦτον
Υπερσυντέλ.	Ενικ.	έ-λε-λ'ῦ-μην έ-λέ-λυ-σο έ-λέ-λυ-το	
	Πληθ.	έ-λε-λύ-μεθα έ-λέ-λυ-σθε έ-λέ-λυ-ντο	
	Δυϊκ.	– έ-λέ-λυ-σθον έ-λε-λύ-σθην	

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λελυμένος -η -ον εἶην εἶης εἶη	– λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω ³		λε-λυ-μένος
λελυμένοι -αι -α εἶημεν (εἶμεν) εἶητε (εἶτε) εἶησαν (εἶεν)	– λέ-λυ-σθε λε-λύ-σθων ² ή -σθωσαν	λε-λύ-σθαι	λε-λυ-μένη
λελυμένω -α -ω – εἶητον (εἶτον) εἶητην (εἶτην)	– λέ-λυ-σθον λε-λύ-σθων		λε-λυ-μένον

3. Στην προστακτική της μέσης φωνής ο μονολεκτικός παρακείμενος είναι πιο εύχρηστος από τον περιφραστικό (λελυμένος -η -ον ἴσθι, ἔστω κτλ.).

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Συντελε- σμένος Μέλλ.	1,	Ενικ.	λε-λ'ῠ-σομαι -ση (-σει) ¹ -σεται
		Πληθ.	λε-λυ-σόμεθα -σεσθε -σονται
		Δυϊκ.	– λε-λύ-σεσθον -σεσθον
	2,	Ενικ.	λελυμένος -η -ον ἔσομαι ἔσει ἔσται
		Πληθ.	λελυμένοι -αι -α ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται
		Δυϊκ.	λελυμένω -α -ω – ἔσεσθον ἔσεσθον

1. Μονολεκτ. 2. Περιφραστ.

1. Βλ. υποσ. 1 σελ. 18 / 168.

	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣ- ΤΑΚΤΙ- ΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
	λε-λυ-σοίμην -σοιο -σοιτο λε-λυ-σοίμεθα -σοισθε -σοιντο – λε-λύ-σοισθον -σοίσθην		λε-λύ-σεσθαι	λε-λυ-σόμενος λε-λυ-σομένη λε-λυ-σόμενον
	λελυμένος -η -ον έσοίμην έσοιο έσοιτο λελυμένοι -αι -α έσοίμεθα έσοισθε έσοιντο λελυμένω -α -ω – έσοισθον έσοίσθην		λελυμένος έσεσθαι	λελυμένος έσόμενος κτλ.

279. ΒΑΡΥΤΟΝΟ ΦΩΝΗΝΤΟΛΗΚΤΟ ΡΗΜΑ ΜΕΣΗΣ

(§ 258, β)

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Ενεστ.	Ενικ.	λύ-ομαι λύ-η(-ει) λύ-εται κτλ. (όπως στη μέση διάθεση)	λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται κτλ.
Παρατ.	Ενικ.	έ-λυ-όμην έ-λύ-ου έ-λύ-ετο κτλ.	
Παθητ. Μέλλοντας α΄	Ενικ.	λυ-θήσομαι λυ-θήση(-σει) λυ-θήσεται	
	Πληθ.	λυ-θησόμεθα λυ-θήσεσθε λυ-θήσονται	
	Δυϊκ.	– λυ-θήσεσθον λυ-θήσεσθον	

ΦΩΝΗΣ ΜΕ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ (§ 247, γ)
 (λύ-ομαι = λύνομαι από άλλον)

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑ- ΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. (όπως στη μέση διάθεση)	λύ-ου λυ-έσθω κτλ.	λύ-εσθαι	λυόμενος
λυ-θησοίμην λυ-θήσοιο λυ-θήσοιτο			λυ-θησόμενος
λυ-θησοίμεθα λυ-θήσοισθε λυ-θήσοιντο		λυ-θήσεσθαι	λυ-θησομένη
– λυ-θήσοισθον λυ-θησοίσθην			λυ-θησόμενον

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Παθητ. Αόρι- στος α´	Ενικ.	ἐ-λύ-θην ἐ-λύ-θης ἐ-λύ-θη	λυ-θῶ λυ-θῆς λυ-θῆ
	Πληθ.	ἐ-λύ-θημεν ἐ-λύ-θητε ἐ-λύ-θησαν	λυ-θῶμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι(ν)
	Δυϊκ.	– ἐ-λύ-θητον ἐ-λυ-θήτην	– λυ-θῆτον λυ-θῆτον ¹
Παρακ.	Ενικ. κτλ.	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ. (όπως στη μέση διάθεση)	λελυμένος ὦ ῆς ῆ κτλ.

1. Οι τύποι αυτοί σχηματίστηκαν με συναίρεση από τους τύπους λυ-θή-ω, λυ-θή-ης, λυ-θή-η κτλ.
2. Από τους τύπους λυ-θε-ίη-ν, λυ-θε-ίη-ς, λυ-θε-ίη, λυ-θε-ίη-μεν ή λυ-θε-ῖ-μεν κτλ. (βλ. § 283).
3. Οι τύποι λυθειῖμεν, λυθειῖτε, λυθειῖεν είναι πιο εύχρηστοι από τους τύπους λυθειήμεν, λυθειήτε, λυθειήσαν.

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη	– λύ-θητι ⁴ λυ-θήτω	λυ-θῆναι ⁵	λυ-θείς
λυ-θείημεν (-θεῖμεν) λυ-θείητε (-θεῖτε) λυ-θείησαν (-θεῖεν) ³	– λύ-θητε λυ-θέντων ή λυ-θήτωσαν		λυ-θείσα
– λυ-θειῖτον λυ-θειῖτην	– λύ-θητον λυ-θήτων		λυ-θέν ⁶
λελυμένος -η -ον εῖην εῖης εῖη κτλ. (όπως στη μέση διάθεση)	– λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι	λε-λυ-μένος

4. Από αρχικό τύπο λύθηθι. -

5. Με συναίρεση από αρχικό τύπο λυ-θη-έναι. -

6. Από αρχικούς τύπους λυ-θέ-ντ-ς, λυ-θέ-ντ-ια, λυ-θὲ-ντ (βλ. § 64, 6, § 67, 2 γ και § 64, 7).

Χρόνοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Υπερσ.	Ενικ.	έ-λε-λύ-μην έ-λέ-λυ-σο έ-λέ-λυ-το κτλ. (όπως στη μέση διάθε- ση)	
Συντελ. Μέλλοντας	Ενικ.	λε-λύ-σομαι λε-λύ-ση(-ει) λε-λύ-σεται κτλ.	

Γενικές παρατηρήσεις στο σχηματισμό των ρηματικών τύπων της α' συζυγίας

1. Συστατικά μέρη των μονολεκτικών τύπων

280. Οι διάφοροι μονολεκτικοί τύποι των ρημάτων της α' συζυγίας δε σχηματίζονται μόνο από ένα γυμνό θέμα και μια κατάληξη, παρά και από άλλα στοιχεία. Έτσι συστατικά μέρη των μονολεκτικών τύπων στα ρήματα της α' συζυγίας είναι: η προσωπική κατάληξη, το

ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣ- ΤΑ- ΚΤΙ- ΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο (όπως στη μέση διάθεση)		λε-λύ-σεσθαι	λε-λυ-σόμενος

θεματικό φωνήεν, το εγκλιτικό φωνήεν, ο χρονικός χαρακτήρας και το χρονικό πρόσφυμα. Αυτά μαζί με το αρχικό θέμα και την αύξηση και τον αναδιπλασιασμό (όπου υπάρχουν) απαρτίζουν κανονικά τον κάθε ρηματικό τύπο.

α) Προσωπική κατάληξη

281. Προσωπική κατάληξη είναι η αρχική κατάληξη του ρηματικού τύπου που φανερώνει το πρόσωπο κάθε αριθμού σε κάθε φωνή. Έτσι π.χ. στους τύπους

της ενεργ. φωνής λύει-ς, λύο-μεν, λύε-τε, ἔ-λυο-ν, λύοι-μι κτλ. προσωπικές καταλήξεις είναι το -ς, -μεν, -τε, -ν, -μι κτλ.· επίσης οι τύποι της μέσης φωνής έχουν προσωπικές καταλήξεις -μαι, -σαι, -ται, -μεθα, -σθε, -νται (στους αρχικούς χρόνους της οριστικής και στην υποτακτική) και -μην, -σο, -το, -μεθα, -σθε, -ντο (στους ιστορικούς χρόνους της οριστικής και στην ευκτική). Πολλές προσωπικές καταλήξεις στους διάφορους ρηματικούς τύπους είναι συγχωνευμένες με άλλα στοιχεία που βρίσκονται πριν από αυτές. Οι προσωπικές καταλήξεις που μένουν ασυγχώνευτες στα ρήματα της α΄ συζυγίας είναι:

Ι. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ

Αριθμ.	Πρόσ.	Οριστ. αρχ. χρ. και υποτ.
Ενικ.	α´	(συγχων.) ή -α
	β´	(-σι), -ς
	γ´	(συγχων.)
Πληθ.	α´	-μεν
	β´	-τε
	γ´	(-ντι, -νσι)
Δυϊκ.	β´	-τον
	γ´	-τον

Απαρέμφατο

κατάλ.	-εν	(λύ-ε-εν = λύ-ειν)
»	-ι	(λῦ-σα-ι = λῦσαι)
»	-έναι	(λε-λυκ-έναι)

Οριστ. ιστ.
χρόνοι

Ευκτ.

Προστακτ.

-ν ή -α

-μι ή -ν

—

-ς

-ς

—

—

—

-τω

-μεν

-μεν

—

-τε

-τε

-τε

-ν ή -σαν

-εν ή -σαν

-ντων ή -τωσαν

-τον

-τον

-τον

-την

-την

-των

Μετοχή

χωρίς

κατ.

(λύ-ωντ = λύων

και

λύ-οντ- = λῦ-ον)

κατάλ.

-ς

(λύσ-αντ-ς = λύσας)

»

-ς

(λε-λυ-κ-ῶτ-ς = λελυκῶς)

II. ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ

Αριθμ.	Πρόσ.	Οριστ. αρχ. χρ. και Υποτακτ.
Ενικ.	α´	-μαι
	β´	-σαι
	γ´	-ται
Πληθ.	α´	-μεθα
	β´	-σθε
	γ´	-νται
Δυϊκ.	β´	-σθον
	γ´	-σθον

Απαρέμφ.

κατάλ.	-σθαι (λύ-ε-σθαι)
»	-ναι (λυ-θη-ναι)

Οριστ. ιστ.
χρ. και ευκτ.

Προστακτική

-μην

—

-σο

-σο ή -ι

-το

-σθω

-μεθα

—

-σθε

-σθε

-ντο

-σθων ή -σθωσαν

-σθον

-σθον

-σθην

-σθων

Μετοχή

κατάλ.

-ς (λυ-ό-μενος)

»

-ς (λυ-θέντ-ς = λυθείς)

β) Θεματικό φωνήεν

282. Θεματικό φωνήεν είναι το φωνήεν που έχουν ορισμένοι ρηματικοί τύποι ανάμεσα στο χρονικό θέμα (βλ. § 262, β) και την προσωπική κατάληξη. Στους τύπους λ.χ. λύ-ο-μεν, βλάπτ-ε-τε, λύσ-ο-μεν, βλάψ-ε-τε θεματικά φωνήεντα είναι το ο και το ε.

1) Όλοι σχεδόν οι τύποι του ενεστώτα, του παρατατικού και του μέλλοντα (ενεργ. και μέσης φωνής) σε όλες τις εγκλίσεις, εκτός από την υποτακτική, καθώς και στο απαρέμφατο και τη μετοχή, έχουν το θεματικό φωνήεν ε και ο: λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, ἔ-λυ-ο-ν, ἐ-λύ-ο-ντο, λύ-ο-ι-μεν, λυ-ό-μενος, λύσ-ο-μεν, λύ-ε-τε, λύ-ε-σθε, λύσ-ε-τε, λύσ-ε-σθε κτλ.

2) Ο ενεργητικός και μέσος αόριστος α΄ σε όλες τις εγκλίσεις, εκτός από την υποτακτική, και το απαρέμφατο και τη μετοχή, καθώς και ο ενεργ. παρακείμενος στην οριστική έχουν θεματικό φωνήεν α: ἐ-λύσ-α-τε, ἐ-λύσ-α-σθε, λύσ-α-ι-τε, λύσ-α-ι-σθε, λύσ-α-τε, λύσ-α-σθε, λύσ-α-σθαι, λύ-σ-α-ς, λυσ-ά-μενος, λε-λύκ-α-μεν κτλ.

3) Ο ενεργ. υπερσυντέλικος έχει θεματικό φωνήεν στον ενικό ει και στον πληθυντικό (και δυϊκό) ε: ἐ-λε-λύκ-ει-ν, ἐ-λε-λύκ-ε-μεν (ἐ-λε-λύκ-ε-τον, ἐ-λε-λυκ-έ-την).

4) Η υποτακτική όλων των χρόνων της ενεργητικής και μέσης φωνής στους μονολεκτικούς τύπους έχει θεματικά φωνήεντα η και ω: λύ-ω-μεν, λύσ-ω-μεν, λυσ-ώ-μεθα, λύ-η-τε, λύσ-η-τε, λύσ-η-σθε κτλ.

γ) Εγκλιτικό φωνήεν

283. Μερικοί ρηματικοί τύποι έχουν ιδιαίτερα φωνήεντα που φανερώνουν την έγκλιση και λέγονται **εγκλιτικά φωνήεντα**. Έτσι η ευκτική έχει εγκλιτικά φωνήεντα ιη και ι. Από αυτά το ι συναιρείται με το προηγούμενο φωνήεν και σχηματίζει μαζί του δίφθογγο ει, οι ή αι: (λυ-θε-ίη-μεν =) λυθείημεν, (λυθέ-ι-μεν =) λυθείμεν, (λύ-ο-ι-μεν =) λύοιμεν, (λύσ-α-ι-τε =) λύσαιτε κτλ.

δ) Χρονικός χαρακτήρας (βλ. § 263, β)

284. 1) Ο απλός μέλλοντας (ενεργητικός και μέσος), καθώς και ο μονολεκτικός συντελεσμένος μέλλοντας, σε όλες τις εγκλίσεις και το απαρέμφατο και τη μετοχή παίρνουν στο θέμα το χρονικό χαρακτήρα σ (και έχουν τις ίδιες καταλήξεις με τον ενεστώτα): λύ-σ-ω, λύ-σ-εις, λύ-σ-ει, λύ-σ-ομεν κτλ., λύ-σ-ομαι κτλ., λελύ-σ-ομαι κτλ.

2) Ο παθητ. μέλλοντας παίρνει το χρον. χαρακτ. σ μετά το χρονικό πρόσφυμα -θη- (βλ. § 286) και έχει επίσης τις καταλήξεις του ενεστώτα: λυ-θή-σ-ομαι, λυ-θή-σ-η (-ει), λυ-θή-σ-εται κτλ., λυ-θη-σ-οί-μην, λυ-θή-σ-εσθαι κτλ.

3) Ο ενεργητικός και μέσος αόρ. α΄ παίρνει επίσης παντού το χρονικό χαρακτήρα σ: ἔ-λυ-σ-α, ἐ-λυ-σ-άμην, λύ-σ-αιμι, λύ-σ-ασθαι, λυ-σ-άμενος κτλ.

285. Ο ενεργητ. παρακείμενος και υπερσυντέλικος όλων των ρημάτων, εκτός από τα ουρανικόληκτα και χειλικόληκτα, έχουν χρον. χαρακτήρα κ, και έτσι

ο ενεργητ. παρακείμενος σχηματίζεται σε -κα και ο υπερσυντέλικος σε -κειν: (παιδεύω) πε-παίδευ-κα, έ-πε-παιδεύ-κειν· (πείθω) πέ-πει-κα, έ-πε-πεί-κειν· (άγγέλλω) ήγγελ-κα, ήγγέλ-κειν· (καθαίρω, θ. καθαρ-) κε-κάθαρ-κα, έ-κε-καθάρ-κειν κτλ.

ε) Χρονικό πρόσφυμα

286. Ο παθητ. μέλλοντας α' και ο παθητ. αόρ. α' σε όλες τις εγκλίσεις και στο απαρέμφατο και τη μετοχή παίρνουν στο θέμα τους τη συλλαβή -θη-, που λέγεται **χρονικό πρόσφυμα**: λυ-θή-σομαι, λυ-θη-σοίμην, λυ-θή-σεσθαι, λυ-θη-σόμενος· έ-λύ-θην, έ-λύ-θη-μεν, λύ-θη-τι, λυ-θῆ-ναι κτλ.

2. Σχηματισμός περιφραστικών χρόνων

287. Μερικοί τύποι των ρημάτων είναι περιφραστικοί, εκφέρονται δηλ. με δύο λέξεις (βλ. § 256, γ και § 274). Έτσι:

1) Ο ενεργ. παρακείμενος στην υποτακτική και στην ευκτική σχηματίζεται και μονολεκτικά (λελύκω, λελύκοιμι), αλλά συχνότερα περιφραστικά με τη μετοχή του και με την αντίστοιχη έγκλιση του ενεστώτα του ρ. είμι (υποτ. λελυκώς ᾧ, ευκτ. λελυκώς εἶην)· στην προστακτική σχηματίζεται σχεδόν πάντοτε περιφραστικά με τη μετοχή του και την προστακτική του ρ. είμι: λελυκώς ἴσθι, λελυκώς ἔστω κτλ., εκτός από το γ' ενικό

που σπάνια σχηματίζεται μονολεκτικά: λελυκέτω.

2) Ο μέσος και παθητ. παρακείμενος στην υποτακτική και την ευκτική σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικά με τη μετοχή του και με την αντίστοιχη έγκλιση του ενεστώτα του ρ. είμί: υποτ. λελυμένος ᾧ, ᾗς, ᾗ κτλ. - ευκτ. λελυμένος εἶην, εἶης, εἶη κτλ.· απεναντίας στην προστακτική σχηματίζεται σχεδόν πάντοτε μονολεκτικά (λέλυσο, λελύσθω κτλ.) και σπάνια περιφραστικά (λελυμένος ἴσθι, λελυμένος ἔστω κτλ.).

3) Ο συντελεσμένος μέλλοντας στην ενεργητ. φωνή σχηματίζεται περιφραστικά με τη μετοχή του ενεργ. παρακειμένου και το μέλλοντα του ρ. είμί: λελυκῶς ἔσομαι (= θα έχω λύσει)· αλλά στη μέση φωνή σχηματίζεται και μονολεκτικά και περιφραστικά: λελύσομαι και λελυμένος ἔσομαι (= θα έχω λυθεί ή θα είμαι λυμένος).

Ολικές ή φαινομενικές καταλήξεις

288. Οι ρηματικοί τύποι, όπως είδαμε παραπάνω, απαρτίζονται από διάφορα συστατικά μέρη. Αλλά για πιο εύκολη απομνημόνευση, ολόκληρο το τελικό τμήμα του τύπου που βρίσκεται μετά το ρηματικό θέμα το λογαριάζουμε ως κατάληξη (ιδίως στα φωνηεντόληκτα ρήματα). Οι τέτοιες καταλήξεις λέγονται **ολικές ή φαινομενικές** (πβ. § 87 και § 95). Έτσι π.χ. φαινομενική κατάληξη του ἐλελύ-κειν είναι το -κειν, του λυ-θησοίμην είναι το -θησοίμην κτλ.

22ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΑΣΥΝΑΙΡΕΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ενεστώτας και παρατατικός

289. Στα φωνηεντόληκτα ασυναίρετα ρήματα το θέμα του ενεστώτα (και του παρατατικού) λήγει σε **ι ή υ** (δηλ. ο χαρακτήρας τους είναι $\bar{\iota}$, $\check{\iota}$ - $\bar{\upsilon}$, $\check{\upsilon}$ - αι, ει, οι - αυ, ευ, ου): πρ'ῖω (= πριονίζω), τ'ῖω (ποιητ. = τιμώ), χρ'ῖω (= αλείφω)· ἐσθ'ῖω (= τρώγω) - δακρ'ῦω, δ'ῦω, ἔξαρτ'ῦω (= παρασκευάζω), θ'ῦω, ἰδρ'ῦω, ἰσχ'ῦω, κωλ'ῦω, λ'ῦω, μην'ῦω, μ'ῦω και μεταγεν. καμμ'ῦω (αντί καταμ'ῦω = κλείνω τα μάτια μου), φ'ῦω· ἀν'ῦω ή ἀν'ῦτω (= τελειώνω), ἀρ'ῦω και ἀρ'ῦτω (= αντλώ), πτ'ῦω - καίω ή κάω, κλαίω ή κλάω, παίω, πταίω - κλείω ή κλήω, σείω - οἶομαι ή οἶμαι (= φρονώ) - (ἀπο)λαύω, θραύω, ψαύω κτλ. - ἀριστεύω, βασιλεύω, βουλεύω (= είμαι βουλευτής ή σκέπτομαι), γεύω (= προσφέρω γεύμα), δουλεύω (= είμαι δούλος), ἐνεδρεύω, θεραπεύω, ἰκετεύω, ἰππεύω, κελεύω, κινδυνεύω, λατρεύω (= υπηρετώ), παιδεύω, πρωτεύω, τοξεύω, φονεύω κτλ. - ἀκούω, κολούω (= κολοβώνω), κρούω, λούω κτλ.

2. Οι άλλοι χρόνοι

290. Τα φωνηεντόληκτα ασυναίρετα ρήματα σχηματίζουν τους άλλους χρόνους, εκτός από τον ενεστώτα και παρατατικό, με τις (φαινομενικές) καταλήξεις: -σω, -σα, -κα, -κείν· -σομαι, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην.

Αλλά στους χρόνους αυτούς ο χαρακτήρας του θέματος, αν είναι βραχύχρονος, κανονικά **ε κ τ ε ί ν ε τ α ι** εμπρός από το σύμφωνο των καταλήξεων, δηλ. το **ι ή υ** γίνεται **ῑ ή ῡ** (βλ. § 62, 7, β).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΑΣΥΝΑΙΡΕΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΜΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ Ή ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ

291. Μερικά φωνηεντόληκτα ασυναίρετα ρήματα έχουν **σ** εμπρός από τις καταλήξεις που αρχίζουν από **θ, μ, τ** (άλλα γιατί αρχικά είχαν **σ** στο τέλος του ρηματ. θέματος και άλλα γιατί το πήραν από αναλογία)· επίσης μερικά παρουσιάζουν και άλλες ανωμαλίες.

Έτσι οι τύποι των ρημάτων αυτών σχηματίζονται κατά τον ακόλουθο πίνακα:

ἀκούω (θ. ἀκουσ-, ἀκου-, ἀκοF-, ἀκο-), πρτ. ἤκουον, μέσ. μέλλ. ως ενεργ. ἀκούσομαι, αόρ. ἤκουσα, πρκμ. ἀκήκοα (§ 273), υπερσ. ἤκηκόειν. Παθ. ἀκούομαι, παθ. μέλλ. ἀκουσθήσομαι, παθ. αόρ. ἤκούσθην. Ρηματ. επίθ. ἀκουστός, ἀκουστέος.

ἀνύω και **ἀνύτω** (= τελειώνω· θ. ἀνυ- και ἀνυτ-), πρτ. ἤνυον και ἤνυτον, μέλλ. ἀν' ὕσω, αόρ. ἤνῦσα, πρκμ.

ἦνϋκα. Παθ. ἀνύτομαι, μέσ. ἀόρ. ἦνϋσάμην, παθ. ἀόρ. ἦν'ϋσθην, πρκμ. ἦνϋσμαι. Ρηματ. ἐπίθ. ἀνυστός.

γεύω (= προσφέρω γεύμα· θ. γευσ-, γευ-), μόνο ο ενεστώτας. Μέσ. γεύομαι, μέσ. μέλλ. γεύσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐγευσάμην, πρκμ. γέγευσμαι. Ρηματ. ἐπίθ. ἄγευστος, γευστέον.

θραύω (θ. θραυσ-, θραυ-), μόνο ο ενεστώτας και ο ἀόρ. ἔθραυσα. Παθ. θραύομαι, παθ. ἀόρ. ἐθραύσθην, πρκμ. τέθραυσμαι. Ρηματ. ἐπίθ. θραυστός.

καίω και κᾶω (θ. καF- = καυ-, κα-), πρτ. ἔκαιον και ἔκαον, μέλλ. καύσω, ἀόρ. ἔκαυσα, πρκμ. κέκαυκα. Παθ. καίομαι και κάομαι, πρτ. ἐκαόμην (μόνο), παθ. μέλλ. καυθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκαύθην, πρκμ. κέκαυμαι, υπερσ. ἐκεκαύμην. Ρηματ. ἐπίθ. ἄκαυ-σ-τος, περικόυ-σ-τος (αλλά πυρίκαυ-σ-τος και πυρίκαυ-τος).

κελεύω (= διατάζω, παραγγέλλνω· θ. κελευ- και κελευσ-), πρτ. ἐκέλευον, μέλλ. κελεύσω, ἀόρ. ἐκέλευσα, πρκμ. κεκέλευκα. Παθ. κελεύομαι, πρτ. ἐκελευόμην, παθ. ἀόρ. ἐκελεύσθην, πρκμ. κεκέλευσμαι. Ρηματ. ἐπίθ. ἀκέλευστος, κελευστέος.

κλαίω και κλάω (θ. κλαF- = κλαυ- και κλαFj- = κλαι- και κλα-, κλαε- = κλαη- και κλαιε- = κλαιη-, βλ. § 353, β), πρτ. ἔκλαον, μέλλ. κλαύσομαι και κλαήσω ή κλαιήσω, ἀόρ. ἔκλαυσα. Μέσ. ἀόρ. ἐκλαυσάμην. Ρηματ. ἐπίθ. κλαυ(σ)τός, ἄκλαυ(σ)τος.

κλήω και κλείω (θ. κλαF- = κληF- ή κλεF-), πρτ. ἔκληον ή ἔκλειον, μέλλ. κλήσω ή κλείσω, ἀόρ. ἔκλησα ή ἔκλεισα. Μέσ. και παθ. -κλήομαι¹ ή -κλείομαι, πρτ. -εκληόμην ή -εκλειόμην, παθ. μέλλ. -κλη-σ-θήσομαι ή

-κλει-σ-θήσομαι, μέσ. αόρ. -εκκλησάμην ή -εκκλεισάμην, παθ. αόρ. έκλή-σ-θην ή έκλεί-σ-θην, πρκμ. κέκλημαι ή κέκλειμαι, υπερσ. έκεκλήμην ή έκεκλείμην. Ρηματ. επίθ. κλη-σ-τός ή κλει-σ-τός.

κρούω (θ. κρουσ-, κρου-), πρτ. έκρουον, μέλλ. κρούσω, αόρ. έκρουσα, πρκμ. -κέκρουκα, υπερσ. -εκεκρούκειν. Μέσ. και παθ. κρούομαι, πρτ. έκρουόμην, μέσ. μέλλ. κρούσομαι, μέσ. αόρ. έκρουσάμην, παθ. αόρ. -εκρούσθην, πρκμ. κέκρου(σ)μαι, υπερσ. έκεκρούσμην. Ρηματ. επίθ. άπο-κρουστέον.

(κατα)λεύω (= λιθοβολώ· θ. λαF- = λεF- = λευ- και λευσ-), πρτ. κατέλευον, αόρ. κατέλευσα. Παθ. μέλλ. καταλευσθήσομαι, παθ. αόρ. κατελεύσθην. Ρηματ. επίθ. λιθό-λευστος.

λούω (θ. λοF- = λου- ή λο- και λουσ-), μόνο ο ενεστώτας. Μέσ. λούμαι (από το λόFομαι, λόομαι), πρτ. έλούμην, μέσ. μέλλ. λούσομαι, μέσ. αόρ. έλουσάμην, πρκμ. λέλουμαι (μεταγεν. λέλουσμαι).

ξύω (θ. ξυσ-, ξυ-), αόρ. έξυσα. Μέσ. αόρ. έξυσάμην, παθ. αόρ. -εξύσθην. Ρηματ. επίθ. ξυστός.

παίω (= χτυπώ, θ. παF-, πάF-j-ω = παίω), πρτ. έπαιον, μέλλ. παίσω, αόρ. έπαισα, πρκμ. πέπαικα. Παθ. παίομαι, (πρτ. έπαιόμην, μέσ. αόρ. έπαισάμην), παθ. αόρ. έπαίσθην. Ρηματ. επίθ. ανά-παι-σ-τος.

1. Όσοι τύποι εδώ σημειώνονται με ένα ενωτικό (-) μπροστά σημαίνουν σύνθετες λέξεις.

παύω (θ. παυσ-, παυ-), πρτ. ἔπαυον, μέλλ. παύσω, αόρ. ἔπαυσα, πρκμ. πέπαυκα. Μέσ. και παθ. παύομαι, πρτ. ἐπαυόμην, μέσ. μέλλ. παύσομαι, μέσ. αόρ. ἐπαυσάμην, παθ. μέλλ. παυ(σ)θήσομαι, παθ. αόρ. ἐπαύ(σ)-θην, πρκμ. πέπαυμαι, υπερσ. ἐπεπαύμην. Ρηματ. επίθ. ἄπαυ(σ)τος, παυ(σ)τέον.

πρ'ἴω (= πριονίζω· θ. πρῖ- και πρῖσ-), πρτ. ἔπριον, αόρ. ἔπρισα. Παθ. πρκμ. πέπρισμαι.

πταίω (από το παίω· πβ. πόλεμος - πτόλεμος· πόλις - πτόλις), πρτ. ἔπταιον, μέλλ. πταίσω, αόρ. ἔπταισα, πρκμ. ἔπταικα. Ρηματ. επίθ. ἄ-πται-σ-τος.

πτύω (θ. πτυ- και πτυσ-), αόρ. -έπτῦσα. Ρηματ. επίθ. κατά-πτυστος. Τα λοιπά μεταγενέστερα.

σειώ (θ. σει-), πρτ. ἔσειον, αόρ. ἔσεισα. Μέσ. και παθ. σείομαι, μέσ. αόρ. ἐσεισάμην, παθ. αόρ. ἐσεί-σ-θην, πρκμ. σέ-σει-σ-μαι. Ρηματ. επίθ. διά-σει-σ-τος.

χρ'ἴω (= αλείφω· θ. χρισ-, χρι-), μόνο ο ενεστώτας. Μέσ. και παθ. χρ'ἴομαι, πρτ. ἐχρῖόμην, μέσ. αόρ. ἐχρῖσάμην, πρκμ. κέχρῖμαι, υπερσ. ἐκεχρ'ἴμην. Ρηματ. επίθ. χριστός (ποιητ. και μεταγεν.).

ψαύω (θ. ψαF- = ψαυ- και ψαυσ-), αόρ. ἔψαυσα. Ρηματ. επίθ. ἄ-ψαυστος.

23ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ενεστώτας και παρατατικός ενεργητ. και μέσης φωνής

292. Από τα αφωνόληκτα ρήματα (δηλ. όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα π, β, φ - κ, γ, χ - τ, δ, θ) μερικά σχηματίζουν τον ενεστώτα (και τον παρατατικό) από το ρηματικό θέμα α μ ε τ ά β λ η τ ο: βλέπ-ω, δρέπ-ω, ἔπ-ομαι, ἔρπ-ω, λείπ-ω, πέμπ-ω, πρέπ-ει (βλ. § 361), ρέπ-ω, σήπ-ω, τέρπ-ω· ἀμείβ-ω, θλ'ἴβ-ω, λείβ-ω (= στάζω), σέβ-ω, τρίβ-ω· ἀλείφ-ω, γλ'ῦφ-ω (= σκαλίζω), γρ'ἄφ-ω, μέμφ-ομαι, ν'ἴφ-ω (= χιονίζω), στέφ-ω, στρέφ-ω, τρέφ-ω || διώκ-ω, εἶκ-ω (= υποχωρώ), ἔλκ-ω, ἦκ-ω (= ἔχω ἐρθει), πλέκ-ω, τήκ-ω· ἄγ-ω (ἄ), ἀρήγ-ω (= βοηθώ), ἐπείγ-ω (= βιάζω, επιταχύνω), λήγ-ω, ὀρέγ-ω, πν'ἴγ-ω, φεύγ-ω· ἄρχ-ω, βρέχ-ω, γλίχ-ομαι (= επιθυμώ), δέχ-ομαι, ἐλέγχ-ω, ἔρχ-ομαι, εὔχ-ομαι, ἔχ-ω, μάχ-ομαι, τρέχ-ω, ψήχ-ω (= τρίβω), ψ'ῦχ-ω || πέτ-ομαι (= πετώ)· ἄδ-ω, ἐρείδ-ω (= στηρίζω), ἦδ-ομαι (= ευχαριστιέμαι), καθεύδ-ω (= κοιμούμαι), κυλίνδ-ω (= κυλώ), σπένδ-ω (= κάνω σπονδή, στάζω), σπεύδ-ω, φείδ-ομαι, ψεύδ-ομαι· αἶθ-ω (= καίω), κλώθ-ω, πείθ-ω, πλήθ-ω (= είμαι γεμάτος) κ.ά.

Τα περισσότερα όμως αφωνόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον ενεστώτα και τον παρατατικό από το ρηματικό θέμα μ ε τ α σ χ η μ α τ ι σ μ έ ν ο. Δηλαδή:

1. Τα **χειλικόληκτα** ρήματα, για να σχηματίσουν το χρονικό θέμα του ενεστώτα και του παρατατικού στην ενεργ. και μέση φωνή, παίρνουν στο τέλος του ρηματικού θέματος το πρόσφυμα τ και έτσι με την τροπή του χαρακτήρα β ή φ σε π λήγουν σε -πτω, -πτομαι (βλ. § 70, 1):

(θ. κοπ-,
πβ. κοπ-ή)

κόπ-τ-ω
κόπ-τ-ομαι

ἔ-κοπ-τ-ον
ἐ-κοπ-τ-όμην

(θ. βλαβ-, πβ. βλάβ-η·
βλάβ-τ-ω =)

βλάβ-τ-ω
βλάβ-τ-ομαι

ἔ-βλαπ-τ-ον
ἐ-βλαπ-τ-όμην

(θ. κρυφ-, πβ. κρύφ-α·
κρύφ-τ-ω =)

κρύπ-τ-ω
κρύπ-τ-ομαι

ἔ-κρυπ-τ-ον
ἐ-κρυπ-τ-όμην

Έτσι και τα ρ. ἀστράπ-τ-ω, κλέπ-τ-ω, ρίπ-τ-ω· σκήπ-τ-ω (= στηρίζω), τύπ-τ-ω· (καλύβ-τ-ω =) καλύπ-τ-ω· (ἄφ-τ-ω =) ἄπ-τ-ω, (θάφ-τ-ω =) θάπ-τ-ω, (κύφ-τ-ω =) κύπ-τ-ω, (ράφ-τ-ω =) ράπ-τ-ω, (σκάφ-τ-ω =) σκάπ-τ-ω κ.ά.

2. Τα **ουρανικόληκτα** ρήματα, για να σχηματίσουν το χρονικό θέμα του ενεστώτα και του παρατατικού στην ενεργητική και μέση φωνή, παίρνουν στο τέλος του ρηματικού θέματος το πρόσφυμα j (βλ. § 16, σημ.) και συγχωνεύουν τον ουρανικό χαρακτήρα κ, γ, χ με το j σε ττ ή σσ (βλ. § 67, 2, α)· έτσι λήγουν σε -πτω, -πτομαι (ή -σσω, -σσομαι):

(θ. φυλακ-, πβ. φυλακ-ή· φυλάκ-j-ω =)	φυλάττ-ω φυλάττ-ομαι	έ-φύλαττ-ον έ-φυλαττ-όμην
--	-------------------------	------------------------------

(θ. άλλαγ-, πβ. άλλαγ-ή· άλλάγ-j-ω =)	άλλάττ-ω άλλάττ-ομαι	ήλλαττ-ον ήλλαττ-όμην
--	-------------------------	--------------------------

(θ. ταραχ-, πβ. ταραχ-ή· ταράχ-j-ω =)	ταράττ-ω ταράττ-ομαι	έ-τάραττ-ον έ-ταραττ-όμην
--	-------------------------	------------------------------

Έτσι και τα ρ. (έλικ-j-ω =) έλίττω - (κηρύκ-j-ω =) κη-
ρύττω - (πτή-κ-j-ω =) πτήσσω (= ζαρώνω από φόβο) -
(φρίκ-j-ω =) φρίττω - (χαρά-κ-j-ω =) χαράττω· (άίγ-j-ω =
άίττω =) άττω (= κινούμαι με ορμή) - (μάγ-j-ω =) μάττω
(= ζυμώνω, δουλεύω κάτι με τα χέρια, σφουγγίζω) - (πα-
τάγ-j-ω =) πατάσσω - (πλήγ-j-ω =) πλήττω - (πράγ-j-ω =)
πράττω - (ράγ-j-ω =) ράσσω (= χτυπώ) - (σπαράγ-j-ω =)
σπαράττω - (συ-ρίγ-j-ω =) συ-ρίττω - (σφάγ-j-ω =) σφάτ-
τω - (τάγ-j-ω =) τάττω - (φράγ-j-ω =) φράττω· (άνα-πτύχ-
j-ω =) άναπτύσσω - (όρύχ-j-ω =) όρύττω κ.ά.

3. Τα **οδοντικόληκτα** ρήματα, για να σχηματίσουν
το χρονικό θέμα του ενεστώτα και του παρατατικού
στην ενεργητική και μέση φωνή, παίρνουν στο τέλος
του ρηματικού θέματος το πρόσφυμα **j** και έπειτα όσα
έχουν ρηματικό χαρακτήρα **θ** ή **τ** τον συγχωνεύουν με
το **j** σε **ππ** (ή **σσ**), ενώ όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα **δ**
τον συγχωνεύουν με το **j** σε **ζ** (βλ. § 67, 2, α και β):

(θ. πλαθ-, πλάθ-j-ω =) πλάττ-ω
πλάττ-ομαι

ἔ-πλαττ-ον
ἐ-πλαττ-όμην

(θ. πυρετ-, πυρέτ-j-ω =) πυρέττ-ω

ἐ-πύρεττ-ον

(θ. ἐλπίδ-, ἐλπίδ-j-ω =) ἐλπίζ-ω

ἤλπιζ-ον

(θ. ὄδ-, ὄδ-j-ω =)

ὄζ-ω (= μυρίζω),

χωρίς άλλους
χρόνους

(θ. παιδ-, παίδ-j-ω =)

παίζ-ω

ἔ-παιζ-ον

Ἔτσι και τα ρ. (ἐρέτ-j-ω =) ἐρέσσω (= τραβώ κουπί) - (ἐρίδ-j-ω =) ἐρίζω - (κομίδ-j-ω =) κομίζω - (ληίδ-j-ομαι =) λήζομαι (= ληστεύω) - (σφραγίδ-j-ω =) σφραγ'ίζω - (σχίδ-j-ω =) σχ'ίζω - (φροντίδ-j-ω =) φροντ'ίζω - (ψηφίδ-j-ω =) ψηφ'ίζω - (κλύδ-j-ω =) κλύζω (= περιβρέχω, ορμώ και σκεπάζω με τα κύματα) - (φράδ-j-ω =) φράζω (= λέγω) κ.ά.

2. Ενεργητικός και μέσος μέλλοντας. Ενεργητικός και μέσος αόριστος α'

293. Στον ενεργητικό και μέσο μέλλοντα και στον ενεργητικό και μέσο αόριστο α' ο ρηματικός χαρακτήρας των αφωνόληκτων ρημάτων, όταν βρεθεί εμπρός από το χρονικό χαρακτήρα σ (βλ. § 284), παθαίνει τις κανονικές μεταβολές (βλ. § 67, 1 και § 64, 5), δηλαδή:

α) ο χειλικός χαρακτήρας (π, β, φ) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα σ σε ψ:

(τρέπ-ω, θ. τρεπ-) τρέψω, ἔτρεψα - τρέψομαι, ἔτρεψάμην

(τρίβ-ω, θ. τριβ-) τρίψω, ἔτριψα - τρίψομαι, ἔτριψάμην

(κρύπτω, θ. κρυφ-) κρύψω, ἔκρυψα - κρύψομαι, ἔκρυψάμην

β) ο ουρανικός χαρακτήρας (κ, γ, χ) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα σ σε ξ:

(φυλάττ-ω, θ. φυλακ-) φυλάξω, ἐφύλαξα - φυλάξομαι, ἐφυλαξάμην

(τάττ-ω, θ. ταγ-) τάξω, ἔταξα - τάξομαι, ἔταξάμην

γ) ο οδοντικός χαρακτήρας (τ, δ, θ) εμπρός από το χρονικό χαρακτήρα σ αποβάλλεται:

(ἀρμόττ-ω, θ. ἀρμοτ-) ἀρμόσω, ἤρμοσα

(ψεύδ-ομαι, θ. ψευδ-) ψεύσομαι, ἐψευσάμην

(πείθ-ω, θ. πειθ-) πείσω, ἔπεισα - πείσομαι, ἐπεισάμην.

294. Παραδείγματα σχηματισμού ενεργητ. και αφωνόληκτων ρημάτων

Ρήματα τρέπω (θ. τρεπ-), τάττω (θ. ταγ-), πείθω

Χρόνοι	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική
Ενεργ. Μέλλ.	τρέψω τάξω πείσω		τρέψοιμι τάξοιμι πείσοιμι
Ενεργ. Αόρ. α΄	ἔτρεψα ἔταξα ἔπεισα	τρέψω τάξω πείσω	τρέψαιμι τάξαιμι πείσαιμι
Μέσος Μέλλ.	τρέψομαι τάξομαι πείσομαι		τρεψοίμην ταξοίμην πεισοίμην
Μέσος Αόρ. α΄	ἔτρεψάμην ἔταξάμην ἔπεισάμην	τρέψωμαι τάξωμαι πείσωμαι	τρεψαίμην ταξαίμην πεισαίμην

μέσου μέλλοντα και ενεργητ. και μέσου αορ. α' των

(θ. πειθ-)

Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
	τρέψειν τάξειν πείσειν	τρέψων τάξων πείσων
τρέψον, -άτω τάξον πείσον	τρέψαι τάξαι πείσαι	τρέψας τάξας πείσας
	τρέψεσθαι τάξεσθαι πείσεσθαι	τρεψόμενος ταξόμενος πεισόμενος
τρέψαι, -άσθω τάξαι πείσαι	τρέψασθαι τάξασθαι πείσασθαι	τρεψάμενος ταξάμενος πεισάμενος

295. Τα υπερδισύλλαβα ρήματα σε -ίζω, όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα **δ**, σχηματίζουν τον ενεργητ. και μέσο μέλλοντα χωρίς το χρονικό χαρακτήρα **σ** σε -ῶ και -ιοῦμαι (που κλίνεται κατά τα συνηρημένα σε -έω, πβ. § 323, β). Π.χ. του ρ. κομίζω (θ. κομιδ-):

Ενεργ. μέλλ.	οριστ. κομιῶ, -ειῖς, -ειῖ, -ιοῦμεν, -ειῖτε, -ιοῦσι(ν)
	ευκτ. κομιοῖμι, -ιοῖς, -ιοῖ (ή -ιοίην, -ιοίης, -ιοίη), -ιοῖμεν, -ιοῖτε, -ιοῖεν
	απαρ. κομειῖν - μετοχή κομιῶν, -ιοῦσα, -ιοῦν.
Μέσος μέλλ.	οριστ. κομιοῦμαι, -ειῖ, -ειῖται, -ιούμεθα, -ειῖσθε, -ιοῦνται
	ευκτ. κομιοίμην, -ιοῖο, -ιοῖτο, -ιοίμεθα, -ιοῖσθε, -ιοῖντο
	απαρ. κομειῖσθαι - μετοχή κομιούμενος, -ιουμένη, -ιούμενον.

Ὅμοια και πορίζω - ποριῶ, ποριοῦμαι· νομίζω - νομιῶ· ἀγωνίζομαι - ἀγωνιοῦμαι· λογίζομαι - λογιόυμαι· φροντίζω - φροντιῶ κ.ά. (αλλά: κτίζω - κτίσω, σχίζω - σχίσω κτλ.).

3. Ενεργητικός παρακείμενος και υπερσυντέλικος

296. Από τα αφωνόληκτα ρήματα:

1. Τα οδοντικόληκτα σχηματίζουν τον ενεργητ. παρακείμενο και υπερσυντέλικο όπως τα φωνηεντόληκτα, δηλ. με το χρονικό χαρακτήρα κ' αλλά εμπρός από αυτόν αποβάλλουν τον οδοντικό χαρακτήρα του ρηματικού θέματος:

κομίζω (θ. κομιδ-), παρακείμ. κε-κόμι-κα, υπερω. έ-κε-κομί-κειν
πειθω (θ. πειθ-), » πέ-πει-κα, » έ-πε-πεί-κειν.

2. Τα χειλικόληκτα και ουρανικόληκτα σχηματίζουν τον ενεργητικό παρακείμενο και υπερωσυντέλικο χωρίς το χρονικό χαρακτήρα κ, αλλά το χαρακτήρα του ρηματ. θέματος, αν είναι άφωνο ψιλόπνοο ή μέσο, τον τρέπουν στο αντίστοιχό του δασύπνοο (δηλ. το π ή β σε φ και το κ ή γ σε χ· βλ. § 22):

κόπτω (θ. κοπ-), παρακείμ. κέ-κοφ-α, υπερω. έ-κε-κόφ-ειν

τρίβω (θ. τριβ-), » τέ-τριφ-α, » έ-τε-τρίφ-ειν

γράφω (θ. γραφ-), » γέ-γραφ-α, » έ-γε-γράφ-ειν

κηρύττω (θ. κηρυκ-), » κε-κήρυχ-α, » έ-κε-κηρύχ-ειν

τάττω (θ. ταγ-), » τέ-ταχ-α, » έ-τε-τάχ-ειν

ταράττω (θ. ταραχ-), » τε-τάραχ-α, » έ-τε-ταράχ-ειν.

3. Όσα έχουν ε εμπρός από τον ρηματ. χαρακτήρα τρέπουν συνήθως στον ενεργ. παρακείμενο και υπερσυντέλικο το ε αυτό σε ο:

παρακείμ.   υπερσ.

κλέπτω   (θ. κλεπ-),   κέ-κλοφ-α,   (έ-κε-κλόφ-ειν)

τρέπω   (θ. τρεπ-),   τέ-τροφ-α,   (έ-τε-τρόφ-ειν)

φέρω   (θ. ένεκ-),   έν-ήνοχ-α,   έν-ηνόχ-ειν
(βλ. § 273)

(αλλά: πλέκ-ω, πέ-πλεχ-α, έ-πε-πλέχ-ειν).

4. Παθητικός μέλλοντας α' και παθητ. αόριστος α'

297. Στον παθητ. μέλλοντα α' και τον παθητ. αόριστο α' ο ρηματικός χαρακτήρας των αφωνόληκτων ρημάτων εμπρός από το θ του χρονικού προσφύματος θη (θε) παθαίνει τις κανονικές μεταβολές (βλ. § 70, 1 και 3), δηλαδή:

α) αν είναι ψιλόπνυο ή μέσο χειλικό (π, β), τρέπεται στο αντίστοιχό του δασύπνυο φ:

λείπ-ω   (θ. λειπ-),   λειφ-θήσομαι,   έ-λείφ-θην

καλύπ-τ-ω   (θ. καλυβ-),   καλυφ-θήσομαι,   έ-καλύφ-θην

β) αν είναι ψιλόπνυο ή μέσο ουρανικό (κ, γ), τρέπεται στο αντίστοιχό του δασύπνυο χ:

κηρύττω   (θ. κηρυκ-),   κηρυχ-θήσομαι,   έ-κηρύχ-θην

άγ-ω   (θ. άγ-),   άχ-θήσομαι,   ήχ-θην

γ) αν είναι οδοντικό (τ, δ, θ) τρέπεται σε σ:

ἀρμόττω¹ (θ. ἀρμοτ-), — ήρμόσ-θην

ψεύδομαι (θ. ψευδ-), ψευσ-θήσομαι, έψεύσ-θην

πείθομαι (θ. πειθ-), πεισ-θήομαι, έ-πείσ-θην.

5. Παρακείμενος και υπερσυντέλικος της μέσης φωνής

298. Τα αφωνόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της μέσης φωνής, όπως τα φωνηεντόληκτα, με τις καταλήξεις -μαι (-σαι, -ται κτλ.) και -μην (-σο, -το κτλ.), αλλά κατά το σχηματισμό των τύπων στους χρόνους αυτούς συμβαίνουν τα κανονικά πάθη του χαρακτήρα εμπρός από τις προσωπικές καταλήξεις: π.χ. γέ-γραφ-μαι = γέ-γραμ-μαι, γέ-γραφ-σαι = γέ-γραψαι κτλ.

---

1. Το ρ. ἀρμόττω έχει και παράλληλο τύπο ἀρμόζω με θ. ἀρμοδ- (πβ. ἀρμόδ-ιος) και ἀρμογ- (πβ. ἀρμογή, έφαρμογή).

299. Παραδείγματα σχηματισμού μέσου παρακειμένου και υπερσυντελικού των αφωνόληκτων ρημάτων

Ρήματα πράττομαι, γράφομαι, πείθομαι

Οριστική	Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
<p>θ. πραγ-</p> <p>πέ-πραγ-μαι πέ-πραξαι πέ-πρακ-ται πε-πράγ-μεθα πέ-πραχ-θε πεπραγμένοι είσι(ν) πέ-πραχ-θον πέ-πραχ-θον</p>	<p>— πέ-πραξο πε-πράχ-θω — πέ-πραχ-θε πε-πράχ-θων πέ-πραχ-θον πε-πράχ-θων</p>	<p>πε-πράχ-θαι</p>	<p>πε-πραγ-μένος πε-πραγ-μένη πε-πραγ-μένον</p>

θ. γραφ-

γέ-γραμ-μαι	έ-γε-γράμ-μην	—	γε-γράφ-θαι	γε-γραμ-μένος
γέ-γραψαι	έ-γέ-γραψο	γέ-γραψο		γε-γραμ-μένη
γέ-γραπ-ται	έ-γέ-γραπ-το	γε-γράφ-θω		γε-γραμ-μένον
γε-γράμ-μεθα	έ-γε-γράμ-μεθα	—		
γέ-γραφ-θε	έ-γέ-γραφ-θε	γέ-γραφ-θε		
γεγραμμένοι	γεγραμμένοι	γε-γράφ-θων		
είσι(ν)	ήσαν	γέ-γραφ-θον		
γέ-γραφ-θον	έ-γέ-γραφ-θον	γε-γράφ-θων		
γέ-γραφ-θον	έ-γε-γράφ-θην	γε-γράφ-θων		

Οριστική	Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
<p>πέ-πεισ-μαι</p> <p>πέ-πει-σαι</p> <p>πέ-πεισ-ται</p> <p>πε-πείσ-μεθα</p> <p>πέ-πει-σθε</p> <p>πεπεισμένοι</p> <p>είσι(ν)</p> <p>πέ-πει-σθον</p> <p>πέ-πει-σθον</p>	<p>—</p> <p>πέ-πει-σο</p> <p>πε-πεί-σθω</p> <p>—</p> <p>πέ-πει-σθε</p> <p>πε-πεί-σθων</p> <p>πέ-πει-σθον</p> <p>πε-πεί-σθων</p>	<p>πε-πεί-σθαι</p>	<p>πε-πεισ-μένος</p> <p>πε-πεισ-μένη</p> <p>πε-πεισ-μένον</p>
<p>θ. πειθ-</p> <p>έ-πε-πείσ-μην</p> <p>έ-πέ-πει-σο</p> <p>έ-πέ-πεισ-το</p> <p>έ-πε-πείσ-μεθα</p> <p>έ-πέ-πεισ-θε</p> <p>πεπεισμένοι</p> <p>ήσαν</p> <p>έ-πέ-πει-σθον</p> <p>έ-πε-πεί-σθην</p>			

(βλ. § 70, 1, 2 και 3, § 68, 1, § 67, 1 και § 64, 1 και 5).

300. Τα ρ. στρέφω, τρέπω και τρέφω στον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της μέσης φωνής τρέπουν το ε του θέματος σε α:

στρέφ-ω (θ. στρεφ-), παρακείμ. ἔ-στραμ-μαι, υπερσ. ἔ-στράμ-μην

τρέπ-ω (θ. τρεπ-), » τέ-τραμ-μαι, » ἔ-τε-τράμ-μην

τρέφ-ω (θ. θρεφ-), » τέ-θραμ-μαι, » ἔ-τε-θράμ-μην.

24ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑΣ

1. Ενεστώτας και παρατατικός ενεργητ. και μέσης φωνής

301. Από τα ενρινόληκτα και υγράληκτα ρήματα (δηλ. όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα μ, ν, λ, ρ) πολύ λίγα σχηματίζουν τον ενεστώτα (και τον παρατατικό) από το ρηματικό θέμα αμετάβλητο: γέμ-ω, νέμ-ω, τρέμ-ω· μέν-ω, πέν-ομαι, σθέν-ω (= έχω δύναμη), στέν-ω (= στενάζω), ώδίν-ω (= κοιλοπονώ)· (έ)θέλ-ω, έπιμέλ-ομαι, μέλ-ει (απρόσωπο = υπάρχει φροντίδα· βλ. § 361, 1), βούλ-ομαι· δέρ-ω, στέρ-ομαι, φέρ-ω κ.ά.

Τα περισσότερα όμως ενρινόληκτα και υγράληκτα ρήματα σχηματίζουν τον ενεστώτα και τον παρατατικό από το ρηματικό θέμα, αφού τούτο πάρει στο τέλος του το χρονικό πρόσφυμα *j*. Και:

1. Αν ο χαρακτήρας του ρηματικού θέματος είναι λ, τότε το πρόσφυμα *j* αφομοιώνεται προς αυτό, και έτσι τα ρήματα αυτά στον ενεστώτα και τον παρατατικό έχουν λλ (βλ. § 68, 4, α):

(θ. άγγελ-, πβ. άγγελ-ος·
άγγέλ-j-ω =)

άγγέλλ-ω   ήγγελλ-ον
άγγέλλ-ομαι   ήγγελλ-όμην

(θ. σφαλ-, πβ. σφάλ-μα·
σφάλ-j-ω =)

σφάλλ-ω   ἔ-σφαλλ-ον
σφάλλ-ομαι   ἐ-σφαλλ-όμην·

έτσι και τα ρ. ἀγάλλομαι, ἄλλομαι (= πηδῶ), ἀσχάλλω (= αγανακτώ), βάλλω, θάλλω, πάλλω, ψάλλω· ἀνατέλλω, ἐντέλλομαι, μέλλω (= έχω σκοπό, αναβάλλω), ὀκέλλω (= ρίχνω το πλοίο στην ξηρά, πέφτω στην ξηρά), στέλλω· ποικίλλω, τίλλω (= μαδῶ)· εξαιρούνται τα ρ. βούλομαι, ἐθέλ-ω ἢ θέλ-ω, ἐπιμέλ-ομαι, ὀφείλ-ω και το απρόσωπο μέλ-ει που έχουν ένα λ, γιατί δεν παίρνουν πρόσφυμα j.

2. Αν ο χαρακτήρας του ρηματικού θέματος είναι ν ἢ ρ και υπάρχει φωνήεν α πριν απ' αυτόν, τότε το πρόσφυμα j υπερπηδά το χαρακτήρα ν ἢ ρ και αποτελεί με το φωνήεν α το δίφθογγο αι (βλ. § 66)· έτσι τα ρήματα αυτά λήγουν σε -αίνω ἢ -αίρω:

(θ. φαν-, πβ. φαν-ός·
φάν-j-ω =)

φαίν-ω   ἔ-φαιν-ον
φαίν-ομαι   ἐ-φαιν-όμην

(θ. ἄρ-, πβ. ἄρ-σις·
ἄρ-j-ω =)

αἴρ-ω   ἦρ-ον
αἴρ-ομαι   ἦρ-όμην·

έτσι και τα ρ. βαίνω, ἰσχναίνω, κερδαίνω, κοιλαίνω, κυμαίνω, λυμαίνομαι, λιπαίνω, μαίνομαι, μαραίνω, μελαίνω, μιαίνω, περαίνω, ποιμαίνω, ραίνω, σημαίνω, ὑγιαίνω, ὑφαίνω· ἀσπαίρω (= σπαρταρώ), καθαίρω (= καθαρίζω), τεκμαίρομαι (= συμπεραίνω), χαίρω κ.ά.

3. Αν ο χαρακτήρας του ρηματικού θέματος είναι ν ή ρ και υπάρχουν πριν απ' αυτόν τα φωνήεντα ε ή ἰ ή ὕ, τότε το πρόσφυμα j αφομοιώνεται προς το χαρακτήρα ν ή ρ, έπειτα το διπλό ν ή ρ απλοποιείται και το προηγούμενο φωνήεν εκτείνεται αναπληρωτικά, δηλ. το ε σε ει, το ἰ σε ī και το ὕ σε ū (βλ. § 68, 4, β)· έτσι τα ρήματα αυτά στον ενεστώτα λήγουν σε -είνω, -είρω, -'ίνω, -'ίρω, -'ῦνω, -'ῦρω:

(θ. κτεν-, κτέν-j-ω, κτένν-ω =)	κτείν-ω	ἔ-κτειν-ον
(θ. φθερ-, φθέρ-j-ω, φθέρρ-ω =)	φθείρ-ω φθείρ-ομαι	ἔ-φθειρ-ον έ-φθειρ-όμην
(θ. κρῖν-, κρῖν-j-ω, κρ'ἴνν-ω =)	κρ'ἴν-ω κρ'ἴν-ομαι	ἔ-κρῖν-ον έ-κρῖν-όμην
(θ. οἰκτῖρ-, οἰκτ'ῖρ-j-ω, οἰκτ'ῖρρ-ω =)	οἰκτ'ῖρ-ω	ῶκτῖρ-ον
(θ. πλῦν-, πλ'ῦν-j-ω, πλ'ῦνν-ω =)	πλ'ῦν-ω	ἔ-πλῦν-ον
(θ. σῦρ-, σ'ῦρ-j-ω, σ'ῦρρ-ω =)	σ'ῦρ-ω σ'ῦρ-ομαι	ἔ-σῦρ-ον έ-σῦρ-όμην·

έτσι και τα ρ. τείνω· έγείρω, σπείρω· κλ'ίνω· άμ'ῦνω, ἡδ'ῦνω, όμαλ'ῦνω, όξ'ῦνω, ταχ'ῦνω· όδ'ῦρομαι, όλοφ'ῦρομαι κ.ά.

2. Οι άλλοι χρόνοι

302. Ενεργητ. και μέσος μέλλοντας. Τα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα κανονικά σχηματίζουν τον ενεργητ. και μέσο μέλλοντα από το ρηματικό θέμα και με τις καταλήξεις -ῶ και -οῦμαι (κλίνονται δηλ. κατά τον ενεστῶτα των συνηρημένων ρημάτων σε -έω· πβ. § 323, β): ἀμύνω, ενεργ. μέλλ. ἀμυνῶ, -εῖς, -εῖ κτλ. - μέσ. μέλλ. ἀμυνοῦμαι, -εῖ, -εῖται κτλ. Ἔτσι και σφάλλω - σφαλῶ, στέλλω - στελῶ, νέμω - νεμῶ, ὑγιαίνω - ὑγιανῶ, σημαίνω - σημανῶ, καθαίρω - καθαρῶ, κτείνω - κτενῶ, τείνω - τενῶ, σπείρω - σπερῶ, φθείρω - φθερῶ, κρίνω - κρινῶ, ἀμβλύνω - ἀμβλυνῶ, ὀδύρομαι - ὀδυροῦμαι κ.ά.

303. Ενεργητικός και μέσος αόρ. α'. Αρχικά ο ενεργητ. και μέσος αόρ. α' στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα σχηματίστηκε σε -σα και -σάμην, όπως στα φωνηεντόληκτα· αλλά ο χρονικός χαρακτήρας σαφομοιώθηκε με το προηγούμενό του ένρινο ή υγρό και έπειτα έγινε απλοποίηση των δύο όμοιων συμφώνων και αναπληρωτική έκταση του προηγούμενου φωνήεντος, δηλ. του ᾶ σε η (ή σε ā, αν προηγείται ε ή ι ή ρ), του ε σε ει, του ῑ σε ῑ και του ῡ σε ῡ (βλ. § 62, 7, β). Π.χ.

Αόριστος

Ενεστώτας   θέμα   αρχικός τύπος

φαίνω   φᾶν-   ἔ-φᾶν-σα

λειαίνω   λεᾶν-   ἐ-λέᾶν-σα

ὑγιαίνω   ὑγιᾶν-   ὑγιάν-σα

μαραίνω   μαρᾶν-   ἐ-μάρᾶν-σα

καθαίρω   καθᾶρ-   ἐ-κάθᾶρ-σα

ἀγγέλω   ἀγγελ-   ἤγγελ-σα

νέμω   νεμ-   ἔ-νεμ-σα

μένω   μεν-   ἔ-μεν-σα

κρίνω   κρίν-   ἔ-κρίν-σα

ἀμύνω   ἀμϋν-   ἤμϋν-σα

με αφομοίωση

τελικός τύπος

ἔ-φᾶν-να

ἔ-φην-α

ἐ-φην-ᾶμην

ἐ-λέᾶν-να

ἐ-λέᾶν-α

ὕγιᾶν-να

ὕγιᾶν-α

ἐ-μάρᾶν-να

ἐ-μάρᾶν-α

ἐ-κάθᾶρ-ρα

ἐ-κάθηρ-α

ἐ-καθηρ-ᾶμην

ἤγγελ-λα

ἤγγειλ-α

ἤγγειλ-ᾶμην

ἔ-νεμ-μα

ἔ-νειμ-α

ἐ-νειμ-ᾶμην

ἔ-μεν-να

ἔ-μειν-α

ἔ-κρίν-να

ἔ-κρίν-α

ἐ-κριν-ᾶμην

ἤμῦν-να

ἤμῦν-α

ἤμυν-ᾶμην

Ἔτσι ο ενεργητ. και μέσος αόρ. α΄ στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα κανονικά σχηματίζεται σε όλες τις εγκλίσεις (και στο απαρέμφατο και τη μετοχή) με το θέμα μετασχηματισμένο, όπως φαίνεται παραπάνω, και με τις ίδιες καταλήξεις που έχουν τα φωνηεντόληκτα (λύω - ἔλυσα, ἐλυσάμην), αλλά χωρίς το χρονικό χαρακτηριστήρα σ.

304. Παράδειγμα

(ρ. νέμ-ω, θ. νεμ-, αόρ. ἔ-νειμ-α, ἐ-νειμ-άμην)

Χρόνοι	Οριστική	Υποτακτική
Ενεργητ. Αόρ. α΄	ἔ-νειμ-α ἔ-νειμ-ας ἔ-νειμ-ε ἐ-νείμ-αμεν ἐ-νείμ-ατε ἔ-νειμ-αν ἐ-νείμ-ατον ἐ-νειμ-άτην	νείμ-ω νείμ-ης νείμ-η νείμ-ωμεν νείμ-ητε νείμ-ωσι νείμ-ητον νείμ-ητον
Μέσος Αόριστος α΄	ἐ-νειμ-άμην ἐ-νείμ-ω ἐ-νείμ-ατο ἐ-νειμ-άμεθα ἐ-νείμ-ασθε ἐ-νείμ-αντο ἐ-νείμ-ασθον ἐ-νειμ-άσθην	νείμ-ωμαι νείμ-η νείμ-ηται νειμ-ώμεθα νείμ-ησθε νείμ-ωνται νείμ-ησθον νείμ-ησθον

Ευκτική	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
νείμ-αιμι νείμ-αις νείμ-αι νείμ-αιμεν νείμ-αιτε νείμ-αιεν νείμ-αιτον νειμ-αίτην	— νεῖμ-ον νειμ-άτω — νείμ-ατε νειμ-άντων ή -άτωσαν νείμ-ατον νειμ-άτων	 νεῖμ-αι	νείμ-ας νείμ-ασα νεῖμ-αν
νειμ-αίμην νείμ-αιο νείμ-αιτο νειμ-αίμεθα νείμ-αισθε νείμ-αιντο νείμ-αισθον νειμ-αίσθην	— νεῖμαι νειμ-άσθω — νείμ-ασθε νειμ-άσθων ή -άσθωσαν νείμ-ασθον νειμ-άσθων	 νείμ-ασθαι	νειμ-άμενος νειμ-αμένη νειμ-άμενον

305. Παρακείμενος και υπερσυντέλικος της ενεργητικής φωνής. Τα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της ενεργητ. φωνής με το χρον. χαρακτήρα κ, όπως τα φωνηεντόληκτα (παρακείμ. σε -κα και υπερσυντέλ. σε -κειν). Το λ και το ρ εμπρός από το χρονικό χαρακτήρα κ μένουν αμετάβλητα, ενώ το ν γίνεται γ (βλ. § 70, 5):

		παρακείμ.	υπερσ.
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-κα	ἤγγέλ-κειν
αἶρω	(θ. ἄρ-)	ἤρ-κα	ἤρ-κειν
φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα	ἐ-πε-φάγ-κειν (πβ. § 309).

306. Ο παθητ. μέλλοντας α' και ο παθητ. αόρ. α' στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα σχηματίζονται κανονικά σε -θήσομαι και -θην, όπως στα φωνηεντόληκτα, χωρίς μεταβολή του ρηματικού χαρακτήρα:

		παθ. μέλλ.	παθ. αόρ.
μιαίνω	(θ. μιαν-)	μιαν-θήσομαι	ἐ-μιάν-θην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἀγγελ-θήσομαι	ἤγγέλ-θην
αἶρω	(θ. ἄρ-)	ἄρ-θήσομαι	ἤρ-θην

307. α) Ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος της μέσης φωνής στα υγρόληκτα ρήματα σχηματίζονται κανονικά σε -μαι (-σαι, -ται κτλ.) και -μην (-σο, -το κτλ.),

όπως στα φωνηεντόληκτα· οι ρηματ. χαρακτήρες λ και ρ εμπρός από τις καταλήξεις μένουν αμετάβλητοι: ἤγγελ-μαι, ἠγγέλ-μην· κε-κάθαρ-μαι, ἐ-κε-καθάρ-μην.

β) Ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος της μέσης φωνής στα ενρινόληκτα ρήματα σχηματίζονται επίσης σε -μαι (-σαι, -ται κτλ.) και -μην (-σο, -το κτλ.)· ο ρηματ. χαρακτήρας όμως ν εμπρός από το μ των καταλήξεων σε άλλα ρήματα αφομοιώνεται (κανονικά) με αυτό και σε άλλα τρέπεται σε σ: παρ-οξύν-ομαι (θ. παρ-οξυν-), παρακείμενος παρ-ώξυν-μαι = παρώξυμμαι, υπερσ. παρ-ωξύν-μην = παρωξύμμην· αλλά φαίν-ομαι (θ. φαν-), παρακείμ. πέ-φαν-μαι = πέφασμαι, υπερσ. ἐπεφάσμην (βλ. § 68, 5).

308. Παραδείγματα σχηματισμού μέσου παρακειμένου και υπερσυντελικού ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων

ρ. ἀγγέλλομαι, ὀξύνομαι, φαίνομαι

Οριστική	Προστακτική
θ. ἀγγελ-	
ἤγγελ-μαι	ἠγγέλ-μην
ἤγγελ-σαι	ἤγγελ-σο
ἤγγελ-ται	ἤγγελ-το
ἠγγέλ-μεθα	ἠγγέλ-μεθα
ἤγγελ-θε	ἤγγελ-θε
ἠγγελλόμενοι εἰσὶ(v)	ἠγγελλόμενοι ἦσαν
ἤγγελ-θον	ἤγγελ-θον
ἤγγελ-θον	ἠγγέλ-θην
θ. ὀξυν-	
ὠξυμ-μαι	ὠξύμ-μην
ὠξυν-σαι	ὠξυν-σο
ὠξυν-ται	ὠξυν-το
ὠξύμ-μεθα	ὠξύμ-μεθα
ὠξυν-θε	ὠξυν-θε
ὠξυμμένοι εἰσὶ(v)	ὠξυμμένοι ἦσαν
ὠξυν-θον	ὠξυν-θον
ὠξυν-θον	ὠξύν-θην
	—
	ἤγγελ-σο
	ἠγγέλ-θω
	—
	ἤγγελ-θε
	ἠγγέλ-θων
	ἤγγελ-θον
	ἠγγέλ-θων
	—
	ὠξυν-σο
	ὠξύν-θω
	—
	ὠξυν-θε
	ὠξύν-θων
	ὠξυν-θον
	ὠξύν-θων

Απαρ.	Μετοχή
ήγγέλ-θαι	<p>ήγγελ-μένος ήγγελ-μένη ήγγελ-μένον</p> <p>(ΥΠΟΤ. ήγγελ- μένος ὦ ΕΥΚΤ. ήγγελ- μένος εἶην)</p>
ώξύν-θαι	<p>ώξυμ-μένος ώξυμ-μένη ώξυμ-μένον</p> <p>(ΥΠΟΤ. ώξυμ- μένος ὦ ΕΥΚΤ. ώξυμ- μένος εἶην)</p>

Οριστική		Προστακτική
θ. φαν-		
πέ-φασ-μαι	έ-πε-φάσ-μην	—
πέ-φαν-σαι	έ-πέ-φαν-σο	πέ-φαν-σο
πέ-φαν-ται	έ-πέ-φαν-το	πε-φάν-θω
πε-φάσ-μεθα	έ-πε-φάσ-μεθα	—
πέ-φαν-θε	έ-πέ-φαν-θε	πέ-φαν-θε
πεφασμένοι εισί(ν)	πεφασμένοι ἦσαν	πε-φάν-θων
πέ-φαν-θον	έ-πέ-φαν-θον	πέ-φαν-θον
πέ-φαν-θον	έ-πε-φάν-θην	πε-φάν-θων

309. α) Των ρ. κλίνω, κρίνω και πλύνω ο ρηματ. χαρακτηρισμός ν αποβάλλεται στον ενεργητ. και μέσο παρακείμενο και υπερσυντέλικο, στον παθητ. μέλλοντα α' και στον παθητ. αόρ. α':

κλίνω κέ-κλι-κα, έ-κε-κλί-κειν, κέ-κλι-μαι, έ-κε-κλί-μην, κλι-θήσομαι, έ-κλί-θην·

κρίνω κέ-κρι-κα, έ-κε-κρί-κειν, κέ-κρι-μαι, έ-κε-κρί-μην, κρι-θήσομαι, έ-κρί-θην·

πλύνω πέ-πλυ-κα, έ-πε-πλύ-κειν, πέ-πλυ-μαι, έ-πε-πλύ-μην, πλυ-θήσο-μαι, έ-πλύ-θην.

β) Όσα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα έχουν μονοσύλλαβο ρηματικό θέμα με φωνήεν ε σ' αυτό, τρέπουν το ε τούτο σε ἄ στον ενεργητ. παρακείμενο και υπερσυντέλικο α' και στο μέσο παρακείμενο και υπερσυντέλικο:

Απαρ.	Μετοχή
πε-φάν-θαι	πε-φασ-μένος πε-φασ-μένη πε-φασ-μένον (υποτ. πεφα- σμένος ῶ ευκτ. πεφα- σμένος εἶην)

σπείρω ἔ-σπαρ-κα ἐ-σπάρ-κειν ἔ-σπαρ-μαι ἐ-σπάρ-μην
(θ. σπερ-)

στέλλω ἔ-σταλ-κα ἐ-στάλ-κειν ἔ-σταλ-μαι ἐ-στάλ-μην
(θ. στε-)

φθείρω ἔ-φθαρ-κα ἐ-φθάρ-κειν ἔ-φθαρ-μαι ἐ-φθάρ-μην.
(θ. φθερ-)

γ) Το ρ. τείνω (θ. τεν-) σχηματίζει τον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της ενεργητ. και μέσης φωνής, καθώς και τον παθητ. μέλλοντα και παθητ. αόριστο, με τροπή του ε σε ᾱ και με αποβολή του χαρακτήρα ν (δηλ. από θέμα τα-): τείνω, τέ-τα-κα, (ἐ-τε-τά-κειν), τέ-τα-μαι, ἐ-τε-τά-μην, τα-θήσομαι, ἐ-τά-θην.

δ) Τα ρ. βάλλω, κάμ-ν-ω και τέμ-ν-ω σχηματίζουν τον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της ενεργητ. και μέσης φωνής, καθώς και τον παθητ. μέλλοντα και

παθητ. αόριστο από τα ρηματικά θέματα βαλ-, καμ-,
τεμ-, αφού πρώτα έγινε μετάθεση του φωνήεντος και
έκτασή του σε η, δηλ. (βαλ-, βλα- =) βλη-, (καμ-, κμα- =)
κμη-, (τεμ-, τμε- =) τμη-:

βάλλω: βέ-βλη-κα, έ-βε-βλή-κειν, βέ-βλη-μαι, έ-βε-
βλή-μην, βλη-θήσομαι, έ-βλή-θην·

κάμνω: κέ-κμη-κα, έ-κε-κμή-κειν·

τέμνω: τέ-τμη-κα, (έ-τε-τμή-κειν), τέ-τμη-μαι, έ-τε-
τμή-μην, τμη-θήσομαι, έ-τμή-θην.

25ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΕΥΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ενεργητικός και μέσος αόριστος β´

310. Πολλά ρήματα σχηματίζουν τον ενεργητικό και μέσο αόριστο από το θέμα με τις ολικές καταλήξεις του αντίστοιχου παρατατικού στην οριστική και του αντίστοιχου ενεστώτα στις άλλες εγκλίσεις (καθώς και στο απαρέμφατο και τη μετοχή). Ο αόριστος αυτός λέγεται (ενεργητικός ή μέσος) **αόριστος δεύτερος**. Π.χ. βάλ-λω, ενεργ. αόρ. β´ ἔ-βαλ-ον, ἔ-βαλ-ες, ἔ-βαλ-ε κτλ., μέσ. αόρ. β´ ἐ-βαλ-όμην, (ἐ-βάλ-εσο =) ἐ-βάλ-ου, ἐ-βάλ-ετο κτλ.

311. Παράδειγμα σχηματισμού ενεργητικού και μέσου αορίστου β´

ρ. βάλλω (θ. βαλ-)

α) Ενεργητικός αόριστος β´

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική
ἔ-βαλ-ον	βάλ-ω	βάλ-οιμι
ἔ-βαλ-ες	βάλ-ης	βάλ-οις
ἔ-βαλ-ε	βάλ-η	βάλ-οι
έ-βάλ-ομεν	βάλ-ωμεν	βάλ-οιμεν
έ-βάλ-ετε	βάλ-ητε	βάλ-οιτε
ἔ-βαλ-ον	βάλ-ωσι(ν)	βάλ-οιεν
έ-βάλ-ετον	βάλ-ητον	βάλ-οιτον
έ-βαλ-έτην	βάλ-ητον	βαλ-οίτην

(πβ. τα νεοελλ.: έβαλα, έβαλες, έβαλε κτλ.· να βάλω, βάλεις, βάλει κτλ.· βάλε κτλ.).

Προστακτική

Απαρέμφ.

Μετοχή

—

βαλ-εῖν

βαλ-ῶν

βάλ-ε

βαλ-οῦσα

βαλ-έτω

βαλ-ὸν

—

βάλ-ετε

βαλ-όντων

βάλ-ετον

βαλ-έτων

β) Μέσος αόριστος β´

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική
έ-βαλ-όμην	βάλ-ωμαι	βαλ-οίμην
έ-βάλ-ου	βάλ-η	βάλ-οιο
έ-βάλ-ετο	βάλ-ηται	βάλ-οιτο
έ-βαλ-όμεθα	βαλ-ώμεθα	βαλ-οίμεθα
έ-βάλ-εσθε	βάλ-ησθε	βάλ-οισθε
έ-βάλ-οντο	βάλ-ωνται	βάλ-οιντο
έ-βάλ-εσθον	βάλ-ησθον	βάλ-οισθον
έ-βαλ-έσθην	βάλ-ησθον	βαλ-οίσθην

Παρατηρήσεις στο σχηματισμό του ενεργητ. και μέσου αορίστου β´

312. Του ενεργητικού αορίστου β´:

1. Το απαρέμφατο και η μετοχή τονίζονται πάντοτε στη λήγουσα (το απαρέμφατο με περισπωμένη και η μετοχή αρσενικού με οξεία): μαθεῖν, ἐλθεῖν - μαθῶν, ἐλθῶν.

2. Το β´ ενικό πρόσ. της προστακτικής των ρ. ἔρχομαι, εὕρισκω, λαμβάνω, λέγω και ὀρῶ, όταν δεν είναι σύνθετο, τονίζεται στη λήγουσα: (ἔρχομαι - ἤλθον) ἐλθέ, (εὕρισκω - ηὔρον) εὕρέ, (λαμβάνω - ἔλαβον) λαβέ, (λέγω - εἶπον) εἶπέ, (ὀρῶ - εἶδον) ἰδέ (ἀλλά: ἄπελθε, ἔξευρε, παράλαβε, πρόειπε, πάριδε).

Προστακτική	Απαρέμφ.	Μετοχή
—		βαλ-όμενος
βαλ-οῦ		βαλ-ομένη
βαλ-έσθω		βαλ-όμενον
—	βαλ-έσθαι	
βάλ-εσθε		
βαλ-έσθων		
βάλ-εσθον		
βαλ-έσθων		

313. Του μέσου αορίστου β´:

1. Το απαρέμφατο (είτε απλό είτε σύνθετο) τονίζεται στην παραλήγουσα: γενέσθαι, λαβέσθαι - συγγενέσθαι, αντιλαβέσθαι.

2. Το β´ ενικό πρόσ. της προστακτικής (είτε απλό είτε σύνθετο) κανονικά τονίζεται στη λήγουσα και παίρνει περισπωμένη: γενοῦ, λαβοῦ - συγγενοῦ, αντιλαβοῦ· αν όμως είναι μονοσύλλαβο και σύνθετο με δισύλλαβη πρόθεση, ανεβάζει τον τόνο στην παραλήγουσα: (ἔχομαι - ἐσχόμην) σχοῦ - παράσχου, (ἔπομαι - ἐσπόμην) σποῦ - ἐπίσπου.

314. 1. Ο αόρ. β´, όπως είδαμε (§ 310), στην οριστική έχει τις καταλήξεις του αντίστοιχου παρατατικού και

στις άλλες εγκλίσεις έχει τις καταλήξεις του αντίστοιχου ενεστώτα. Ξεχωρίζεται όμως από το θέμα του, που είναι διαφορετικό από το θέμα του ενεστώτα και του παρατατικού. Έτσι σε μερικά ρήματα ο αόρ. β' σχηματίζεται:

α) από το καθαρό ρηματ. θέμα, χωρίς τα προσφύματα του ενεστώτα και του παρατατικού: (αίσθ-άν-ομαι) ἤσθ-όμην, αἴσθ-ωμαι, αἴσθ-οίμην κτλ., (ἄμαρτ-άν-ω) ἤμαρτ-ον, ἀμάρτ-ω, ἀμάρτ-οιμι κτλ. (λα(ν)θ-άν-ω) ἔ-λαθ-ον, λάθ-ω, λάθ-οιμι κτλ.·

β) από το ρηματ. θ. με συγκοπή: (ἔπ-ομαι, θ. σεπ-) ἔ-σπ-όμην (η δασεία της αύξησης από αναλογική επίδραση του ἔπομαι), (ἔχ-ω, θ. σεχ-) ἔ-σχ-ον·

γ) από το ρηματ. θ. χωρίς τον αναδιπλασιασμό του ενεστώτα: (γί-γνομαι, θ. γε-) ἔ-γεν-όμην, (πί-πτ-ω, θ. πετ-, πεσ-) ἔ-πεσ-ον·

δ) από το ρηματ. θ. με αναδιπλασιασμό: (ἄγ-ω) ἤγαγ-ον, ἀγάγ-ω κτλ.·

ε) από το ρηματ. θ. με τροπή του φωνήεντος: (τρέπ-ω, θ. τρεπ-) ἔ-τραπ-ον·

ς) από το αδύνατο ρηματ. θ. (λείπ-ω, θ. λειπ-, λιπ-) ἔ-λιπ-ον.

2. Μερικά ρήματα σχηματίζουν τον αόρ. β' με θέμα διαφορετικό (από συνώνυμες ρίζες): αἰρέω-ῶ: αόρ. β' (με θ. Φελ-) ἔ-Φελ-ον: εἶλ-ον, υποτ. ἔλ-ω κτλ. - ὀράω -ῶ, αόρ. β' (με θ. Φιδ-) ἔ-Φιδ-ον: εἶδον, υποτ. ἴδω κτλ.

2. Παθητικός μέλλοντας β´. Παθητικός αόριστος β´

315. Μερικά ρήματα σχηματίζουν τον παθητ. μέλλοντα και τον παθητ. αόριστο με το χρονικό πρόσφυμα η- και ε- αντί θη- και θε-, δηλ. χωρίς το σύμφωνο θ: γραφ-ή-σομαι, έ-γράφ-η-ν, γραφ-ε-ίη-ν, γραφ-έ-ντων κτλ., αντί γραφ-θή-σομαι, έ-γράφ-θη-ν, γραφ-θε-ίη-ν, γραφ-θέ-ντων κτλ. (όπως και στη νέα: γράφ-τη-κα και γράφ-η-κα κτλ.).

Ο παθητ. μέλλοντας και ο παθητ. αόριστος που σχηματίζονται μ' αυτόν τον τρόπο λέγονται **παθητικός μέλλοντας β´** και **παθητικός αόριστος β´**.

Οι δεύτεροι αυτοί παθητικοί χρόνοι κλίνονται ακριβώς όπως και οι πρώτοι, αλλά στο β´ ενικό πρόσωπο της προστακτικής του αορ. β´ μένει αμετάβλητη η αρχική κατάληξη -θι: γράφη-θι.

316. Παράδειγμα σχηματισμού παθητ. μέλλοντα β' και παθητ. αορ. β'

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική
Παθητικ. Μέλλοντας β'	<p>γραφ-ή-σομαι γραφ-ή-σει γραφ-ή-σεται γραφ-η-σόμεθα γραφ-ή-σεσθε γραφ-ή-σονται γραφ-ή-σεσθον γραφ-ή-σεσθον</p>		<p>γραφ-η-σοίμην γραφ-ή-σοιο γραφ-ή-σοιτο γραφ-η-σοίμεθα γραφ-ή-σοισθε γραφ-ή-σοιντο γραφ-ή-σοισθον γραφ-η-σοίσθην</p>
Παθητικ. Αόριστος β'	<p>έ-γράφ-η-ν έ-γράφ-η-ς έ-γράφ-η έ-γράφ-η-μεν έ-γράφ-η-τε έ-γράφ-η-σαν έ-γράφ-η-τον έ-γραφ-ή-την</p>	<p>γραφ-ῶ γραφ-ῆς γραφ-ῆ γραφ-ῶμεν γραφ-ῆτε γραφ-ῶσι(ν) γραφ-ῆτον γραφ-ῆτον</p>	<p>γραφ-εῖην γραφ-εῖης γραφ-εῖη γραφ-εῖημεν (-εἶμεν) γραφ-εῖητε (-εἶτε) γραφ-εῖησαν (-εἶεν) γραφ-εῖητον (-εἶτον) γραφ-ειήτην (-εἶτην)</p>

	Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
		γραφ-ή-σεσθαι	γραφ-η-σόμενος γραφ-η-σομένη γραφ-η-σόμενον
	— γράφ-η-θι γραφ-ή-τω — γράφ-η-τε γραφ-έ-ντων ή γραφ-ή-τωσαν γράφ-η-τον γραφ-ή-των	γραφ-ῆ-ναι	γραφ-εῖς γραφ-εῖσα γραφ-ἔν

Παρατηρήσεις στους δευτέρους παθητικούς χρόνους

317. 1) Όσα ρήματα έχουν μονοσύλλαβο ρηματικό θέμα με φωνήεν ε τρέπουν στους δευτέρους παθητ. χρόνους το ε σε α βραχύχρονο: (κλέπτω, θ. κλεπ-) έ-κλάπ-ην, (πλέκ-ω) έ-πλάκ-ην, (τρέπ-ω) έ-τράπ-ην, (στρέφ-ω) στραφ-ήσομαι, έ-στράφ-ην, (τρέφ-ω) τραφ-ήσομαι, έ-τράφ-ην (πβ. § 309, β). Εξαιρούνται τα σύνθετα του ρ. -λέγω (= συλλέγω): συλ-(έκ)-λεγ-ήσομαι, συν-(έξ)-ε-λέγ-ην.

2) Όσα ρήματα έχουν μονοσύλλαβο ρηματ. θέμα με φωνήεν η συστέλλουν στους β' παθητ. χρόνους το η αυτό σε α βραχύχρονο: (σή-π-ω) σαπ-ήσομαι, έ-σάπ-ην, (τήκ-ω) τακ-ήσομαι, έ-τάκ-ην, (έκ-πλήττω, θ. πληγ-) έκ-πλαγ-ήσομαι, έξ-ε-πλάγ-ην, (κατα-πλήττω) καταπλαγ-ήσομαι, κατ-επλάγ-ην. Εξαιρείται το απλό πλήττω (θ. πληγ-) πληγ-ήσομαι, έ-πλήγ-ην.

3. Ενεργητικός παρακείμενος και υπερσυντέλικος β'

318. Μερικά συμφωνόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον ενεργητικό παρακείμενο και υπερσυντέλικο χωρίς το χρονικό χαρακτήρα κ ή χωρίς να τρέπουν τον ψιλόπνοο ή μέσο χαρακτήρα του ρηματικού θέματος σε δασύπνοο: (φεύγ-ω) πέ-φευγ-α, έ-πε-φεύγ-ειν· (λείπ-ω) λέ-λοιπ-α, έ-λε-λοίπ-ειν (πβ. § 285 και § 296).

Ο παρακείμενος ή ο υπερσυντέλικος που σχηματίζεται με αυτόν τον τρόπο λέγεται ενεργητικός παρακείμενος δεύτερος ή ενεργητικός υπερσυντέλικος δεύτερος.

319. Ο ενεργ. παρακείμενος β' και ο ενεργ. υπερσυντέλικος β' κλίνονται όπως οι πρώτοι, αλλά το φωνήεν ε του θέματος τρέπεται σε ο και το ᾶ εκτείνεται σε η (ή σε ā, αν προηγείται ρ):

πάσχω	(θ. πενθ-)	πέ-πονθ-α	έ-πε-πόνθ-ειν
πείθω	(θ. πειθ-)	πέ-ποιθ-α	έ-πε-ποιθ-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	έ-τε-τόκ-ειν
γίγνομαι	(θ. γεν-)	γέ-γον-α	έ-γε-γόν-ειν
φαίνω	(θ. φᾶν-)	πέ-φην-α	έ-πε-φήν-ειν
κράζω	(θ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	έ-κε-κράγ-ειν

Σημ. Βλ. και κατάλογο ανώμ. ρημάτων (Παράρτημα).

4. Γενικές παρατηρήσεις στους δεύτερους χρόνους

320. Πολύ σπάνια ο ίδιος χρόνος ενός ρήματος (μέλλοντας ή αόριστος ή παρακείμενος ή υπερσυντέλικος) σχηματίζεται και ως α' και ως β' χωρίς διαφορά σημασίας:

ἀλλάττω: παθ. αόρ. α' ἠλλάχθην και β' ἠλλάγην·

βλάπτω: παθ. αόρ. α' ἐβλάφθην και β' ἐβλάβην·

λέγω: ενεργ. αόρ. α' ἔλεξα και εἶπα (που έχει εύχρηστους τύπους: οριστ. β' εν. εἶπας, β' πληθ. εἶπατε, ευκτ. α' πληθ. εἶπαιμεν, προστ. β' πληθ. εἶπατε) και ενεργητ.

αόρ. β' εἶπον (χωρίς β' πληθ. της οριστ. που παίρνεται από το εἶπα)·

συλ-λέγω: παθ. αόρ. α' συνελέχθην και β' συνελέγην·

φέρω: ενεργ. αόρ. α' ἤνεγκα (που έχει εύχρηστους όλους τους τύπους, εκτός από τη μετοχή και το β' εν. πρόσ. της προστ.) και ενεργητ. αόρ. β' ἤνεγκον (που έχει εύχρ. τύπους: οριστ. μόνο το α' εν. και μόνο σύνθ. διήνεγκον, υποτ. ἐνέγκω κτλ., ευκτ. ἐνέγκοιμι κτλ., προστ. μόνο ἔνεγκε - ἐνεγκέτω, απαρ. ἐνεγκεῖν, μετ. ἐνεγκών)·

δια-φθείρω: ενεργ. πρκμ. α' διέφθαρκα και β' διέφθορα κ.ά.

321. Συνήθως, όταν ο ίδιος χρόνος ενός ρήματος βρίσκεται και ως α' και ως β', ο ένας τύπος έχει διαφορετική σημασία από τον άλλο:

έτρεψάμην (μτβ. = έτρεψα κάποιον σε φυγή) - έτραπόμην (= έτρεψα τον εαυτό μου προς κάτι, διευθύθηκα)·

έφάνθην (= φανερώθηκα από άλλον) - έφάνην (= φανέρωσα τον εαυτό μου)·

πέπεικα (= έχω πείσει κάποιον) - πέποιθα (= είμαι πεισμένος, έχω πεποίθηση)·

πέπραχα (= έχω κάμει κάτι) - πέπραγα (αμετάβ. = βρίσκομαι σε κάποια κατάσταση).

26ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΡΗΜΑΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ Ή ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΑ

322. Τα φωνηεντόληκτα ρήματα που έχουν χρονικό χαρακτήρα α ή ε ή ο συναιρούν το φωνήεν αυτό στον ενεστώτα και τον παρατατικό με το ακόλουθο φωνήεν των (ολικών) καταλήξεων και για τούτο λέγονται **συνηρημένα**· λέγονται όμως και **περισπώμενα**, γιατί ο συνηρημένος τύπος τους στο α' πρόσ. της οριστ. του ενεστώτα παίρνει περισπωμένη.

Τα συνηρημένα ρήματα διαιρούνται κατά το χαρακτήρα σε τρεις τάξεις:

στην α' τάξη ανήκουν όσα λήγουν σε -άω (χαρακτ. α):

τιμάω - τιμῶ·

στη β' τάξη ανήκουν όσα λήγουν σε -έω (χαρακτ. ε):

ποιέω - ποιῶ·

στην γ' τάξη ανήκουν όσα λήγουν σε -όω (χαρακτ. ο):

δηλώω - δηλῶ.

1. Ενεστώτας και παρατατικός

323. Τα συνηρημένα ή περισπώμενα ρήματα στον ενεστώτα και τον παρατατικό της ενεργητικής και μέσης φωνής κλίνονται κατά τα επόμενα παραδείγματα:

**323 α. Παράδειγμα συνηρημένου ρ. σε -άω
(τιμά-ω) = τιμῶ· θ. τιμα-)**

Α'. Ενεργητική φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	
Ενεστώτας	Παρατατικός
(τιμάω) τιμῶ	(ἐτίμαον) ἐτίμων
(τιμάεις) τιμᾶς	(ἐτίμαες) ἐτίμας
(τιμάει) τιμᾶ	(ἐτίμαε) ἐτίμα
(τιμάομεν) τιμῶμεν	(ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν
(τιμάετε) τιμᾶτε	(ἐτιμάετε) ἐτιμᾶτε
(τιμάουσι) τιμῶσι(ν)	(ἐτίμαον) ἐτίμων
(τιμάετον) τιμᾶτον	(ἐτιμάετον) ἐτιμᾶτον
(τιμάετον) τιμᾶτον	(ἐτιμαέτην) ἐτιμάτην

Ενεστώτας		
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	
(τιμάω) τιμῶ	(τιμάοιμι) τιμῶμι	α' ΤΥΠΟΣ ΕΝΙΚΟΥ
(τιμάης) τιμᾶς	(τιμάοις) τιμῶς	
(τιμάη) τιμᾶ	(τιμάοι) τιμῶ	
(τιμάωμεν) τιμῶμεν	ἢ	β' ΤΥΠΟΣ ΕΝΙΚΟΥ
(τιμάητε) τιμᾶτε	(τιμαοίην) τιμῶην	
(τιμάωσι) τιμῶσι(ν)	(τιμαοίης) τιμῶης	
(τιμάητον) τιμᾶτον	(τιμαοίη) τιμῶη	
(τιμάητον) τιμᾶτον	(τιμάοιμεν) τιμῶμεν	
	(τιμάοιτε) τιμῶτε	
	(τιμάοιεν) τιμῶεν	
	(τιμάοιτον) τιμῶτον	
	(τιμαοίτην) τιμῶτην	

Ενεστώτας	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
—	
(τίμαε) τίμα	
(τιμαέτω) τιμάτω	
—	
(τιμάετε) τιμάτε	
(τιμαόντων) τιμώντων	
ή (τιμαέτωσαν) τιμάτωσαν	
(τιμάετον) τιμάτον	
(τιμαέτων) τιμάτων	
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΜΕΤΟΧΗ
(τιμάειν) τιμᾶν (από το τιμά-εν)	(τιμάων) τιμῶν
	(τιμάουσα) τιμῶσα
	(τιμάον) τιμῶν
	γενική:
	(τιμάοντος) τιμῶντος
	(τιμαούσης) τιμώσης
	(τιμάοντος) τιμῶντος

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	
Ενεστώτας	Παρατατικός
(τιμάομαι) τιμῶμαι	(έτιμαόμην) έτιμώμην
(τιμάη ή -ει) τιμᾶ	(έτιμάου) έτιμῶ
(τιμάεται) τιμᾶται	(έτιμάετο) έτιμᾶτο
(τιμαόμεθα) τιμώμεθα	(έτιμαόμεθα) έτιμώμεθα
(τιμάεσθε) τιμᾶσθε	(έτιμάεσθε) έτιμᾶσθε
(τιμάονται) τιμῶνται	(έτιμάοντο) έτιμῶντο
(τιμάεσθον) τιμᾶσθον	(έτιμάεσθον) έτιμᾶσθον
(τιμάεσθον) τιμᾶσθον	(έτιμαέσθην) έτιμάσθην

Ενεστώτας	
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
(τιμάωμαι) τιμῶμαι	(τιμαοίμην) τιμώμην
(τιμάη) τιμᾶ	(τιμάοιο) τιμῶ
(τιμάηται) τιμᾶται	(τιμάοιτο) τιμῶτο
(τιμαώμεθα) τιμώμεθα	(τιμαοίμεθα) τιμώμεθα
(τιμάησθε) τιμᾶσθε	(τιμάοισθε) τιμῶσθε
(τιμάωνται) τιμῶνται	(τιμάοιντο) τιμῶντο
(τιμάησθον) τιμᾶσθον	(τιμάοισθον) τιμῶσθον
(τιμάησθον) τιμᾶσθον	(τιμαοίσθην) τιμώσθην

Ενεστώτας	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
—	
(τιμάου) τιμῶ	
(τιμαέσθω) τιμάσθω	
—	
(τιμάεσθε) τιμᾶσθε	
(τιμαέσθων) τιμάσθων ἢ	
(τιμαέσθωσαν) τιμάσθωσαν	
(τιμάεσθον) τιμᾶσθον	
(τιμαέσθων) τιμάσθων	
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΜΕΤΟΧΗ
(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι	(τιμαόμενος) τιμώμενος
	(τιμαομένη) τιμωμένη
	(τιμαόμενον) τιμώμενον

**323 β. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος σε -έω
(ποιέ-ω = ποιῶ· θ. ποιε-)**

Α'. Ενεργητική φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	
Ενεστώτας	Παρατατικός
(ποιέω) ποιῶ	(ἐποίεον) ἐποίουν
(ποιέεις) ποιεῖς	(ἐποίεες) ἐποίεις
(ποιέει) ποιεῖ	(ἐποίεε) ἐποίει
(ποιέομεν) ποιοῦμεν	(ἐποιέομεν) ἐποιοῦμεν
(ποιέετε) ποιεῖτε	(ἐποιέετε) ἐποιεῖτε
(ποιέουσι) ποιοῦσι(ν)	(ἐποίεον) ἐποίουν
(ποιέετον) ποιεῖτον	(ἐποιέετον) ἐποιεῖτον
(ποιέετον) ποιεῖτον	(ἐποιεέτην) ἐποιεῖτην

Ενεστώτας		
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	
(ποιέω) ποιῶ	(ποιέοιμι) ποιοῖμι	} α΄ ΤΥΠΟΣ ΕΝΙΚΟΥ
(ποιέης) ποιῆς	(ποιέοις) ποιοῖς	
(ποιέη) ποιῆ	(ποιέοι) ποιοῖ	
(ποιέωμεν) ποιῶμεν	ἤ	
(ποιέητε) ποιῆτε	(ποιεοίην) ποιοίην	} β΄ ΤΥΠΟΣ ΕΝΙΚΟΥ
(ποιέωσι) ποιῶσι(ν)	(ποιεοίης) ποιοίης	
(ποιέητον) ποιῆτον	(ποιεοίη) ποιοίη	
(ποιέητον) ποιῆτον	(ποιέοιμεν) ποιοῖμεν	
	(ποιέοιτε) ποιοῖτε	
	(ποιέοιεν) ποιοῖεν	
	(ποιέοιτον) ποιοῖτον	
	(ποιεοίτην) ποιοίτην	

Ενεστώτας	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
—	
(ποιέε) ποίει	
(ποιεέτω) ποιείτω	
—	
(ποιέετε) ποιείτε	
(ποιεόντων) ποιούντων ή	
(ποιεέτωσαν) ποιείτωσαν	
(ποιέετον) ποιείτον	
(ποιεέτων) ποιείτων	
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΜΕΤΟΧΗ
(ποιέεν) ποιεῖν	(ποιέων) ποιῶν
	(ποιέουσα) ποιούσα
	(ποιέον) ποιοῦν
	γενική:
	(ποιέοντος) ποιοῦντος
	(ποιεούσης) ποιούσης
	(ποιέοντος) ποιοῦντος

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	
Ενεστώτας	Παρατατικός
(ποιέομαι) ποιοῦμαι	(ἐποιεόμην) ἐποιούμην
(ποιέη ή -ει) ποιῆ ή -εῖ	(ἐποιέου) ἐποιουῖ
(ποιέεται) ποιεῖται	(ἐποιέετο) ἐποιεῖτο
(ποιεόμεθα) ποιούμεθα	(ἐποιεόμεθα) ἐποιούμεθα
(ποιέεσθε) ποιεῖσθε	(ἐποιέεσθε) ἐποιεῖσθε
(ποιέονται) ποιοῦνται	(ἐποιέοντο) ἐποιοῦντο
(ποιέεσθον) ποιεῖσθον	(ἐποιέεσθον) ἐποιεῖσθον
(ποιέεσθον) ποιεῖσθον	(ἐποιεέσθην) ἐποιεῖσθην

Ενεστώτας	
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
(ποιέωμαι) ποιῶμαι	(ποιεοίμην) ποιοίμην
(ποιέη) ποιῆ	(ποιέοιο) ποιοῖο
(ποιέηται) ποιῆται	(ποιέοιτο) ποιοῖτο
(ποιεώμεθα) ποιώμεθα	(ποιεοίμεθα) ποιοίμεθα
(ποιέησθε) ποιῆσθε	(ποιέοισθε) ποιοῖσθε
(ποιέωνται) ποιῶνται	(ποιέοιντο) ποιοῖντο
(ποιέησθον) ποιῆσθον	(ποιέοισθον) ποιοῖσθον
(ποιέησθον) ποιῆσθον	(ποιεοίσθην) ποιοίσθην

Ενεστώτας	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
—	
(ποιέου) ποιού	
(ποιεέσθω) ποιείσθω	
—	
(ποιέεσθε) ποιείσθε	
(ποιεέσθων) ποιείσθων ή (ποιεέσθωσαν) ποιείσθωσαν	
(ποιέεσθον) ποιείσθον	
(ποιεέσθων) ποιείσθων	
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΜΕΤΟΧΗ
(ποιέεσθαι) ποιείσθαι	(ποιεόμενος) ποιούμενος (ποιομένη) ποιουμένη (ποιεόμενον) ποιούμενον

323 γ. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος σε -όω (δηλό-ω = δηλώ· θ. δηλο-)

Α'. Ενεργητική φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	
Ενεστώτας	Παρατατικός
(δηλόω) δηλώ	(έδήλοον) έδήλουν
(δηλόεις) δηλοΐς	(έδήλοες) έδήλους
(δηλόει) δηλοΐ	(έδήλοε) έδήλου
(δηλόομεν) δηλοΐμεν	(έδηλόομεν) έδηλοΐμεν
(δηλόετε) δηλοΐτε	(έδηλόετε) έδηλοΐτε
(δηλόουσι) δηλοΐσι(ν)	(έδήλοον) έδήλουν
(δηλόετον) δηλοΐτον	(έδηλόετον) έδηλοΐτον
(δηλόετον) δηλοΐτον	(έδηλοέτην) έδηλούτην

Ενεστώτας		
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	
(δηλώω) δηλῶ	(δηλόοιμι) δηλοῖμι	} α΄ ΤΥΠΟΣ ΕΝΙΚΟΥ
(δηλόης) δηλοῖς	(δηλόοις) δηλοῖς	
(δηλόη) δηλοῖ	(δηλόοι) δηλοῖ	
(δηλόωμεν) δηλῶμεν	ή	} β΄ ΤΥΠΟΣ ΕΝΙΚΟΥ
(δηλόητε) δηλῶτε	(δηλοοίην) δηλοίην	
(δηλόωσι) δηλῶσι(ν)	(δηλοοίης) δηλοίης	
(δηλόητον) δηλῶτον	(δηλοοίη) δηλοίη	
(δηλόητον) δηλῶτον	(δηλόοιμεν) δηλοῖμεν	
	(δηλόοιτε) δηλοῖτε	
	(δηλόοιεν) δηλοῖεν	
	(δηλόοιτον) δηλοῖτον	
	(δηλοοίτην) δηλοίτην	

Ενεστώτας	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
—	
(δήλοε) δήλου	
(δηλοέτω) δηλούτω	
—	
(δηλόετε) δηλοῦτε	
(δηλοόντων) δηλούντων ή	
(δηλοέτωσαν) δηλούτωσαν	
(δηλόετον) δηλοῦτον	
(δηλοέτων) δηλούτων	
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΜΕΤΟΧΗ
(δηλό-εν) δηλοῦν	(δηλόων) δηλῶν
	(δηλόουσα) δηλοῦσα
	(δηλόον) δηλοῦν
	γενική:
	(δηλόοντος) δηλοῦντος
	(δηλοούσης) δηλούσης
	(δηλόοντος) δηλοῦντος

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	
Ενεστώτας	Παρατατικός
(δηλόομαι) δηλοῦμαι	(έδηλοόμην) έδηλούμην
(δηλόη ή -ει) δηλοῖ	(έδηλόου) έδηλοῦ
(δηλόεται) δηλοῦται	(έδηλόετο) έδηλοῦτο
(δηλοόμεθα) δηλούμεθα	(έδηλοόμεθα) έδηλούμεθα
(δηλόεσθε) δηλοῦσθε	(έδηλόεσθε) έδηλοῦσθε
(δηλόονται) δηλοῦνται	(έδηλόοντο) έδηλοῦντο
(δηλόεσθον) δηλοῦσθον	(έδηλόεσθον) έδηλοῦσθον
(δηλόεσθον) δηλοῦσθον	(έδηλοέσθην) έδηλούσθην

Ενεστώτας	
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
(δηλόωμαι) δηλῶμαι	(δηλοοίμην) δηλοίμην
(δηλόη) δηλοῖ	(δηλόοιο) δηλοῖο
(δηλόηται) δηλῶται	(δηλόοιτο) δηλοῖτο
(δηλωόμεθα) δηλώμεθα	(δηλοοίμεθα) δηλοίμεθα
(δηλόησθε) δηλῶσθε	(δηλόοισθε) δηλοῖσθε
(δηλόωνται) δηλῶνται	(δηλόοιντο) δηλοῖντο
(δηλόησθον) δηλῶσθον	(δηλόοισθον) δηλοῖσθον
(δηλόησθον) δηλῶσθον	(δηλοοίσθην) δηλοίσθην

Ενεστώτας	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
—	
(δηλόου) δηλοῦ	
(δηλοέσθω) δηλούσθω	
—	
(δηλόεσθε) δηλοῦσθε	
(δηλοέσθων) δηλούσθων ή	
(δηλοέσθωσαν) δηλούσθωσαν	
(δηλόεσθον) δηλοῦσθον	
(δηλοέσθων) δηλούσθων	
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΜΕΤΟΧΗ
(δηλόεσθαι) δηλοῦσθαι	(δηλοόμενος) δηλούμενος
	(δηλοομένη) δηλουμένη
	(δηλοόμενον) δηλούμενον

Παρατηρήσεις

α) Συνηρημένα ρήματα σε -άω

324. Στα συνηρημένα ρήματα που ανήκουν στην α' τάξη (σε -άω) γίνονται οι ακόλουθες συναιρέσεις φωνηέντων:

1) α + ε ή α + η = $\bar{a}$: τίμαε = τίμα, τιμάητε = τιμάτε·

2) α + ει ή α + η = α : τιμάει = τιμά, τιμάη = τιμά·

3) α + ο ή α + ω ή α + ου = ω : τιμάομεν = τιμάμεν, τιμάωσι = τιμάσι, τιμάουσι = τιμάσι·

4) α + οι = ω : τιμάοιμι = τιμάμι.

Έτσι από τη συναίρεση του χαρακτήρα α με το επόμενο φωνήεν των (ολικών) καταλήξεων προκύπτουν οι φθόγγοι $\bar{a}$ (ή α) και ω (ή ω).

325. Τα ρ. ζῶ, πεινῶ, διψῶ και χρῶμαι (= μεταχειρίζομαι) έχουν χαρακτήρα η και όχι α (ζή-ω, πεινή-ω, διψή-ω, χρή-ομαι).

Κλίνονται γενικά στον ενεστώτα και τον παρατατικό κατά τα ρήματα σε -άω, έχουν όμως η (ή η), όπου τα ρήματα σε -άω έχουν $\bar{a}$ (ή α):

Το ρ. ζῶ

Οριστ. και υποτ. ενεστ. (ζή-ω) ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι(ν).

Οριστ. παρατ. (ἔ-ζη-ον) ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἐζῶμεν, ἐζῆτε, ἐζων.

Ευκτ. ενεστ. (ζη-οίν) ζώην, ζώης, ζώη, ζῶμεν, ζῶτε, ζῶεν.

Προστ. ενεστ. μόνο β' εν. (ζῆ-ε) ζῆ και γ' εν. (ζη-έτω) ζήτω.

Απαρ. ενεστ. (ζῆ-εν) ζῆν. Μετ. ενεστ. (ζή-ων) ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

Το ρ. πεινῶ και διψῶ

Οριστ. και υποτ. ενεστ. (πεινή-ω) πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ κτλ.

Οριστ. παρατ. (ἐ-πείνη-ον) ἐπείνων, ἐπείνης, ἐπείνη κτλ.

Ευκτ. ενεστ. (πεινη-οίην) πεινώην, πεινώης, πεινώη κτλ.

Προστ. ενεστ. (πείνη-ε) πείνη, πεινήτω, πεινήτε, πεινώντων κτλ.

Απαρ. ενεστ. (πεινῆ-εν) πεινῆν. Μετ. ενεστ. (πεινή-ων) πεινῶν, -ῶσα, -ῶν.

Ἔτσι και (διψή-ω) διψῶ, διψῆς, διψῆ κτλ.

Το ρ. χρῶμαι

Οριστ. ενεστ. (χρή-ομαι) χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται.

παρατ. (ἐ-χρη-όμην) ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρήτο, ἐχρώμεθα, ἐχρήσθε, ἐχρῶντο.

Υποτ. ενεστ. (χρή-ωμαι) χρῶμαι, χρῆ, χρῆται κτλ.

Ευκτ. ενεστ. (χρη-οίμην) χρώμην, χρῶο, χρῶτο, χρώμεθα, χρῶσθε, χρῶντο.

Προστ. ενεστ. (χρή-ου) χρῶ, χρήσθω, χρήσθε, χρήσθων ή χρήσθωσαν.

Απαρ. ενεστ. (χρή-εσθαι) χρήσθαι. Μετ. (χρη-όμενος)

χρώμενος κτλ.

β) Συνηρημένα ρήματα σε -έω

326. Στα συνηρημένα ρήματα που ανήκουν στη β' τάξη (σε -έω) γίνονται οι ακόλουθες συναιρέσεις φωνηέντων:

1) ε + ε = ει: ποίεε = ποίει, ποιέετε = ποιείτε·

2) ε + ο = ου: ποιέομεν = ποιοῦμεν, ποιέον = ποιοῦν·

3) το ε με μακρόχρονο φωνήεν ή δίφθογγο συναιρείται στο ίδιο μακρόχρονο φωνήεν ή δίφθογγο: ποιέω = ποιῶ, ποιέητε = ποιῆτε, ποιέεις = ποιείς, ποιέοιμι = ποιοῖμι, ποιέουσα = ποιοῦσα, ποιέης = ποιῆς, ποιέ-ουσι = ποιοῦσι.

Έτσι προκύπτουν οι φθόγγοι ω, η - η, ει, οι και ου.

327. Τα ρήματα σε -έω με θέμα μονοσύλλαβο συναιρούνται μόνο, όπου μετά το χαρακτήρα ε ακολουθεί άλλο ε ή ει:

Οριστ. ενεστ. πλέω, πλείς, πλεί, πλέομεν, πλείτε, πλέουσι·

παρατ. ἔπλεον, ἔπλεις, ἔπλει, ἐπλέομεν, ἐπλείτε, ἔπλεον.

Υποτ. ενεστ. πλέω, πλήης, πλήη κτλ.

Ευκτ. ενεστ. πλέοιμι, πλέοις, πλέοι κτλ.

Προστ. ενεστ. πλεί, πλείτω, πλείτε, πλεόντων ή πλείτωσαν.

Απαρ. ενεστ. πλείν. **Μετ. ενεστ.** πλέων, πλέουσα, πλέον.

Έτσι και τα ρ. θέω (= τρέχω), νέω (= πλέω), πνέω, ρέω, χέω (= χύνω) κ.ά.

Οριστ. ενεστ.	δέομαι, δέη (ή δέει), δεΐτε, δεόμεθα, δεΐσθε, δέονται.
παρατ.	έδεόμην, έδέου, έδεΐτο, έδεόμεθα, έδεΐσθε, έδέοντο.
Υποτ. ενεστ.	δέωμαι, δέη, δέηται κτλ.
Ευκτ. ενεστ.	δεοίμην, δέοιο, δέοιτο κτλ.
Προστ. ενεστ.	δέου, δείσθω, δείσθε, δείσθων ή δείσθωσαν.
Απαρ. ενεστ.	δείσθαι.
Μετοχή ενεστ.	δεόμενος, δεομένη, δεόμενον.

γ) Συνηρημένα ρήματα σε -όω

328. Στα συνηρημένα ρήματα που ανήκουν στην γ' τάξη (σε -όω) γίνονται οι ακόλουθες συναιρέσεις φωνηέντων:

1) ο + ε ή ο + ο ή ο + ου = ου: δήλοε = δήλου, δηλόομεν = δηλοῦμεν, δηλόουσι = δηλοῦσι.

2) ο + η ή ο + ω = ω: δηλόητε = δηλώτε, δηλόωσι = δηλώσι.

3) ο + ει ή ο + η ή ο + οι = οι: δηλόει = δηλοῖ, δηλόη = δηλοῖ, δηλό-οι = δηλοῖ.

Έτσι από τη συναίρεση του χαρακτήρα ο με το επόμενο φωνήεν των (ολικών) καταλήξεων προκύπτουν οι φθόγγοι ω, οι και ου.

329. Το ρ. ρίγῶ (= με πιάνει ρίγος, κρυώνω) είχε χαρακτήρα ω (θ. ρίγω-) και για τούτο, όταν συναιρείται, έχει ω και ω, όπου τα ρήματα σε -όω έχουν ου ή οι (δηλ. συναιρεί το χαρακτήρα ω με το επόμενο φωνήεν των (ολικών) καταλήξεων παντού σε ω και ω):

Οριστ. ενεστ.	(ρίγώ-ω) ριγῶ, ριγῶς, ριγῶ, ριγῶμεν, ριγῶτε, ριγῶσι(ν).
παρατ.	(έρριγω-ον) έρριγων, έρριγως, έρριγω, έρριγῶμεν, έρριγῶτε, έρριγων.
Υποτ.	(ρίγώ-ω) ριγῶ, ριγῶς, ριγῶ κτλ.
Ευκτ.	(ρίγω-οίην) ριγῶην, ριγῶης, ριγῶη κτλ.
Προστ.	δεν έχει.
Απαρ.	(ριγῶ-εν) ριγῶν.
Μετ.	(ρίγώ-ων) ριγῶν, γεν. ριγῶντος κτλ.

2. Οι άλλοι χρόνοι

330. Τα συνηρημένα ρήματα, όπως και τα λοιπά φωνεντόληκτα (βλ. § 290), σχηματίζουν τους άλλους χρόνους εκτός από τον ενεστώτα και τον παρατατικό, αφού προστεθούν στο ρηματικό θέμα οι σχετικές (φαινομενικές) καταλήξεις.

Αλλά στους χρόνους αυτούς ο βραχύχρονος χαρακτήρας του θέματος κανονικά εκτείνεται εμπρός από το σύμφωνο των καταλήξεων (πβ. § 62, 7, β), δηλαδή:

1. Το ᾶ εκτείνεται σε η:

τιμῶ (θ. τιμα-) τιμή-σω, έ-τίμη-σα, τε-τίμη-κα, έ-τε-τιμή-κειν.

τιμή-σομαι, έ-τιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, έ-τιμή-θην, τε-τίμη-μαι, έ-τε-τιμή-μην (έτσι και στα παράγωγα: τιμη-τός, τιμη-τέος, τιμη-τής, τίμη-μα κτλ.).

2. Το ε εκτείνεται σε η:

ποιῶ (θ. ποιε-), ποιή-σω, ἐ-ποίη-σα, πε-ποίη-κα, ἐ-πε-ποίη-κειν·

ποιή-σομαι, ἐ-ποιη-σάμην, ποιη-θήσομαι, ἐ-ποιή-θην, πε-ποίη-μαι, ἐ-πε-ποίη-μην (έτσι και: ποιη-τός, ποιη-τέος, ποιη-τής, ποίη-σις, ποίη-μα κτλ.).

3. Το ο εκτείνεται σε ω:

δηλῶ (θ. δηλο-) δηλώ-σω, ἐ-δήλω-σα, δε-δήλω-κα, ἐ-δε-δηλώ-κειν· δηλώ-σομαι, ἐ-δηλω-σάμην, δηλω-θήσομαι, ἐ-δηλώ-θην, δε-δήλω-μαι, ἐ-δε-δηλώ-μην (έτσι και: δηλω-τός, δηλω-τέος, δήλω-σις κτλ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΜΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ Ή ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ

331. Αντίθετα με τον προηγούμενο γενικό κανόνα (§ 330):

1. Τα συνηρημένα ρήματα σε - ᾿άω που εμπρός από το χαρακτήρα έχουν το φθόγγο ε ή ι ή ρ εκτείνουν το χαρακτήρα ᾿ σε ā (και όχι σε η) εμπρός από το σύμφωνο των καταλήξεων.

2. Μερικά συνηρημένα ρήματα φυλάγουν το βραχύχρονο χαρακτήρα α ή ε ή ο σε όλους τους χρόνους ή σε ορισμένους απ' αυτούς.

3. Μερικά συνηρημένα ρήματα ή φυλάγουν ή εκτείνουν το βραχύχρονο χαρακτήρα, αλλά συγχρόνως παίρνουν και το φθόγγο σ στο τέλος του θέματος σε ορισμένους χρόνους (ή γιατί εξαρχής υπήρχε σ στο θέμα τους ή από αναλογία προς άλλα)· πβ. § 291.

4. Μερικά συνηρημένα ρήματα παρουσιάζουν και άλλες διαφορές ή ανωμαλίες.

Έτσι τα ρήματα αυτά σχηματίζουν τους χρόνους όπως φαίνεται στους παρακάτω πίνακες:

α) Από τα συνηρ. ρ. σε -άω

1. Ρήματα που εκτείνουν το χαρακτ. ᾶ σε ā (με φθόγγο ε ή ι ή ρ εμπρός από το χαρακτήρα)

αἰτιά-ομαι = -ῶμαι (= κατηγορώ), (θ. αἰτιά-), παρατ. ἠτιᾶόμην -ώμην, μέσ. μέλλ. αἰτι'ᾶ-σομαι, μέσ. αόρ. ἠτιᾶσάμην, (παθ. μέλλ. αἰτιᾶ-θήσομαι, μεταγ.), παθ. αόρ. ἠτι'ᾶ-θην, παρακ. ἠτιᾶ-μαι, υπερσ. ἠτι'ᾶ-μην. Ρημ. επίθ. αἰτιᾶ-τέος.

(ἀπο)δειλιά-ω = -ῶ (= εἶμαι δειλός, δεν τολμώ), (θ. δειλιά), παρατ. ἀπ-ε-δειλιᾶον -ων, μέλλ. ἀπο-δειλι'ᾶ-σω, αόρ. ἀπ-ε-δειλιᾶ-σα, παρακ. ἀπο-δε-δειλιᾶ-κα. Ρημ. επίθ. ἀπο-δειλιᾶ-τέον.

ἐᾶ-ω = ἐῶ (= αφήνω), (θ. ἐᾶ), παρατ. εἶᾶον -ων, μέλλ. ἐ'ᾶ-σω, αόρ. εἶᾶ-σα, παρακ. εἶᾶ-κα. Παθ. ἐάομαι-ῶμαι, παρατ. δεν έχει, μέσ. μέλλ. ως παθ. ἐ'ᾶ-σομαι, παθ. αόρ. εἶ'ᾶ-θην, παρακ. εἶᾶ-μαι. Ρημ. επίθ. ἐᾶ-τέος.

θηρά-ω = ῶ (= κυνηγώ), (θ. θηρά-), παρατ.

έ-θήρᾱον-ων, μέλλ. θη-ράσω, αόρ. έ-θήρᾱ-σα, παρακ.
τε-θήρᾱ-κα, υπερσ. έ-τε-θηρ'ᾱ-κειν. Μέσ. και παθ. θη-
ράομαι -ῶμαι· τα λοιπά ποιητ. και μεταγ. Ρημ. επίθ.
θηρᾱ-τός, θηρᾱ-τέος. Παράγ. θηρᾱ-τής, θήρᾱ-μα κτλ.

ιά-ομαι = ἰῶμαι (= γιατρεύω), (θ. ἰᾱ-), παρατ. ἰᾱόμην
-ώμην, μέσ. μέλλ. ἰ'ᾱ-σομαι, μέσ. αόρ. ἰᾱ-σάμην, παθ.
αόρ. με παθ. διάθ. ἰ'ᾱ-θην. Ρημ. επίθ. ἰᾱ-τός, ἰᾱ-τέος.
Παράγ. ἰᾱ-σις, ἰᾱ-μα, ἰᾱ-τρὸς κτλ.

2. Ρήματα που φυλάγουν παντού το βραχύχρονο χαρακτ. ᾱ και έχουν σ εμπρός από το θ, μ, τ

γελᾱ-ω = -ῶ (αρχικό θ. γελᾱσ-· απ' αυτό ενεστ.
γελ'ᾱσ-ω = γελ'ᾱω -ῶ· βλ. § 64, 1) παρατ. ἐγέλᾱον -ων,
μέσ. μέλλ. ως ενεργ. γελ'ᾱ-σομαι (με απλοποίηση από
το γελ'ᾱσ-σομαι, αόρ. ἐ-γέλᾱ-σα (από το ἐ-γέλᾱσ-σα).
Παθ. (κατα)γελ'ᾱ-ομαι -ῶμαι, αόρ. ἐ-γελ'ᾱσ-θην, παρακ.
γε-γέ-λᾱσ-μαι. Ρημ. επίθ. κατα-γέλᾱσ-τος.

σπᾱ-ω = σπῶ (αρχ. θ. σπασ-· πβ. γελᾱω -ῶ), πα-
ρατ. ἔσπᾱον -ων, μέλλ. σπ'ᾱσω (από το σπ'ᾱσ-σω), αόρ.
ἔ-σπᾱ-σα (από το ἔ-σπᾱσ-σα). Παθ. σπ'ᾱομαι -ῶμαι, πα-
ρατ. ἐ-σπᾱόμην -ώμην, μέσ. μέλλ. σπ'ᾱ-σομαι (από το
σπ'ᾱσ-σομαι), μέσ. αόρ. ἐ-σπᾱ-σάμην (από το ἐ-σπᾱσ-
σάμην), παρακ. ἔ-σπᾱ-σ-μαι. Ρημ. επίθ. ἀνά-σπᾱσ-τος,
ἀ-διά-σπᾱσ-τος κτλ.

χαλ'ᾱ-ω = -ῶ (= χαλαρώνω), (αρχ. θ. χαλᾱσ-· πβ.
γελᾱω -ῶ), παρατ. ἐχᾱλᾱον -ων, αόρ. ἐ-χᾱλᾱ-σα (από το
ἐ-χᾱλᾱσ-σα). Παθ. χαλ'ᾱομαι -ῶμαι, παθ. αόρ. ἐ-χαλ'ᾱσ-
θην.

3. Ρήματα που έχουν παντού μακρόχρονο χαρακτήρα $\bar{\alpha}$ και παίρνουν σ μόνο εμπρός από το θ και τ

δρά-ω = δρῶ (= κάνω, ενεργώ), (θ. δρᾶ- και από αναλογία δρᾶσ-), παρατ. ἔδρᾶον -ων, μέλλ. δρ'ᾶ-σω, αόρ. ἔ-δρᾶ-σα, παρακ. δέ-δρᾶ-κα. Παθ. δράομαι -ῶμαι, ἐδρᾶόμην -ώμην, αόρ. ἐ-δρ'ᾶ-σ-θην, παρακ. δέ-δρᾶ-μαι. Ρημ. επίθ. δρᾶ-σ-τέον. Παράγ. δρᾶμα, δρᾶ-σις, δρ'ᾶ-σ-της κτλ.

β) Από τα συνηρ. ρ. σε -έω

1. Ρήματα που φυλάγουν παντού ή σε ορισμένους τύπους το βραχύχρονο χαρακτήρα χωρίς να παίρνουν σ

αἰνέω = -ῶ (θ. αἰνε-), συνήθ. σύνθ. ἐπαινῶ, παραινῶ κτλ., παρατ. ἤνεον -ουν, μέλλ. αἰνέ-σω, αόρ. ἤνε-σα, παρακ. ἤνε-κα. Παθ. αἰνέομαι -οῦμαι, παρατ. ἠνεόμην -ούμην, μέσ. μέλλ. ως ενεργ. αἰνέ-σομαι, παθ. μέλλ. αἰνε-θήσομαι, παθ. αόρ. ἠνέ-θην, παρακ. ἤνη-μαι. Ρημ. επίθ. αἰνε-τός, αἰνε-τέος.

αἰρέω = -ῶ (= πιάνω, κυριεύω), (θ. αἶρε- και $\Phi\epsilon\lambda$ -), παρατ. ἤρεον -ουν, μέλλ. αἰρήσω, αόρ. εἶλον (βλ. § 314, 2), παρακ. ἤρη-κα, υπερσ. ἠρή-κειν. (Ὡς παθ. του αἰρέω χρησιμεύει το ρ. ἀλίσκομαι = πιάνομαι, κυριεύομαι). Μέσ. με ενεργ. σημασία αἰρέομαι -οῦμαι (= εκλέγω, προτιμῶ), παρατ. ἠρεόμην -ούμην, μέλλ. αἰρή-σομαι, αόρ. β' εἶλ-όμην (βλ. § 314, 2), παρακ. ἤρη-μαι, υπερσ. ἠρή-μην.

Παθ. αἰρέομαι -οὔμαι (= εκλέγομαι, προτιμιέμαι), παρατ. ἠρεόμην -ούμην, μέλλ. αἶρε-θήσομαι, αόρ. ἠρέ-θην, παρακ. ἦρη-μαι, υπερσ. ἠρή-μην, συντελ. μέλλ. ἠρή-σομαι, ἢ ἠρη-μένος ἔσομαι.

Ρημ. επίθ. αἶρε-τός, αἶρε-τέος. Παράγ. αἶρε-σις κτλ.

δέ-ω = δῶ (= δένω), (θ. δε-), παρατ. -έδεον -ουν, μέλλ. δή-σω, αόρ. ἔ-δη-σα, παρακ. δέ-δε-κα, υπερσ. ἐ-δε-δέ-κειν. Παθ. δέομαι -οὔμαι, παρατ. -ε-δε-όμην -ούμην, παθ. μέλλ. δε-θήσομαι, παθ. αόρ. ἐ-δέ-θην, παρακ. δέ-δε-μαι, υπερσ. ἐ-δε-δέ-μην. Ρημ. επίθ. δε-τός, δε-τέος. Παράγ. δέ-σις, δέ-μα κτλ.

ἐμέω = ἐμῶ (= ξερνῶ), (θ. ἐμε-), παρατ. ἤμεον -ουν, αόρ. ἤμε-σα. Παράγ. ἔμε-σις, ἔμετος κτλ.

καλέ-ω = καλῶ (αρχ. θ. καλ-, με πρόσφυμα ε: καλε-, με μετάθεση και έκταση του α: κλη-), παρατ. ἐκάλεον -ουν, μέλλ. συνηρημ. καλῶ (από το καλέ-σω· βλ. § 64, 1), αόρ. ἐ-κάλε-σα, παρακ. κέ-κλη-κα, υπερσ. ἐ-κε-κλή-κειν. Παθ. καλέομαι -οὔμαι, παρατ. ἐκαλεόμην -ούμην, μέσ. μέλλ. καλοὔμαι (από το καλέ-σομαι· βλ. § 64, 1), μέσ. αόρ. ἐ-καλε-σάμην, παθ. μέλλ. κλη-θήσομαι, παθ. αόρ. ἐ-κλή-θην, παρακ. κέ-κλη-μαι, υπερσ. ἐ-κε-κλή-μην. Ρημ. επίθ. κλη-τός, κλη-τέος. Παράγ. κλη-σις, κλη-τήρ κτλ.

χέ-ω, χεῖς, χεῖ κτλ.: βλ. § 327 (= χύνω), (θ. χεF- = χευ-, αδύνατο θ. χϋ-), παρατ. -έ-χε-ον (ἐν-έ-χε-ον, ἐν-έ-χεις, ἐν-έ-χει κτλ.), μέλλ. χέ-ω (ὅμοιος με τον ενεστ.), αόρ. -έ-χε-α (ἐν-έ-χε-α, ἐν-έ-χε-ας, ἐν-έ-χε-ε κτλ.). Παθ. χέομαι, παρατ. ἐ-χε-όμην, μέσ. μέλλ. χέ-ομαι (ὅμοιος με τον ενεστ.), μέσ. αόρ. -ε-χε-άμην (ἐν-ε-χε-άμην, ἐν-ε-

χέ-ω, έν-ε-χέ-ατο κτλ., υποτ. -χέ-ωμαι, μετ. -χε-άμενος), παθ. μέλλ. -χϋ-θήσομαι, παθ. αόρ. έ-χ'ϋ-θην, παρακ. κέ-χϋ-μαι, υπερσ. έ-κε-χύ-μην. Ρημ. επίθ. χυ-τός. Παράγ. χύσις, χύμα κτλ.

2. Ρήματα που κρατούν παντού το βραχύχρονο χαρακτήρα ε και έχουν ή παίρνουν σ εμπρός από το θ, μ, τ

αΐδέομαι = -οϋμαι (= ντρέπομαι, σέβομαι), (θ. αΐδεσ-ο ενεστ. από το αΐδέσ-ομαι = αΐδέ-ομαι = -οϋμαι· βλ. § 64, 1), παρατ. ήδεόμην -ούμην, μέσ. μέλλ. αΐδέ-σομαι (από το αΐδέσ-σομαι), μέσ. αόρ. ήδε-σάμην (από το ήδεσ-σάμην), παθ. αόρ. ως μέσ. ήδέσ-θην, παρακ. ήδεσ-μαι. Ρημ. επίθ. αΐδεσ-τός, αΐδεσ-τέον. Παράγ. αΐδε-σις, αΐδέ-σιμος κτλ.

άκέομαι = -οϋμαι (= θεραπεύω), (θ. άκεσ-ο ενεστ. από το άκέσ-ομαι = άκέ-ομαι = -οϋμαι· βλ. § 64, 1), μέλλ. άκοϋμαι (από το άκέ-σομαι), αόρ. ήκεσάμην (από το ήκεσ-σάμην). Ρημ. επίθ. άκεστός (άνήκεστος).

άλέ-ω = -ω̃ (= αλέθω), (αρχ. θ. άλ-, με πρόσφυμα ε: άλε-· πβ. καλέω -ω̃), (ποιητ. και μεταγεν. παρατ. ήλεον -ουν, αόρ. ήλε-σα, παρακ. με αττ. αναδιπλ. άλ-ήλε-κα. Παθ. αόρ. ήλέ-σ-θην), παρακ. άλ-ήλε-(σ)-μαι. Παράγ. άλε-σις, άλε-σ-μα, άλε-σ-μός, άλέ-της (= αυτός που αλέθει, όνος άλέτης = μυλόπετρα), άλε-τρις (= γυναίκα που αλέθει), άλε-τός (= άλεσμα).

άρκέ-ω = -ω̃ (αρχ. θ. άρκεσ-ο ενεστ. από το άρκέσ-ω = άρκέ-ω = -ω̃· βλ. § 64, 1), παρατ. ήρκεον

-ουν, μέλλ. ἀρκέ-σω (από το ἀρκέσ-σω), αόρ. ἤρκε-σα (από το ἤρκεσ-σα). Παθ. ἀρκέομαι -οῦμαι, εὐχρ. το γ' εν. ἀρκεῖται (μεταγεν. παθ. μέλλ. ἀρκεσ-θήσομαι, παθ. αόρ. ἤρκεσ-θην, παρακ. ἤρκεσ-μαι). Παράγ. ἄρκε-σις (= επικουρία, υπηρεσία), ἄρκεσ-μα (= βοήθεια), ἀρκε-τὸς κτλ.

ξέ-ω (= ξύνω), (θ. ξεσ-· ο ενεστ. από το ξέσ-ω = ξέ-ω, βλ. § 64, 1), αόρ. ἔ-ξε-σα (από το ἔ-ξεσ-σα). Ρημ. επίθ. ξεσ-τός, ἄ-ξεσ-τος. Παράγ. ξέ-σις κτλ.

τελέ-ω = -ῶ (= εκτελώ), (αρχ. θ. τελεσ-· ο ενεστ. από το τελέσ-ω = τελέ-ω = -ῶ· βλ. § 64, 1), παρατ. ἐ-τέλε-ον = -ουν, μέλλ. συνηρ. τελῶ (από το τελέ-σω), αόρ. ἐ-τέλε-σα (από το ἐ-τέλεσ-σα), παρακ. τε-τέλε-κα, υπερσ. ἐ-τε-τελέ-κειν. Παθ. τελέομαι -οῦμαι, παρατ. ἐτελεόμην -ούμην, παθ. μέλλ. τελεσ-θήσομαι, μέσ. αόρ. ἐ-τελε-σάμην (από το ἐ-τελεσ-σάμην), παθ. αόρ. ἐ-τελέσ-θην, παρακ. τε-τέλεσ-μαι, υπερσ. ἐ-τε-τελέσ-μην). Ρημ. επίθ. ἄ-τέλεσ-τος, ἐπι-τελεσ-τέος. Παράγ. τέλε-σις, τελε-τὴ κτλ.

πλέ-ω, πλεῖς, πλεῖ κτλ.: βλ. § 327 (θ. πλεF- = πλευ-, πλε-), παρατ. ἔ-πλε-ον (-εις, -ει κτλ.), μέλλ. μέσ. ως ενεργ. πλεύ-σομαι και δωρικός πλευ-σοῦμαι (-σεῖ, -σεῖται κτλ.), αόρ. ἔ-πλευ-σα, παρακ. πέ-πλευ-κα, υπερσ. ἐ-πε-πλεύ-κειν. Παθ. παρακ. πέ-πλευσ-μαι. Ρημ. επίθ. πλευσ-τός, ἄ-πλευσ-τος, πλευσ-τέον.

πνέ-ω, πνεῖς, πνεῖ κτλ.: βλ. § 327 (θ. πνεF- = πνευ- = πνε-), παρατ. ἔ-πνε-ον (-εις, -ει κτλ.), μέλλ. μέσ. ως ενεργ. πνεύ-σομαι και δωρικός πνευσοῦμαι (-σεῖ, -σεῖται κτλ.), αόρ. ἔ-πνευ-σα, παρακ. πέ-πνευ-κα. Αρχαιότερος τύπος παθ. παρακ. πέ-πνυ-μαι, από αδύνατο θ. πνυ-

(= έχω πνοή, είμαι συνετός). Παράγ. πνευσ-τός, πνεύ-μα κτλ.

γ) Από τα συνηρ. ρ. σε -όω

1. Ρήματα που κρατούν το βραχύχρονο χαρακτήρα, χωρίς να παίρνουν σ

ἀρό-ω = -ῶ (= αλετρίζω, οργώνω), (θ. ἀρο-), αόρ. ἤρο-σα. Παθ. ἀρόομαι -οῦμαι. Ρημ. επίθ. ἀρο-τός. Παράγ. ἄρο-τος, ἄρο-σις, ἀρό-σιμος, ἀρο-τήρ, ἄρο-τρον κτλ.

2. Ρήματα που εκτείνουν το βραχύχρονο χαρακτήρα και παίρνουν σ εμπρός από το θ, μ, τ

χό-ω = χῶ (= σκεπάζω με χώμα) (θ. χο-). Ενεστ. χῶ, χοῖς, χοῖ κτλ. (απαρ. χοῦν, συγχοῦν), παρατ. ἔχοον -ουν (-ους, -ου κτλ.), μέλλ. χώ-σω, αόρ. ἔ-χω-σα, παρακ. κέ-χω-κα. Παθ. -χόομαι -οῦμαι, παρατ. -εχοόμην -ούμην (έχοῦ, έχοῦτο κτλ.), παθ. αόρ. ἐ-χώ-σ-θην, παρακ. κέ-χω-σ-μαι. Ρημ. επίθ. χω-σ-τός. Παράγ. χῶ-σις κτλ. Στον ενεστ. υπάρχει και τύπος χών-νυ-μι, κατα τα ρ. σε -μι (χώσ-νυ-μι, βλ. § 333).

27ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Β΄ ΣΥΖΥΓΙΑΣ (ΣΕ -ΜΙ)

Διαίρεση των ρημάτων σε -μι

332. Τα ρήματα της β΄ συζυγίας, δηλ. όσα λήγουν σε -μι, διαιρούνται κατά το χαρακτήρα του ρηματ. θέματος, όπως και τα ρήματα της α΄ συζυγίας:

- α) σε συμφωνόληκτα: δείκ-νυ-μι (ρ. θ. δεικ-),
- β) σε φωνηεντόληκτα: ἴ-στη-μι (ρ. θ. στη-) (βλ. § 259 και § 265).

Α΄. Συμφωνόληκτα ρήματα σε -μι

1. Ενεστώτας και παρατατικός των συμφωνόλ. ρημ. σε -μι

333. Τα συμφωνόληκτα ρήματα σε -μι σχηματίζουν το θέμα του ενεστώτα (και του παρατατικού) από το ρηματικό θέμα, αφού προστεθεί το πρόσφυμα -νυ-.

Έτσι τα ρήματα αυτά λήγουν σε -νυμι. Π.χ.

- α) **Αφωνόληκτα:** δείκ-νυ-μι, (κατ)άγ-νυ-μι (= συντρίβω, σπάζω), εἴργ-νυ-μι (= εμποδίζω την έξοδο, κλείνω μέσα), ζεύγ-νυ-μι (= ζεύω, βάζω στο ζυγό), μείγ-νυ-μι (= ανακατεύω), πήγ-νυ-μι (= μπήγω, στερεώνω), ῥήγ-νυμι (= σχίζω, σπάζω), (ἀπο)φράγ-νυ-μι (= φράζω) κ.ά.
- β) **Ενρινόληκτα:** ὄμ-νυ-μι (= ορκίζομαι).
- γ) **Υγρόληκτα:** πτάρ-νυ-μαι (= φτερνίζομαι).

δ) **Σιγμόληκτα:** Σ' αυτά αφομοιώθηκε ο ρηματ. χαρακτ. σ με το επόμενο ν του προσφύματος, και έτσι λήγουν σε **-ννυμι:** (άμφι)έν-νυ-μι (= ντύνω· από το άμφι-έσ-νυ-μι), ζών-νυ-μι (= ζώνω· από το ζώσ-νυ-μι), κεράν-νυ-μι (= ανακατεύω· από το κεράσ-νυ-μι), κορέν-νυ-μι (= χορταίνω· από το κορέσ-νυ-μι), πετάν-νυ-μι (= απλώνω, ανοίγω· από το πετάσ-νυ-μι), ρών-νυ-μι (= δυναμώνω· από το ρώσ-νυ-μι), σβέν-νυ-μι (= σβήνω· από το σβέσ-νυ-μι), σκεδάν-νυ-μι (= σκορπίζω· από το σκεδάσ-νυ-μι) κ.ά.

334. Τα συμφωνόληκτα ρήματα σε **-μι** διαφέρουν από τα ρήματα σε **-ω** μόνο κατά το σχηματισμό του ενεστώτα και του παρατατικού της ενεργ. και μέσης φωνής και κλίνονται στους χρόνους αυτούς κατά το ακόλουθο παράδειγμα:

Παράδειγμα συμφωνόληκτου

Οριστική		
Ενεργητική φωνή		
Ενεστώτας	δείκ-νῦ-μι	
	δείκ-νῦ-ς	
	δείκ-νῦ-σι(ν)	
	δείκ-νυ-μεν	
	δείκ-νυ-τε	
	δεικ-νύ-ασι(ν)	
	δείκ-νυ-τον	
	δείκ-νυ-τον	
Παρατατικός	έ-δείκ-νῦ-ν	Μέλλοντας: δείξω
	έ-δείκ-νῦ-ς	Αόριστος: ἔ-δειξα
	έ-δείκ-νῦ	Παρακείμεμ.: δέ-δειχ-α
	έ-δείκ-νυ-μεν	
	έ-δείκ-νυ-τε	
	έ-δείκ-νυ-σαν	
	έ-δείκ-νυ-τον	
	έ-δεικ-νύ-την	

ρήματος σε -μι (δείκ-νυ-μι, θ. δεικ-)

Οριστική	
Μέση φωνή	
δείκ-νυ-μαι	Μεσ. Μέλλοντας: δείξομαι
δείκ-νυ-σαι	Μεσ. Αόριστος: έ-δειξάμην
δείκ-νυ-ται	Παθ. Μέλλοντας: δειχ-θήσομαι
δεικ-νύ-μεθα	Παθ. Αόριστος: έ-δείχ-θην
δείκ-νυ-σθε	Παρακείμενος: δέ-δειγ-μαι
δείκ-νυ-νται	Υπερσυντέλικος: έ-δε-δείγ-μην
δείκ-νυ-σθον	Συντ. Μέλλοντας: δεδειγμένος
δείκ-νυ-σθον	έσομαι
έ-δεικ-νύ-μην	
έ-δείκ-νυ-σο	
έ-δείκ-νυ-το	
έ-δεικ-νύ-μεθα	
έ-δείκ-νυ-σθε	
έ-δείκ-νυ-ντο	
έ-δείκ-νυ-σθον	
έ-δεικ-νύ-σθην	

Ενεργητική φωνή	
ΥΠΟΤΑΚΤ.	δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.
ΕΥΚΤΙΚΗ	δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις, δεικ-νύ-οι κτλ.
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	δείκ-νύ, δεικ-νύ-τω, δείκ-νυ-τε, δεικ-νύ-ντων ή -τωσησαν
ΑΠΑΡ.	δείκ-νυ-τον, δεικ-νύ-των δεικ-νύ-ναι
ΜΕΤΟΧΗ	δεικ-νύ-ς (γεν. δεικ-νύ-ντος) δεικ-νύ-σα (γεν. δεικ-νύ-σης) δεικ-νύ-ν (γεν. δεικ-νύ-ντος)

Μέση φωνή	
Υποακτ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.
Ευκτική	δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.
Προστακτική	δείκ-νυ-σο, δεικ-νύ-σθω, δείκ-νυ-σθε, δεικ-νύ-σθων ή -σθωσαν δείκ-νυ-σθον, δεικ-νύ-σθων
Απαρ.	δείκ-νυ-σθαι
Μετοχή	δεικ-νύ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον

Παρατηρήσεις

335. Στα συμφωνόληκτα ρήματα σε -μι (δηλ. σε -νυμι ή -ννυμι):

1) Το υ του προσφύματος -νυ- είναι μακρόχρονο στα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής του ενεργητ. ενεστῶτα και παρατατικού και στο β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεργητ. ενεστῶτα· στους άλλους τύπους της ενεργητ. φωνής και σε όλους τους τύπους της μέσης είναι βραχύχρονο· έτσι σχηματίζονται δύο ενεστωτικά θέματα, το ένα **ι σ χ υ ρ ό** και το άλλο **α δ ύ ν α τ ο** :

δείκ-νῦ-μι, δείκ-νῦ-ς, δείκ-νῦ-σι· προστ. δείκ-νῦ·
έ-δείκ-νῦ-ν, έ-δείκ-νῦ-ς, έ-δείκ-νῦ·

αλλά: δείκ-νῦ-μεν, δείκ-νῦ-τε κτλ.· απαρ. δεικ-νύ-ναι·
δείκ-νῦ-μαι, δείκ-νῦ-σαι κτλ.

2) Ο ενεστῶτας και ο παρατατικός της ενεργητ. φωνής σχηματίζονται με την προσκόλληση των προσωπικών καταλήξεων απευθείας στο χρονικό θέμα, χωρίς να μεσολαβούν θεματικά φωνήεντα (βλ. § 282)· π.χ. δείκ-νυ-μεν, δείκ-νυ-τε, έ-δείκ-νυ-μεν, έδεικ-νυ-τε (χωρίς τα θεματ. φωνήεντα ο και ε: λύ-ο-μεν, λύ-ε-τε κτλ.)· αλλά η υποτακτική και η ευκτική του ενεστ. στην ενεργητ. και μέση φωνή σχηματίζονται όπως και των ρημάτων σε -ω:

δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης κτλ. - δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η,
δεικ-νύ-ηται κτλ.

- δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις κτλ. - δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο κτλ.

3) Το σ στην κατάλ. -σαι της μέσης φωνής δεν αποβάλλεται, αν και βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα: δείκ-νυ-σαι· επίσης το σ στην κατάλ. -σο δεν αποβάλλεται στο β' ενικ. του παρατατικού και στο β' ενικ. της προστακτ. του ενεστώτα: έ-δείκ-νυ-σο, δείκ-νυ-σο (αλλά στην ευκτική αποβάλλεται: δεικνύοιο· βλ. § 64, 1).

2. Οι άλλοι χρόνοι των συμφωνόληκτων ρημάτων σε -μι

336. Στους άλλους χρόνους, εκτός από τον ενεστώτα και τον παρατατικό, τα συμφωνόληκτα ρήματα σε -μι σχηματίζονται όπως τα συμφωνόληκτα βαρύτονα, κατά το χαρακτήρα του ρηματικού θέματος (χωρίς το πρόσφυμα -νυ). Π.χ. δείκ-νυ-μι και δεικ-νύ-ω (ρ. θ. δεικ-), παρατ. έ-δείκ-νυ-ν και έ-δείκ-νυ-ον, μέλλ. δείξω, αόρ. έ-δειξα, παρακ. δέ-δειχ-α. Μέσ. και παθ. δείκ-νυ-μαι, παρατ. έ-δεικ-νύ-μην, μέσ. μέλλ. -δείξομαι, μέσ. αόρ. -ε-δειξάμην, παθ. μέλλ. δειχ-θή-σομαι, παθ. αόρ. έ-δείχ-θην, παρακ. δέ-δειγ-μαι, υπερσ. έ-δε-δείγ-μην, συντελ. μέλλ. δε-δειγ-μένος έσομαι. Ρημ. επίθ. δεικ-τός, δεικ-τέον. Παράγ. δειγ-μα, δειξίς, δείκ-της κτλ.

Β΄. Φωνηεντόληκτα ρήματα σε -μι

1. Ενεστώτας, παρατατικός και αόριστος β΄ των φωνηεντόληκτων ρημάτων σε -μι

337. Τα φωνηεντόληκτα ρήματα σε -μι κανονικά σχηματίζουν το θέμα του ενεστώτα (και του παρατατικού) από το ρηματικό θέμα, αφού προστεθεί στην αρχή ο ενεστωτικός αναδιπλασιασμός. Και είναι ενεστωτικός αναδιπλασιασμός η επανάληψη του αρχικού συμφώνου του ρηματ. θέματος μαζί με ένα ι:

(ρ. θ. στη-, σί-στη-μι =) ἴ-στη-μι (= στήνω)· βλ. § 64, 1

(ρ. θ. θη-, τί-θη-μι =) τί-θη-μι (= θέτω)· βλ. § 69, 1

(ρ. θ. ῖη-, ῖι-ῖη-μι =) ἴ-η-μι (= ρίχνω)· § 64, 2

(ρ. θ. δω-, δί-δω-μι =) δί-δω-μι (= δίνω).

338. Τα φωνηεντόληκτα ρήματα σε -μι γενικά, όπως και τα συμφωνόληκτα, διαφέρουν από τα ρήματα σε -ω κατά το σχηματισμό του ενεστώτα και του παρατατικού της ενεργητικής και μέσης φωνής.

Αλλά τέσσερα μόνο φωνηεντόληκτα σε -μι, δηλ. τα ρήματα ἴστημι, τίθημι, ἴημι και δίδωμι, διαφέρουν από τα ρήματα σε -ω κατά το σχηματισμό του β΄ αορίστου.

Τα τέσσερα αυτά ρήματα στους χρόνους αυτούς, δηλ. στον ενεστώτα, τον παρατατικό και τον β΄ αόριστο, κλίνονται κατά τον ακόλουθο τρόπο:

339. Παραδείγματα φωνηεντόληκτων ρημάτων σε -μι

(Ρ. ἴστημι, θ. στη-, σᾶ-· τίθημι, θ. θη-, θε-· ἴημι, θ. ἦ-,
ἐ-· δίδωμι, θ. δω-, δο-).

Α'. Ενεργητική φωνή

1. Ενεστώτας και παρατατικός

Οριστική			
Ενεστώτας			
ἴ-στη-μι	τί-θη-μι	ἴ-η-μι	δί-δω-μι
ἴ-στη-ς	τί-θη-ς (τι-θεῖς)	ἴ-η-ς (ἰ-εῖ-ς)	δί-δω-ς
ἴ-στη-σι(ν)	τί-θη-σι(ν)	ἴ-η-σι(ν)	δί-δω-σι(ν)
ἴ-σᾶ-μεν	τί-θε-μεν	ἴ-ε-μεν	δί-δο-μεν
ἴ-σᾶ-τε	τί-θε-τε	ἴ-ε-τε	δί-δο-τε
ἰ-σᾶ-σι(ν)	τι-θέ-ασι(ν)	ἰ-ᾶ-σι(ν)	δι-δό-ασι(ν)
ἴ-σᾶ-τον	τί-θε-τον	ἴ-ε-τον	δί-δο-τον
ἴ-σᾶ-τον	τί-θε-τον	ἴ-ε-τον	δί-δο-τον
Παρατατικός			
ἴ-στη-ν	ἐ-τί-θην	ἴη-ν	ἐ-δί-δουν
ἴ-στη-ς	ἐ-τί-θεις	ἴ-εις	ἐ-δί-δους
ἴ-στη	ἐ-τί-θει	ἴ-ει	ἐ-δί-δου
ἴ-σᾶ-μεν	ἐ-τί-θε-μεν	ἴ-ε-μεν	ἐ-δί-δο-μεν
ἴ-σᾶ-τε	ἐ-τί-θε-τε	ἴ-ε-τε	ἐ-δί-δο-τε
ἴ-σᾶ-σαν	ἐ-τί-θε-σαν	ἴ-ε-σαν	ἐ-δί-δο-σαν
ἴ-σᾶ-τον	ἐ-τί-θε-τον	ἴ-ε-τον	ἐ-δί-δο-τον
ἰ-στ'ᾶ-την	ἐ-τι-θέ-την	ἰ-έ-την	ἐ-δι-δό-την

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ Ενεστώτας			
ι-στῶ ¹	τι-θῶ ¹	ι-ῶ ¹	δι-δῶ ¹
ι-στῆς	τι-θῆς	ι-ῆς	δι-δῶς
ι-στῆ	τι-θῆ	ι-ῆ	δι-δῶ
ι-στῶμεν	τι-θῶμεν	ι-ῶμεν	δι-δῶμεν
ι-στῆτε	τι-θῆτε	ι-ῆτε	δι-δῶτε
ι-στῶσι(ν)	τι-θῶσι(ν)	ι-ῶσι(ν)	δι-δῶσι(ν)
ι-στῆ-τον	τι-θῆ-τον	ι-ῆ-τον	δι-δῶ-τον
ι-στῆ-τον	τι-θῆ-τον	ι-ῆ-τον	δι-δῶ-τον
ΕΥΚΤΙΚΗ Ενεστώτας			
ι-σταίη-ν	τι-θείη-ν	ι-εΐη-ν	δι-δοΐη-ν
ι-σταίη-ς	τι-θείη-ς	ι-εΐη-ς	δι-δοΐη-ς
ι-σταίη	τι-θείη	ι-εΐη	δι-δοΐη
ι-σταίη-μεν (-αῖμεν)	τι-θείη-μεν (-εῖμεν)	ι-εΐη-μεν (ιεῖμεν)	δι-δοΐη-μεν (-οῖμεν)
ι-σταίη-τε (-αῖτε)	τι-θείη-τε (-εῖτε)	ι-εΐη-τε (ιεῖτε)	δι-δοΐη-τε (-οῖτε)
ι-σταίη-σαν (-αῖεν)	τι-θείη-σαν (-εῖεν)	ι-εΐη-σαν (ιεῖεν)	δι-δοΐη-σαν (-οῖεν)
ι-σταῖ-τον	τι-θεῖ-τον	ι-εῖ-τον	δι-δοῖ-τον
ι-σταί-την	τι-θεί-την	ι-εῖ-την	δι-δοί-την

1. Οι τύποι της υποτακτικής είναι συνηρημένοι:
(ι-στή-ω) ι-στῶ, (ι-στή-ης) ι-στῆς, (ι-στή-η) ι-στῆ κτλ.,
(δι-δῶ-ω) δι-δῶ, (δι-δῶ-ης) δι-δῶς, (δι-δῶ-η) δι-δῶ κτλ.

Προστακτική Ενεστώτας			
–	–	–	–
ἴ-στη	τί-θει	ἴ-ει	δί-δου
ἴ-στ'ἄ-τω	τι-θέ-τω	ἴ-έ-τω	δι-δό-τω
–	–	–	–
ἴ-στᾶ-τε	τί-θε-τε	ἴ-ε-τε	δί-δο-τε
ἴ-στ'ἄ-ντων	τι-θέ-ντων	ἴ-έ-ντων	δι-δό-ντων
(ἴστ'ἄτωσαν)	(τιθέτωσαν)	(ιέτωσαν)	(διδότωσαν)
ἴ-στᾶ-τον	τί-θε-τον	ἴ-ε-τον	δί-δο-τον
ἴ-στ'ἄ-των	τι-θέ-των	ἴ-έ-των	δι-δό-των
Απαρ. Ενεστώτας			
ἴ-στ'ἄ-ναι	τι-θέ-ναι	ἴ-έ-ναι	δι-δό-ναι
Μετοχή Ενεστώτας			
ἴ-στὰς	τι-θεῖς	ἴ-εῖς (ιέντος)	δι-δοῦς
(ἰστάντος)	(τιθέντος)		(διδόντος)
ἴ-στᾶσα	τι-θεῖσα	ἴ-εῖσα (ιεΐσης)	δι-δοῦσα
(ἰστάσης)	(τιθείσης)		(διδούσης)
ἴ-στὰν	τι-θὲν	ἴ-ἐν (ιέντος)	δι-δὸν
(ἰστάντος)	(τιθέντος)		(διδόντος)

2. Αόριστος β'

Οριστική

ἔ-στη-ν	ἔ-θη-κα	ἦ-κα	ἔ-δω-κα
ἔ-στη-ς	ἔ-θη-κας	ἦ-κας	ἔ-δω-κας
ἔ-στη	ἔ-θη-κε	ἦ-κε	ἔ-δω-κε
ἔ-στη-μεν	ἔ-θε-μεν	εἶ-μεν (ἐ-je-μεν)	ἔ-δο-μεν
ἔ-στη-τε	ἔ-θε-τε	εἶ-τε	ἔ-δο-τε
ἔ-στη-σαν	ἔ-θε-σαν	εἶ-σαν	ἔ-δο-σαν
ἔ-στη-τον	ἔ-θε-τον	εἶ-τον	ἔ-δο-τον
ἔ-στή-την	ἔ-θέ-την	εἶ-την	ἔ-δό-την

Υποτακτική

στῶ, στῆς, στῆ ¹	θῶ, θῆς, θῆ ¹	ῶ, ῆς, ῆ ¹	δῶ, δῶς, δῶ ¹
στῶμεν, στῆτε	θῶμεν, θῆτε	ῶμεν, ῆτε	δῶμεν, δῶτε
στῶσι(ν)	θῶσι(ν)	ῶσι(ν)	δῶσι(ν)
στήτον, στήτον	θήτον, θήτον	ῆτον, ῆτον	δώτον, δώτον

Ευκτική	
σταίη-ν	θειή-ν ειή-ν ² δοίη-ν
σταίη-ς	θειή-ς ειή-ς δοίη-ς
σταίη	θειή ειή δοίη
σταίη-μεν	θειή-μεν ειή-μεν δοίη-μεν
(σταΐμεν)	(θειΐμεν) (ειΐμεν) (δοΐμεν)
σταίη-τε	θειή-τε ειή-τε δοίη-τε
(σταΐτε)	(θειΐτε) (ειΐτε) (δοΐτε)
σταίη-σαν	θειή-σαν ειή-σαν δοίη-σαν
(σταΐεν)	(θειΐεν) (ειΐεν) (δοΐεν)
σταΐ-τον	θειΐ-τον ειΐ-τον δοΐ-τον
σταΐ-την	θειΐ-την ειΐ-την δοΐ-την

1. Οι τύποι της υποτ. είναι συνηρημένοι: (στήω) στῶ κτλ. (όπως στον ενε-στώτα).
2. Από το je-ίην-ν.

2. Αόριστος β'

Προστακτική	
σπῆ-θι	θὲ-ς ἐ-ς δὲ-ς
σπῆ-τω	θέ-τω ἐ-τω δό-τω
σπῆ-τε	θέ-τε ἐ-τε δό-τε
σπᾶ-ντων (σπῆ-τωςαν)	θέ-ντων ἐ-ντων δό-ντων (δότηωσαν)
σπῆ-τον	θέ-τον ἐ-τον δό-των
σπῆ-των	θέ-των ἐ-των δό-των
Απαρ.	
σπῆναι ³	θεῖναι ³ εἶναι ³ δοῦναι ³
Μετοχή	
σπᾶς (σπᾶντος)	θεῖς (θέντος) εἶς (ἔντος) δοῦς (δόντος)
σπᾶσα (σπᾶσης)	θεῖσα (θείσης) εἶσα (εἴσης) δοῦσα (δούσης)
σπᾶν (σπᾶντος)	θὲν (θέντος) ἐν (ἔντος) δὸν (δόντος)

3. Με συναίρεση από τους τύπους σπῆ-έναι, θε-έναι, je-έναι, do-έναι.

Β'. Μέση φωνή

1. Ενεστώτας και παρατατικός

Οριστική			
Ενεστώτας			
ἴ-σᾶ-μαι	τί-θε-μαι	ἴ-ε-μαι	δί-δο-μαι
ἴ-στα-σαι	τί-θε-σαι	ἴ-ε-σαι	δί-δο-σαι
ἴ-στα-ται	τί-θε-ται	ἴ-ε-ται	δί-δο-ται
ἰ-στά-μεθα	τι-θέ-μεθα	ἰ-έ-μεθα	δι-δό-μεθα
ἴ-στα-σθε	τί-θε-σθε	ἴ-ε-σθε	δί-δο-σθε
ἴ-στα-νται	τί-θε-νται	ἴ-ε-νται	δί-δο-νται
ἴ-στα-σθον	τί-θε-σθον	ἴ-ε-σθον	δί-δο-σθον
ἴ-στα-σθον	τί-θε-σθον	ἴ-ε-σθον	δί-δο-σθον
Παρατατικός			
ἰ-στ'ᾶ-μην	έ-τι-θέ-μην	ἰ-έ-μην	έ-δι-δό-μην
ἴ-στα-σο	έ-τί-θε-σο	ἴ-ε-σο	έ-δί-δο-σο
ἴ-στα-το	έ-τί-θε-το	ἴ-ε-το	έ-δί-δο-το
ἰ-στά-μεθα	έ-τι-θέ-μεθα	ἰ-έ-μεθα	έ-δι-δό-μεθα
ἴ-στα-σθε	έ-τί-θε-σθε	ἴ-ε-σθε	έ-δί-δο-σθε
ἴ-στα-ντο	έ-τί-θε-ντο	ἴ-ε-ντο	έ-δί-δο-ντο
ἴ-στα-σθον	έ-τί-θε-σθον	ἴ-ε-σθον	έ-δί-δο-σθον
ἰ-στά-σθην	έ-τι-θέ-σθην	ἰ-έ-σθην	έ-δι-δό-σθην

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ Ενεστώτας			
ἰ-στῶμαι	τι-θῶμαι	ἰ-ῶμαι	δι-δῶμαι
ἰ-στῆ	τι-θῆ	ἰ-ῆ	δι-δῶ
ἰ-στῆται	τι-θῆται	ἰ-ῆται	δι-δῶται
ἰ-στώμεθα	τι-θώμεθα	ἰ-ώμεθα	δι-δώμεθα
ἰ-στήσθε	τι-θήσθε	ἰ-ῆσθε	δι-δώσθε
ἰ-σῶνται	τι-θῶνται	ἰ-ῶνται	δι-δῶνται
ἰ-στήσθον	τι-θήσθον	ἰ-ῆσθον	δι-δώσθον
ἰ-στήσθον	τι-θήσθον	ἰ-ῆσθον	δι-δώσθον
ΕΥΚΤΙΚΗ Ενεστώτας			
ἰ-σταί-μην	τι-θεί-μην	ἰ-εἰ-μην	δι-δοί-μην
ἰ-σταῖ-ο	τι-θεῖ-ο	ἰ-εῖ-ο	δι-δοῖ-ο
ἰ-σταῖ-το	τι-θεῖ-το	ἰ-εῖ-το	δι-δοῖ-το
ἰ-σταί-μεθα	τι-θεί-μεθα	ἰ-εἰ-μεθα	δι-δοί-μεθα
ἰ-σταῖ-σθε	τι-θεῖ-σθε	ἰ-εῖ-σθε	δι-δοῖ-σθε
ἰ-σταῖ-ντο	τι-θεῖ-ντο	ἰ-εῖ-ντο	δι-δοῖ-ντο
ἰ-σταῖ-σθον	τι-θεῖ-σθον	ἰ-εῖ-σθον	δι-δοῖ-σθον
ἰ-σταί-σθην	τι-θεί-σθην	ἰ-εἰ-σθην	δι-δοί-σθην

Προστακτική Ενεστώτας			
ἴ-σᾶ-σο (ἴστω)	τί-θε-σο	ἴ-ε-σο	δί-δο-σο
ἴ-σᾶ-σθω	τι-θέ-σθω	ἴ-έ-σθω	δι-δό-σθω
ἴ-στα-σθε	τί-θε-σθε	ἴ-ε-σθε	δί-δο-σε
ἴ-σᾶ-σθων (-σθωσαν)	τι-θέ-σθων (-σθωσαν)	ἴ-έ-σθων (-σθωσαν)	δι-δό-σθων (-σθωσαν)
ἴ-στα-σθον	τί-θε-σθον	ἴ-ε-σθον	δί-δο-σθον
ἴ-σᾶ-σθων	τι-θέ-σθων	ἴ-έ-σθων	δι-δό-σθων
Απαρ. Ενεστώτας			
ἴ-στα-σθαι	τί-θε-σθαι	ἴ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι
Μετοχή Ενεστώτας			
ἴ-σᾶ-μενος	τι-θέ-μενος	ἴ-έ-μενος	δι-δό-μενος
ἴ-στα-μένη	τι-θε-μένη	ἴ-ε-μένη	δι-δο-μένη
ἴ-σᾶ-μενον	τι-θέ-μενον	ἴ-έ-μενον	δι-δό-μενον

Ρήματα της β' συζυγίας (σε -μι)

2. Αόριστος β'

Οριστική		
έ-θέ-μην	εἶ-μην	έ-δό-μην
έ-θου	εἶ-σο	έ-δου
έ-θε-το	εἶ-το	έ-δο-το
έ-θέ-μεθα	εἶ-μεθα	έ-δό-μεθα
έ-θε-σθε	εἶ-σθε	έ-δο-σθε
έ-θε-ντο	εἶ-ντο	έ-δο-ντο
έ-θε-σθον	εἶ-σθον	έ-δο-σθον
έ-θέ-σθην	εἶ-σθην	έ-δό-σθην
Υποτακτική		
θῶμαι ¹	ῶμαι ¹	δῶμαι ¹
θῆ	ῆ	δῶ
θῆται	ῆται	δῶται
θώμεθα	ώμεθα	δώμεθα
θῆσθε	ῆσθε	δῶσθε
θῶνται	ῶνται	δῶνται
θῆσθον	ῆσθον	δῶσθον
θῆσθον	ῆσθον	δῶσθον

1. Με συναίρεση από τους τύπους θή-ωμαι, ῆ-ωμαι, δῶ-ωμαι.

ΕΥΚΤΙΚΗ		
θεί-μην ²	εἶ-μην ²	δοί-μην ²
θεῖ-ο	εἶ-ο	δοῖ-ο
θεῖ-το	εἶ-το	δοῖ-το
θεί-μεθα	εἶ-μεθα	δοί-μεθα
θεῖ-σθε	εἶ-σθε	δοῖ-σθε
θεῖ-ντο	εἶ-ντο	δοῖ-ντο
θεῖ-σθον	εἶ-σθον	δοῖ-σθον
θεί-σθην	εἶ-σθην	δοί-σθην
Προστακτική		
θοῦ ³	οὔ ³	δοῦ ³
θέ-σθω	ἔ-σθω	δό-σθω
θέ-σθε	ἔ-σθε	δό-σθε
θέ-σθων	ἔ-σθων	δό-σθων
(θέσθωσαν)	(ἔσθωσαν)	(δόσθωσαν)
θέ-σθον	ἔ-σθον	δό-σθον
θέ-σθων	ἔ-σθων	δό-σθων
Απαρ.		
θέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή		
θέ-μενος	ἔ-μενος	δό-μενος
θε-μένη	ἐ-μένη	δο-μένη
θέ-μενον	ἔ-μενον	δό-μενον

2. Από τους τύπους θε-ί-μην, ἐ-ί-μην, δο-ί-μην.
3. Από το θέ-σο, θέ-ο = θοῦ· ἔ-σο, ἔ-ο = οὔ· δό-σο, δό-ο = δοῦ.

Παρατηρήσεις

Ι. Ενεστώτας και παρατατικός

340. Των φωνηεντόληκτων ρημάτων σε -μι:

1) Το ρηματικό θέμα είναι δύο ειδών: ι σ χ υ ρ ό (με μακρόχρονο χαρακτήρα) και α δ ύ ν α τ ο (με βραχύχρονο χαρακτήρα):

ρηματ. θ. στη- και στα̣-: ἴ-στη-μι, ἴ-στα̣-μαι

ρηματ. θ. θη- και θε-: τί-θη-μι, τί-θε-μαι

ρηματ. θ. ἰη- και ἰε-: ἴ-η-μι, ἴ-ε-μαι (βλ. § 64, 2)

ρηματ. θ. δω- και δο-: δί-δω-μι, δί-δο-μαι.

2) Από τα δύο αυτά είδη του ρηματ. θέματος προκύπτουν με τον ενεστωτικό αναδιπλασιασμό δύο αντίστοιχα είδη ενεστωτικού θέματος: το ισχυρό ενεστωτικό θέμα και το αδύνατο ενεστωτικό θέμα (πβ. § 335): ἰ-στη-, ἴστα-, τιθη-, τιθε-, ἰη-, ἰε-, διδω-, διδο- και από το ισχυρό ενεστωτ. θέμα κανονικά σχηματίζονται τα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής του ενεργητ. ενεστώτα και η υποτακτική γενικά (του ρ. ἴστημι ακόμη και το β' ενικό της προστακτικής), ενώ από το αδύνατο ενεστ. θέμα σχηματίζονται όλοι οι άλλοι τύποι στον ενεστώτα και τον παρατατικό (πβ. § 341).

3) Ο ενεστώτας της ενεργητικής και μέσης φωνής στην οριστική και προστακτική, το απαρέμφατο και η μετοχή, καθώς και ο παρατατικός της ενεργητ. και μέσης φωνής, σχηματίζονται με την προσκόλληση των κυρίως καταλήξεων απευθείας στο ενεστωτικό θέμα, χωρίς να μεσολαβούν θεματικά φωνήεντα (πβ. § 335,

2): δίδω-μι, δίδο-μεν, δίδο-τε, ἐδίδο-μεν, ἐδίδο-τε, διδό-τω, διδό-μεθα, ἐδιδό-μην, διδό-σθω, δίδο-σθαι, διδό-μενος κτλ.

4) Η υποτακτική του ενεστώτα της ενεργητικής και μέσης φωνής σχηματίζεται με τα θεματικά φωνήεντα των ρημάτων σε -ω και έχει τις ίδιες με αυτά ολικές καταλήξεις (βλ. § 282, 4), αλλά ο μακρόχρονος χαρακτήρας του ισχυρού θέματος (η ή ω) συναιρείται με το ακόλουθο φωνήεν των καταλήξεων: (ιστή-ω) ιστῶ, (τιθή-ης) τιθῆς, (διδώ-ω) διδῶ, (διδώ-ης) διδῶς κτλ.

5) Η ευκτική του ενεστώτα της ενεργητικής και μέσης φωνής σχηματίζεται χωρίς θεματικά φωνήεντα (βλ. § 282), παίρνει όμως τα εγκλιτικά φωνήεντα της ευκτικής ι και ιη (βλ. § 283), που προσθέτονται ανάμεσα στο χρονικό θέμα και τις προσωπικές καταλήξεις· αλλά το ι των εγκλιτικών φωνηέντων συναιρείται με τον προηγούμενο βραχύχρονο χαρακτήρα του αδύνατου θέματος α ή ε ή ο σε αι ή ει ή οι: (ιστα-ίη-ν) ισταίην, (τιθε-ί-μην) τιθείμην, (διδο-ίη-ν) διδοίην, (διδο-ί-μην) διδοίμην κτλ.

6) Το σ στην κατάληξη -σαι της μέσης φωνής φυλάγεται, αν και βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα: ἴστασαι, τίθεσαι, ἴεσαι, δίδοσαι· επίσης το σ στην κατάληξη -σο φυλάγεται στο β' ενικό του παρατατικού και στο β' ενικό της προστακτικής του ενεστώτα: ἴστασο, ἐτίθεσο, ἴεσο, ἐδίδοσο· ἴστασο, τίθεσο, ἴεσο, δίδοσο· αλλά στην ευκτική αποβάλλεται: ἴσταῖο, τιθεῖο, ἰεῖο, διδοῖο.

341. 1) Των ρ. τίθημι και ἴημι το β' και γ' ενικό της οριστικής του ενεργητ. παρατατικού και το β' ενικό της

προστακτικής του ενεργητ. ενεστώτα κανονικά σχηματίζονται κατά τα συνηρημένα ρήματα σε -έω: έτίθεις, έτίθει - ίεις, ίει· τίθει, ίει κτλ.

2) Του ρ. δίδωμι τα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής του ενεργητ. παρατατικού και το β' ενικό της προστακτικής του ενεργητ. ενεστώτα σχηματίζονται κατά τα συνηρημένα ρήματα σε -όω: έδίδουν, έδίδους, έδίδου - δίδου.

II. Αόριστος β'

342. Το ρ. ίστημι έχει αόρ. β' κατά τα ρήματα σε -μι μόνο στην ενεργητ. φωνή (έ-στη-ν), ενώ τα ρ. τίθημι, ίημι και δίδωμι έχουν και στην ενεργητ. και στη μέση (έ-θη-κα, έ-θέ-μην· ή-κα, εί-μην· έ-δω-κα, έ-δό-μην).

343. Του ρ. ίστημι ο αόρ. β' έσθην:

1) από το αδύνατο θέμα στᾶ- σχηματίζει την ευκτική (στα-ί-ην) σταίην, τη μετοχή στάς, στᾶσα, στάν και τον τύπο σάντων του γ' πληθ. της προστακτικής· από το ισχυρό θέμα στη- σχηματίζει όλους τους άλλους τύπους: έ-στη-ν, έ-στη-μεν κτλ. - (στή-ω) στῶ, (στή-ης) στῆς κτλ. - στῆ-θι, στή-τω κτλ. - στῆ-ναι·

2) στο β' ενικό της προστακτικής έχει κατάληξη -θι: στῆ-θι.

344. Των ρ. τίθημι, ίημι, δίδωμι οι αόριστοι β' έθηκα - έθέμην, ήκα - είμην, έδωκα - έδόμην:

1) σχηματίζουν τα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής στην ενεργητ. φωνή με τους τύπους του α' με χρον. χαρακτήρα κ (αντί σ)·

2) από το ισχυρό θέμα (θη-, ή-, δω-) σχηματίζουν τα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής στην ενεργητ. φωνή (ἔ-θη-κα, ἦ-κα, ἔ-δω-κα) και την υποτακτική στην ενεργητ. και μέση φωνή (θή-ω = θῶ, θή-ωμαι = θῶμαι· ἦ-ω = ῶ, ἦ-ωμαι = ῶμαι· δώ-ω = δῶ, δώ-ωμαι = δῶμαι)· από το αδύνατο θέμα (θε-, ἐ-, δο-) σχηματίζουν όλους τους άλλους τύπους της ενεργητ. και μέσης φωνής·

3) στο β' ενικό της προστακτικής στην ενεργητ. φωνή έχουν κατάληξη -ς: θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς·

4) το σ στην κατάληξη της μέσης φωνής αποβάλλεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα· φυλάγεται μόνο στο β' ενικό της οριστ. του αορ. β' εἶ-μην: εἶσο·

5) στο ενεργητ. απαρέμφατο έχουν κατάληξη -έναι, αλλά συναιρούν το ε που είναι στην αρχή με τον προηγούμενο χαρακτήρα του θέματος: (θε-έναι) θεῖναι, (ἐ-έναι) εῖναι, (δο-έναι) δοῦναι.

III. Τονισμός

345. Ο τόνος των ρημάτων σε -μι, όταν αυτά είναι σύνθετα με πρόθεση:

1) στην προστακτική του αορ. β', ενεργητικού και μέσου, ανεβαίνει όσο το επιτρέπει η λήγουσα, όχι όμως παραπάνω από την τελευταία συλλαβή της πρόθεσης, αν αυτή είναι δισύλλαβη: ἀνά-στηθι, ἀπόδοτε, κατά-θεσθε, ἄφ-ες, ἄφ-ετε, πρόσ-θες, ἐπί-θες κτλ.· αλλά στους τύπους του β' ενικού της προστακτικής του μέσου αορ. β' θοῦ (του τίθεμαι), οὔ (του ἵεμαι) και δοῦ (του δίδομαι), όταν αυτοί είναι σύνθετοι με μονοσύλλαβη πρόθεση ή

με δισύλλαβη που έχει πάθει έκθλιψη, ο τόνος δεν ανεβαίνει: έκ-θοῦ, ἀφοῦ (ἀπό + οὔ του ρ. ἀφ-ίεμαι), προδοῦ (αλλά κατά-θου κτλ.)·

2) στο απαρέμφατο και τη μετοχή του ενεστώτα και του αορ. β' ο τόνος μένει όπου και στο απλό ρήμα: ἀφ-ιστάναί, προσ-τιθέναι, ἀνα-τιθέναι, συν-ιέναι, ἀπο-διδόναι· συν-ιστάς, ἀνα-στάς, μετα-τιθείς, ἀπο-τιθέμενος, ἀπο-θέμενος, ἀπο-δοῦς κτλ.

2. Οι άλλοι χρόνοι των φωνηεντόληκτων ρημάτων σε -μι

346. Οι άλλοι χρόνοι, εκτός από τον ενεστώτα, παρατατικό και αορ. β', των φωνηεντόληκτων ρημάτων ἴστημι, τίθημι, ἴημι και δίδωμι σχηματίζονται κανονικά όπως και των φωνηεντόληκτων ρημάτων σε -ω, δηλ. από το ισχυρό ή αδύνατο θέμα και με τις αντίστοιχες καταλήξεις, αλλά και με κάποιες ανωμαλίες, όπως φαίνεται στον παρακάτω συνολικό πίνακα:

α) ἴ-στη-μι (= στήνω)· (ρ. θ. στη- και στᾶ-), παρατ. ἴ-στη-ν, μέλλ. στή-σω, αορ. α' ἔ-στη-σα, αορ. β' ἔ-στη-ν, παρακ. ἔ-στη-κα¹, υπερσ. εἰ-στή-κειν¹ και ἐ-στή-κειν, συντελ. μέλλ. ἐ-στή-ξω. Μέσ. και παθ. ἴ-στα-μαι, παρατ., ιστά-μην, μέσ. μέλλ. στή-σομαι, μέσ. αορ. α' ἐ-στη-σάμην, παθ. μέλλ. στα-θήσομαι, παθ. αορ. ἐ-στά-θην. Ρημ. επίθ. ἀνά-στα-τος, ἀν-υπό-στατος, ἀπο-στα-τέον. Παράγ. στά-σις, ἐπι-στά-της, στα-θμός, στή-λη, στή-μων κτλ.

Ο παρακείμενος ἔστηκα και ο υπερσυντ. εἰστήκειν έχουν

σε ορισμένα πρόσωπα και δεύτερους τύπους από το αδύνατο θέμα στᾶ- (με αναδιπλασιασμό σε-στα- = ἔστα-) και με τις προσωπικές καταλήξεις αμέσως προσκολλημένες στο θέμα. Ἐτσι σχηματίζονται οι τύποι: ἔστηκα, -κας, -κε, -καμεν, -κατε, -κασι και ἔ-στα-μεν, ἔ-στα-τε, ἐ-στᾶ-σι (από το ἐ-στά-ασι). Απαρ. ἔστηκέναι και ἐ-στάναι. Μετοχή: ἔστηκώς, -κυῖα, -κὸς και ἔστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς και ἐστὸς¹, γεν. ἐστῶτος, ἐστῶσης, ἐστῶτος (βλ. § 187, 9). Ὑπερσυντέλ. εἰστήκειν, -κεις, -κει, -κεμεν, -κετε, -κεσαν και ἔ-στα-σαν.

β) τί-θη-μι (= θέτω)· (ρ. θ. θη- και θε-), παρατ. ἐ-τί-θην, μέλλ. θή-σω, αὐρ. ἔ-θη-κα, παρακ. τέ-θη-κα ἢ τέ-θει-κα. Μέσ. και παθ. τί-θε-μαι, παρατ. ἐ-τι-θέ-μην, μέσ. μέλλ. θή-σομαι, μέσ. αὐρ. β' ἐ-θέ-μην, παθ. μέλλ. τε-θή-σομαι (από το θε-θήσομαι, βλ. § 69, 1), παθ. αὐρ. ἐ-τέ-θην (από το ἐ-θέ-θην), παρακ. μέσ. τέ-θει-μαι, παρακ. παθ. κείμαι (= εἶμαι τοποθετημένος από κάποιον), υπερσ. παθ. ἐ-κεί-μην (βλ. § 351, 5). Ρημ. επίθ. θετός, πρόσθε-τος ἢ προσ-θε-τός, σύν-θε-τος, θε-τέον κτλ. Παράγ. θῆ-μα, ἀνά-θη-μα (= αφιέρωμα), θέ-σις κτλ.·

1. Ο τύπος ἔστηκα σχηματίστηκε από το σέ-στη-κα (βλ. § 64, 1) και ο τύπος εἰστήκειν από το ἐ-σε-στή-κειν, ἐ-ε-στή-κειν = εἰστήκειν, με δασεία από αναλογία προς τον παρακείμενο.

1. Ὅπως το ουδέτερο λευκός.

γ) ἴ-η-μι (= ρίχνω)· (ρ. θ. ἵη- = ἦ- και ἵε- = ἐ-), παρατ. ἴη-ν, μέλλ. ἦ-σω, αόρ. ἦ-κα, παρακ. εἶ-κα. Μέσ. και παθ. ἴ-ε-μαι, παρατ. ἰ-έ-μην, μέσ. μέλλ. -ή-σο-μαι (ἀφ-ή-σομαι), μέσ. αόρ. ἀ΄ -η-κά-μην (προ-η-κά-μην, σπάν.), μέσ. αόρ. β΄ -εἰ-μην (ἀφ-εἰ-μην, ἀφ-εἶσο, ἀφ-εἶτο κτλ.), παθ. μέλλ. -ε-θήσομαι (ἀφ-ε-θήσομαι), παθ. αόρ. -εἰ-θην (ἀφ-εἰ-θην, υποτ. ἀφ-ε-θῶ κτλ.), παρακ. -εἶ-μαι (ἀφ-εἶ-μαι), υπερσ. -εἰ-μην (ἀφ-εἰ-μην, ἀφ-εἶ-σο, ἀφ-εἶ-το κτλ.). Ρημ. επίθ. (ἐ-τὸς) κάθ-ε-τος, ἀφ-ε-τος, συν-ε-τός. Παράγ. ἄν-ε-σις, ἀφ-ε-σις, ἔν-ε-σις, σύν-ε-σις κτλ., ἀφ-έ-της, ἐφ-έ-της κτλ.

δ) δῖ-δω-μι (= δίνω)· (ρ. θ. δω- και δο-), παρατ. ἐ-δίδουν (-ους, -ου), μέλλ. δώ-σω, αόρ. ἔ-δω-κα, παρακ. δέ-δω-κα, υπερσ. ἐ-δε-δώ-κειν, συντελ. μέλλ. δεδωκῶς ἔσομαι. Μέσ. και παθ. δῖ-δο-μαι, παρατ. ἐ-δι-δό-μην, μέσ. μέλλ. δώ-σομαι, μέσ. αόρ. β΄ ἐ-δό-μην, παθ. μέλλ. δο-θήσομαι, παθ. αόρ. ἐ-δό-θην, παρακ. δέ-δο-μαι, υπερσ. ἐ-δε-δό-μην. Ρημ. επίθ. δο-τός, δο-τέος. Παράγ. δό-σις, δο-τήρ, δῶ-ρον κτλ.

Γ΄. Ἄλλα φωνηεντόληκτα ρήματα σε -μι

347. Ἄλλα φωνηεντόληκτα ρήματα σε -μι, εκτός από τα ρ. ἴστημι, τίθημι, ἴημι και δίδωμι, εἶναι τα εξής:

1) πί-μ-πλη-μι (= γεμίζω) και 2) πίμπρημι (= πυρπολώ, καίω), που ανάμεσα από τον ενεστωτικό αναδιπλασιασμό (πι-) και το ρηματικό θέμα (πλη-, πρη-) παίρνουν το σύμφωνο μ για λόγους ευφωνίας: πί-μ-πλη-μι, πί-μ-πρη-μι. Ἀλλά τα σύνθετα ἐμπίμπλημι, ἐμπίπρημι βρίσκονται

συνήθως χωρίς το ευφωνικό μ στον ενεστῶτα (από λόγους ανομοίωσης, § 69, 2, α): ἐμπίπλημι, ἐμπίπρημι.

3) ὀ-νί-νη-μι (= ωφελῶ), που παίρνει ενεστωτικό αναδιπλασιασμό μέσα στο θέμα, δηλ. μετά το αρχικό φωνήεν ο: ὀ-νί-νη-μι·

4) ἄγα-μαι (= θαυμάζω) και 5) δύνα-μαι, που δεν παίρνουν ενεστωτικό αναδιπλασιασμό·

6) ἐπί-στα-μαι (= ξέρω καλά), που επίσης δεν παίρνει ενεστωτικό αναδιπλασιασμό· αυτό δεν είναι σύνθετο από το ρ. ἴσταμαι (γιατί ἐπὶ + ἴσταμαι = ἐφίσταμαι = «ἴσταμαι ἐπὶ τινος» = επιστατώ), παρά απευθείας από την πρόθ. ἐπὶ και το θέμα στα-.

Τα παραπάνω ἑξι ρήματα κλίνονται στον ενεστῶτα και τον παρατατικό κατά το ρ. ἴστημι - ἴσταμαι και σχηματίζουν τους χρόνους κατά τον ακόλουθο τρόπο:

1. **πί-μ-πλη-μι** (ρ. θ. πλη-, πλᾶ-), παρατ. ἐ-πί-μ-πλη-ν, μέλλ. -πλή-σω, αόρ. -ἐ-πλη-σα, παρακ. πέ-πλη-κα. Μέσ. και παθ. πί-μ-πλᾶ-μαι, παρατ. ἐ-πι-μ-πλά-μην, (μέσ. μέλλ. πλή-σομαι), μέσ. αόρ. α' ἐ-πλη-σάμην και μέσ. αόρ. β' -ε-πλή-μην (σπάν.), παθ. μέλλ. πλη-σ-θήσομαι, παθ. αόρ. ἐ-πλήσ-θην, παρακ. -πέ-πλη-σ-μαι. Ρημ. επίθ. ἄ-πλη-σ-τος, ἐμ-πλη-σ-τέος. Παράγ. πλήρης, πλῆθος κτλ.

2. **πί-μ-πρη-μι** (ρ. θ. πρη-, πρᾶ-), συνήθ. σύνθ. ἐμ-πί-(μ)-πρη-μι, παρατ. ἐν-ε-πί-μ-πρη-ν, μέλλ. ἐμ-πρή-σω, αόρ. ἐν-ἐ-πρη-σα. Παθ. ἐμ-πί-πρα-μαι, παθ. αόρ. ἐν-ε-πρή-σ-θην. Παράγ. πρῆσις, ἐμπρησμός, ἐμπρηστής κτλ.

3. **ὀ-νί-νη-μι** (ρ. θ. ὀνη-, ὀνᾶ-). (Ενεστ. οριστ. ὀ-νί-νη-μι, ὀνίνης, ὀνίνησι· τα λοιπά πρόσ. ἀχρηστα - υποτ., ευκτ. και προστ. λείπουν· απαρ. ὀνινάναι, μετοχή μόνο

θηλ. ὄνινᾶσα), παρατ. (λείπει και στη θέση του χρησιμοποιείται ο παρατ. του ὠφελῶ) ὠφέλουν, μελλ. ὀνή-σω, αόρ. ὠνή-σα. Μέσ. και παθ. ὀ-νί-νᾶ-μαι (εκτός από την οριστ. εύχρηστη η ευκτ. ὀνιναίμην, ὀνίναιο, ὀνίναιτο κτλ., που τονίζεται κατά τα βαρύτονα, και το απαρ. ὀνίνασθαι), παρατ. ὠ-νι-νά-μην, μέσ. μέλλ. ὀνή-σομαι, μέσ. αόρ. ὠνή-μην (ευκτ. ὀναίμην, ὄναιο, ὄναιτο κτλ., που τονίζεται κατά τα βαρύτονα· απαρ. ὄνα-σθαι), παθ. αόρ. ὠνή-θην· τα λοιπά από το ὠφελούμαι. Ρημ. επίθ. ἀνόνητος (ενεργ. = εκείνος που δεν ωφελεί, ἀνώφελος· παθ. = εκείνος που δεν ωφελείται), ὀνη-τέον. Παράγ. ὀνησις κτλ.

4. ἄγα-μαι (ρ. θ. ἀγα- και ἀγασ-), εύχρ. η ευκτ. ἀ' ενικού ἀγαίμην και γ' πληθ. ἄγαιντο (ο τονισμός κατά τα βαρύτονα), παρατ. ἠγά-μην, (μέσ. μέλλ. ἀγά-σομαι), μέσ. αόρ. ἠγα-σάμην, παθ. αόρ. ἠγάσ-θην. Ρημ. επίθ. ἀγαστός, ἀξιάγαστος. Παράγ. ἄγασμα (= αντικείμενο θαυμασμού ή λατρείας), επίρρ. (από τη μετοχή) ἀγαμένως (= με θαυμασμό) κτλ.

5. δύνα-μαι (ρ. θ. δυνα- και δυνασ-). Ενεστ. οριστ. δύναμαι, δύνασαι, δύναται κτλ., υποτ. δύνωμαι, δύνη, δύνηται κτλ., ευκτ. δυναίμην, δύναιο, δύναιτο κτλ. (ο τονισμός κατά τα βαρύτονα), προστ. μόνο δυνάσθω, δυνάσ-θωσαν, απαρ. δύνασ-θαι, μετ. δυνά-μενος· παρατ. ἐ(ή)δυνάμην, ἐ(ή)δύνω, ἐ(ή)δύνατο κτλ., μέσ. μέλλ. δυνή-σομαι, παθ. αόρ. ως μέσ. ἐ(ή)δυνή-θην (βλ. § 269, 1, α) και (σπάν.) ἐ-δυνάσ-θην, παρακ. δε-δύνη-μαι. Ρημ. επίθ. δυνα-τός, ἀδύνατος. Παράγ. δυνάστης κτλ.·

6. ἐπίστα-μαι (ρ. θ. ἐπι-στη- και ἐπι-στᾶ-). Ενεστ.

οριστ. ἐπίσταμαι, -σαι, -ται κτλ., υποτ. ἐπίστωμαι, -η, -ηται κτλ., ευκτ. ἐπισταίμην, -αίο, -αίτο κτλ. (ο τονισμός κατά τα βαρύτ.), προστ. ἐπίστω (και ἐπίστασο), ἐπιστάσθω κτλ., απαρ. ἐπίστασθαι, μετ. ἐπιστάμενος· παρατ. ἠπιστάμην, ἠπίστω (και ἠπίστασο), ἠπίστατο κτλ., (βλ. § 269, 2, α) μέσ. μέλλ. ἐπι-στή-σομαι, παθ. ἀόρ. ἠπιστήθην. Ρημ. επίθ. ἐπιστη-τός, -τέος. Παράγ. ἐπιστήμη, ἐπιστήμων κτλ.

348. Εκτός από τα παραπάνω ρήματα, κατά το ἴστημι - ἴσταμαι κλίνονται και τα εξής:

1) κρέμα-μαι (= εἶμαι κρεμασμένος), (θ. κρέμα-, κρεμη-) του ενεστ. εύχρ. εἶναι η οριστ. κρέμαμαι, -σαι, -ται κτλ. και η μετ. κρεμάμενος· παρατ. ἐκρεμάμην, ἐκρέμω, ἐκρέματο κτλ., μέσ. μέλλ. ως παθ. κρεμήσομαι (ποιητ.). Το ρ. κρέμαμαι χρησιμεύει σαν παρακείμεν. του κρεμάννυμαι·

2) ο ἀόρ. ἐ-πριά-μην (= αγοράσα), του ρ. ὠνοῦμαι (= αγοράζω) (ρ. θ. πριά-) οριστ. ἐπριάμην, ἐπρίω, ἐπρίατο κτλ., υποτ. πρίωμαι, πρή, πρήται κτλ., ευκτ. πριάμην, πρίαίο, πρίαίτο κτλ., (προστ. πρίω και πρίασο, πρίασθω κτλ., ποιητ.), απαρ. πρίασθαι, μετ. πριάμενος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 3ου ΤΟΜΟΥ

	Σελ.
21ο Κεφ. Ρήματα της α' συζυγίας (σε -ω) βαρύτονα	
Βαρύτονο φωνηεντόληκτο ρήμα	
ενεργ. φωνής (λύω)	10
Μέσης φωνής (μέσης διάθ.)	18
Μέσης φωνής (παθητ. διάθ.)	26
Γενικές παρατηρήσεις στο σχηματισμό των ρηματ. τύπων της α' συζυγίας	30
1. Συστατικά μέρη των μονολεκτικών τύπων	30
α) Προσωπική κατάληξη	31
β) Θεματικό φωνήεν	38
γ) Εγκλιτικό φωνήεν	39
δ) Χρονικός χαρακτήρας	39
ε) Χρονικό πρόσφυμα	40
2. Σχηματισμός περιφραστικών χρόνων	40
Ολικές ή φαινομενικές καταλήξεις	41
22ο Κεφ. Σχηματισμός των φωνηεντόλ. ασυναίρ. ρημ. α' συζυγίας	
1. Ενεστώτας και παρατατικός	42
2. Οι άλλοι χρόνοι	42
Πίνακας φωνηεντόλ. ασυναίρ. ρημάτων με διαφορές ή ανωμαλίες	43

23ο Κεφ. Σχηματισμός των αφωνόληκτων ρημ. α' συζυγίας

1. Ενεστώτας και παρατατικός ενεργ. και μέσης φωνής 47
2. Ενεργ. και μέσος μέλλοντας, ενεργ. και μέσος αόρ. α' 50
3. Ενεργ. παρακείμεν. και υπερσ. 54
4. Παθ. μέλλ. α' και παθ. αόρ. α' 56
5. Παρακείμενος και υπερσυντ. μέσης φωνής..... 57

24ο Κεφ. Σχηματισμός των ενρινόλ. και υγρόληκτων ρημάτων α' συζυγίας

1. Ενεστώτας και παρατατικός ενεργ. και μέσης φωνής 62
2. Οι άλλοι χρόνοι 65

25ο Κεφ. Δεύτεροι χρόνοι των ρημάτων α' συζυγίας

1. Ενεργ. και μέσος αόρ. β' 77
2. Παθητ. μέλλ. β' και παθητικός αόρ. β' 83
3. Ενεργ. παρακείμενος και υπερσυντέλικος β' 86
4. Γενικές παρατηρήσεις στους δεύτερους χρόνους..... 87

26ο Κεφ. Ρήματα συνηρημένα ή περισπώμενα

1. Ενεστώτας και παρατατικός τιμῶ - τιμῶμαι 90
ποιῶ - ποιῶμαι 95

δηλῶ - δηλοῦμαι	100
Παρατηρήσεις	105
α) στα συνηρ. ρ. σε -άω	105
β) στα συνηρ. ρ. σε -έω	107
γ) στα συνηρ. ρ. σε -όω	108
2. Οι άλλοι χρόνοι	109
Πίνακας συνηρ. ρημάτων με διαφορές ή ανωμαλίες	110
27ο Κεφ. Ρήματα β' συζυγίας σε -μι	
Διαίρεση των ρημ. σε -μι	118
A'. Συμφωνόληκτα ρήμ. σε -μι.....	118
1. Ενεστώτας και παρατατικός	118
δείκνυμι - δείκνυμαι	120
Παρατηρήσεις	124
2. Οι άλλοι χρόνοι	125
B'. Φωνηεντόληκτα ρήμ. σε -μι	126
1. Ενεστώτας, παρατατικός και αόρ. β'	127
ίστημι, τίθημι, ἴημι, δίδωμι, ἵσταμαι, τίθεμαι, ἴεμαι, δίδομαι	133
Παρατηρήσεις	
I. Ενεστ. και παρατατικός	138
II. Αόριστος β'	140
III. Τονισμός	141
2. Οι άλλοι χρόνοι	142
Γ'. Άλλα φωνηεντόλ. ρήματα σε -μι.....	144

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.